

1.50

Grahmata
par
peeklahjibu un smalku
usweschanos.

Pamahzishanä,
fa godpratigi

un peeklahjigi jauswedahs:
weesibäs, meelastös, danzoyot,
dsimshanas svehtkös, kahsäs, wisites taisot,
lihdsjuhtibu parahdot u. t. j. pr.

meefu faimneekam un weesam.

Padomneeks katram.

Delgawâ.

Apgahdajis H. Allunans, Leelajâ eelâ Nr. 21.

1898.

p

lò
uj
ti

XIV

Dōcērī, f.

Dēriņš, J.

L 3
242

n/f (P)

Grahmata

L 4
99 (P) par

peeklahjibu un ſmallku uſwefchanos.

Pamahzitais,

kā tikkab ūaimneekam, kā ari weefim godpratigi un peeklahjigi ja-
uſwedaſ: weefibās, meelaſtos, danzojot, dſimſhanas ūweht-
tos, kahjās, wiſites taisot, lihdsjuhtibu parahdot u. t. t.

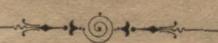
Padomneeks latram

no

Dr. J. Dērina.

Latweefcheem pagatawojis Drawneeks.

Otris iſdewumis.

Jelgavā, 1898.

Apgahdais un drukajis H. Allunans, Leelajā eelā Nr. 21.

030905725

L. V. B.

№ In. 212.136.

Рігоб. 68 р. - 1/3.

Дозволено цензурою. Рига, 16 октября 1898 г.

Gewadijums.

Pirmo reisu ar nepasihstamu zilweku fateekotees, mehs winu apspreecham pehz wina ahriga isskata. Tas muhs peewelk waj atsumi, munis patihk waj aepatihk, un no ta atkaras, ja ziti apstahkli naw no swara, waj mehs satikchanos ar winu wehlamees waj ne. Drofchi jau latrs no mums buhs eeweherojis, ka winsch juhtas peewilkts no zilweka, ar kuru winsch nekad naw runajis, kuru winsch warbuht tikai garam ejot redsejis, bet no kura winsch tuhlin domajis: ar to zilweku tu gribetu tuwaki eepasihtees. Tapat ari otradi. Mehs fateekam daudfreis zilwekus, kurus eeraugot, mehs juhtam, ka tee mums nepas, un mehs fargamees ar tahdeem satiktees. Ta ir simpatija un antipatija, t. i. domajosha zilweka bespamatiga lihdsjuhtiba waj bespamatiga pretiba pret zitu kahdu dsihwu waj nedsihwu preefchmetu; bespamatiga tapehz, ka tas to, no kura tas juhtas peewilkts waj atsumts, nemas nepasihst, bet laujas waditees tikai no ta eespaida, kuru tas dabun no wina ahriga isskata. — Mehs runajam sche, saprotams, tikai no eespaideem, kurus zilweks no zilweka dabun; bet ne no simpatijam un antipatijam, kurus zilweks juht preefch waj pret kustoneem, ja pat nedsihwam leetam. Tahs izzelas zaur nerwu sistemas sawadigumu.

Ja nu no zilweka ahriga isskata tik dauds atkaras, tad saprotams, mums us to jaleek ihpaschs swars, lai mehs zaur to ziteem patiktu. Gan nekad nedrihstami aismirst, ka zilweka eekschigā wehrtiba pahrsver wisu ahrigumu, bet no swescha zilweka mehs jau newarami sinat, kahda winam eekschigā wehrtiba, un lai ar to eepasihstamees, tad no leela swara, kahds winsch ahrigi isskatas; no ahriga isskata, ka jau faziju, atkaras, waj mehs satikchanos ar sweschu zilweku wehlamees waj ne.

Muhstu ahrigais isskats tehlojas weenkahrt zaur to, ko daba mums dewuse, un otrkahrt zaur to, ko mehs paschi few eegurwuschi. Meesigs skaitums ir dabas dahwana, kuru pateesi war nosaukt par eeslawetaju wisai pashaulei. Pret meesigu skaitumu neweens newar isturetees gluschi weenaldfigi. Zaur to war weeglaki neka zaur kaut ko zitu eekluht sabeeedrigā dsihwē; bet ta ari deesgan wahriga dahwana, kad us winu leek par dauds swara, kad to tura leelakā zeenā neka eekschigā wehrtibu un sahk lepotees un gekotees.

Dailsch augums, peewilzigs gihmis, pilna, patihkama bals, dsihwi runigas, mihlidas azis, weikla istureschanas, — tahs pateesi labas ihpaschibas,

čuras mums pirmo reisu parahdotees labas fēkmes apsola; bet drošchi us labu panahkumu mehs waram buht tikai tad, ja peesawinajamees tahdu usweschano, kahda fabeedrigā dīshwē peenemta. Ja to eewehrojot, tad patikšim, — to neewehrodami, israhdišim nezeenischamu pret fabeedrigu dīshwi un kluhšim nepatihkami. Jo wairak mehs fādīshwē peenemto usweschano peesawinajuschees, jo drošchaki mehs tajā waram parahditees, un ta neisliksees leeka, peesawinata, bet zeefchi ar mums faweenota un itin dabiga. Tahda drošcha usweschandas war nahkt tikai no eekschenes, t. i. kad mehs ar to tik pilnigi eepasiniuschees, ka ta mums, ta fākot, ašinīs pahrgahjuſe; zitadi, kad mehs ar to tikai pwirſchi eepasiniuschees, ta buhs waj nu neweikla, waj atkal par daudz weikla, par ko tikai ſmeefees.

Weefibās eſot, mums wiſpirīs jo stingri jaeewehero, starp kahdeem zilwekeem mehs atronamees, kahds stahwoſlis teem fādīshwē, kahda tee dīsimuma, pat kahdā ſemē tee miht. Jo daschreis tahda usweschandas, kahdu mehs no katra godprahrtiga zilweka pagehram, zitās ſemēs atkal nekam neder; zaur to peerahditu, ka no fabeedrigas dīshwes neka neprot. Ja pilsonu weefibās gribetu runat tahdu walodu, ka p. peen. pee pilsgalma, tad par to buhtu jaſmejas, un familijas dīshwē ta buhtu nepaneſama.

Jautajeeni, us kureem mums ſchē jaatbild, ir it ihpaſchi ſchē diwi: Ko pagehr zilweki, ſihmejotees us muhſu ahrigo iſſlatu un us muhſu usweschano pret ziteem? — un kas mums jadara, ſhos pagehrejumus eewehrojot? Gluſchi pilnigu, wiſos gadijumos derigu atbildi us ſcheem jautajumeem, it ihpaſchi us pirmo newar dot, tadeht ka ſchē pagehrejumi daschadi pehz eeraſchu un kahrtu daschadibas. Bet ir ari wiſpahrigi likumi, kureem jaſadodas kātram zilwekam, wiſas kahrtās; tos war eewehrot un jaeewehero, kahdi apstahlli ari nebuhtu. Schēe likumi, ta fākot, kompaſs fādīshwes juhrā. Magneta adata mums rahdo zelu us ſeemeleem, bet wina mums neſaka, kahdi kāwekli mums preti stahw, kur mums janogreeschas pret auſtrumu waj reetrumu, kur mums jaſeitura un kur mums atkal jaſafeidsas. Tas mums jareds, kad eſam zelā; bet kompaſe likumi mums jaſin, wina wiſos gadijumos tee paſchi.

Ihsta gara iſglihtiba pee zilweka allasč no leelakā ſvara, jo taſni zau to, ka wina gars war kluht iſglihtots, zilweks pahrafs par lopu. Lopu gan ari war mahzit un eedihdit, bet wiſu, ko tas dara, tas dara neapsinadamees; turpretim zilweks apſinās ſawos darbos, un wina gara iſglihtibai nekad newar willt robeschas. Muhſu usweschandas atkaras daudz, gandrijs weenigi no tam, kahda mums eekſhligā iſglihtiba, jo gars kūtina lozeklus, un ihsta harmonija, kura wajadſiga, lai buhtum patihkami, ſaſneedsama tikai tad, ja meeſas lozekli garam paklaufa un newis to pahrvalba.

Zilweki apſpreesch muhs pehz tam, kahdi mehs teem parahdamees, israh damees; un kad nu mehs starp zilwekeem dīshwojam, tad no leela ſvara, ka mums pee teem laba ſlawa, ka teem muhſu usweschandas patihk; tas wajadſigs, lai tee iſpilditu muhſu wehleſchanos, pabalſtitu muhſu zenschanos un buhtu paſiħdfigi mums mehrki ſaſneegt. To eewehrojot, muhſu ahrigais iſſlats, muhſu

usweschanas spehlè leelu lomu muhsu dñhwê, un tapehz mums peenahkas to ar wisleelako ruhpibu usmanit. Kas grib, ka winam paaulê klahos labi, tam jaruhpejas, ka winsch zaur wiſu ſawu parahdiſchanos eemantotu iſtizibu un zeenibu. To winsch panahks tilai, eewehrodams to, ko fadſihwe no wina pagehr, turedamees pee winas eeraſham un likumeem. Winsch nedrihkfſt ſewi turet par kaut ko labaku, labaku par ziteem; winsch nedrihkfſt domat, ka wina augſtakais ſtahwoklis fadſihwe minam atlauij, atſtaht neeewehehrotus godpratibas un peeklahjibas likumus. Nè, — jo augſtats zilwekam ſtahwoklis fadſihwe, jo wairak winam peenahkas ſhos likumus eewehrot; zitadi domatu, ka winsch tos neeewehehrodams, ſemakos nizina un neewà. —

Tas ir gluſchi aplami, kad domà, ka ahruſt kopjot newarot iſkopt ari eekſchpuſi. Ahruſes iſglijtoſchana nemaf nekawè eekſchfigu iſglijtibu, un ihſti iſglijtotam zilwekam buhs japeerahda ari zaur ſawu iſtureſchanos, ka winsch iſglijtots. No iſglijtotam zilweka mehs pagehram, ka tas neween ſinibas lauku pahrwalda, bet ka tam ari labi eeradumi, ſmalka usweschanas. Tapehz mums jakopj, jaglihko neween muhsu eekſchpuſe, bet ari muhsu ahruſe. Zaur ne-weiklu usweschanos mehs ne reti waram ſamaitat wiſu ſawu dñhwes gahjumu.

Ir nu gan zilweki, kuri ar loti leelu gara iſglijtibu tomehr nemaf neeeweheho fadſihwes likumus un eeraſhas, un ihpaſchi ſtarp mahziteem laudim atrod tahdus. Bet ſhee zilweki dñhwo ihſti zitâ paaulê. Wineem dñhwojot tilai weens mehrkis, proti: jo ſmalki eepaſihees ar to preekſchmetu, kuru wini iſraudsijufchi preekſch ſawām ſtudijam. Wifs, ko wini newar iſleetot pee ſawām ſtudijam, naw wineem ne no kahdas wehribas. Zaur to tad naſk, ka wini tahdi ſtihwi, tahdi bailigi un ſajukufchi, par ko war ſmeetees un ſobotees, lai gan wina gudriba apbrihnojama. Bet no teem ſchè lai nerumajam. War gan iſglijtot garu, bes ka eewehrotu zilweka ahruſt, bet ta nebuhs ihſta pilniga gara iſglijtiba.

Tà tad mums jakopj gan muhsu ahruſe. Bet bes eekſchfigas iſglijtibas mehs tè maſ panahktum. Mums negribot un neſinot, muhsu gars iſrahdas, kahds winsch ihſti ir, lai mehs ari neſin zik ſmalki gribetum iſtureeſes. Jo wairak mums eekſchfigas iſglijtibas, jo ſkaiſtaka un peewilzigaka buhs muhsu ahruſe. Pee ta zilweka, kas eeradis par wiſu meeriga pahrdomat, mehs ne-kad nepamanifim mulfigu rehgaschanos, nekad neredſefim, ka tas brihnas par wiſu, ko tas naw ik deenas redſejis. Tà tad no zilweka azim ween war no-ſkahrſt, kahda wiſam eekſchfiga iſglijtiba. Kas ar wiſam ſawām domam ſkaidribâ, tam buhs allach meeriga un droſcha iſtureſchanas. Tahds, kas fa-juht, ka winsch tahds pats wahjs zilweks ka ziti, kura ſirdi miht laipniba un tuwaka miheſtiba, kurch apſinas, ka winam pee wiſas wina iſglijtibas daudſ wehl truhkſt, — tahds neiſtureeſes lepns un uſpuhees pret ziteem. Gara iſglijtiba pahrwalda ari ahrigo iſtureſchanos, jo garu iſglijtojot jaiglihko ari ſirds, un no ſirds mehs allach redſam, kahds zilweks. Godpratiba, lehniba, pateeſſbas miheſtiba un ſirds ſkaidribâ un atklahiba, rakſtura ſtiprums un

pastahwiba, tuwaku mihlestiba un t. t. ir ihpaschibas, kuras mehs newaram israhbit, ja mums to naw, un tomehr mums to wajaga, ja mehs gribam patilt.

Tà tad bes eekshigas isglihtibas naw eespehjama peeklahjiga usweshchanas. It ihpaschi gruhti bes tahs israhbit, ka mehs protam mehru turet. Dachs domà: „tagad es istureschos loti peeklahjigi,” un atfakas no pahrleezigeem preekeem, runà mas u. t. t.; bet wiß isnahk, ka Wahzeets faka, loti „stihwi”, naw nefahda weikluma. Redams, ka winsch ar nodomu grib tà un tà isturetees. Bits atkal isturas par dauds „weikli”, runà dauds, plahpà neekus, leelàs u. t. t. Kunajot un faut ko darot, prahlangs zilweks ees arweenu pa widus zelu. Winsch nekad pahrleezigi neapbrishnos waj atkal ahtri jo ahtri nenofmahdès faut ko, nespredis, eekam nebuhs apdomajees, nezenisees weens pats runat, nefahros, lai kluhtu wispahrigi eewehrots, nemaissees neaizinats zitu darishchanas; it ihpaschi winsch ar apdomu runas par ziteem zilwekeem, meerigi un prahtri aifstahwès to, ko reisi issazijis waj padarijis, pee tam ari pamahzibas peenemdamas, neusmakhsees neweenam, neapeejees ar tahdeem, kurus tas wehl it nemas nepasihst, bet turpretim ja ar kahdu eepasinees un eesahzis fatizigi ar to dshwot, tad buhs tam ustizams draugs; winsch kaus ari ziteem dshwot, neapskaudis zitus winu eespehjibas dehl u. t. t. Ihsí faktot: winsch israhdis wifur sawas juhtas, wahrdos un darbos, ka winsch sprotangs, taifnigs, apdomigs un pateefibu mihlejochs zilweks. Tahds zilweks zeeni neween pats fewi, bet ari sawus lihdszilwekus, un tee zeenis tamidehl ari winu; winsch nekad neatrausees no jaunibas, bet ari nelaus par fewi sobotees, sprotams, ari nesobosees par ziteem. Vefauolibu un usmakhshanos winsch at-raidis tà, ka winam otreis no tahs nebuhs jabaidas, gan pee tam sargadamees no rupjibam. Un allasch buhs manams, ka pee wina naw nefahda isllishchanas, bet ka winsch pateest tahds, kahds parahdas.

Tà uswestees, sprotams, war tikai ihsí isglihtots zilweks. Schai isglihtibai jaleek pamati jau jaunibas gados. Sekmeta top wina it ihpaschi zaur preeskjhimi un kreetnu grahmatu lasishanu. Nekas zilweku newar wairak famaitat, ka slitta preeskjhime un nefretnas grahmatas. Gruhti jo gruhti isnihzinat tos eespaidus, kuri it ihpaschi jaunibas gados us shahdu wihsí dabuti.

Par apgehrbu.

Pirmais, ko mehs ar kahdu fatekotees eraugam, ir wina apgehrbs. Lai nu gan labaks waj sliftats uswalks zilweka ihsto wehrtibu nekad newar paaugstinat waj pasemot, tad tomehr newar leegt, ka no ta daschreis it drofhi eespehjams nosfahrst, kahdi zilwekam eeradumi, kahds winsch sawas domas. Kas pats fewi un zitus zeeni, tas gan ruhpesees, ka winsch peeklahjigi apgehrbees.

No tahda, kas tihrigs un kahrtigs sawa apgehrba, sprotams, war domat, ka tam ari tihriba un kahrtiba mahjas un wina darbos. Bet tahds, kam weesjotrees waj weesus fanemot neglihts, sadrafskats uswalks, tahds skaidri

peerahda, ka wiñsch nezeeni ne pats fewi, nebs ari zitus, jeb ka wiñsch gataws gekis, tizedams, ka winam nebuhtu wajadsigs ruhpetees par peeklahjigu apgehrbu, talab ka winam pehz wina domam pahraf dauds labu ihpaschibu. Nabadsigu uswalku neweenam newar nemt par launu, ja tas dñishwo nabadsigos apstahklos, bet netihriba un nefahrtiba naw nekad attaisnojamas, jo tahs no-wehrshot newajaga nefahdas bagatibas. Taad pee apgehrba jaluhko wiñwairak us tihibru un fahrtibu; tad patifim, ka to is faweeem peedñishwojumeem sinam. No neglihta, noplifuscha ubaga mehs nowehrfchamees ar reebumu; turpretim lihdszeetibu parahdam tahdam ubagam, kura uswalks tihrs, kaut ari salahpits. Tihrigs, ka jau fazits, war buht farris, un ja fahds naw, tad wiñsch ne zaur ko newareñ attaisnotees.

Drehbes israugot, mums jafargas no pahrleeziguma, un it ihpaschi mums jaeewehero eerashas un mode, fahdas tajá semé, kur mehs dñishwojam. Modi nosauz ar ihpaschu teefibu par warmahku; dauds mañ mums wiseem wiñai japañdodas. Tiktum issmeeti, ja parahbitumees tahdás drehbés, kuras jau no-wezojuñchás waj atkal wehl nemas naw modé usñemtas. Ta preefsch fahdeem 90 gadeem Wahzijà bija eeradums bisi walkat, un ja daba fahdam to nebijia peeschfihruſe, tad mahksai bija jaisslihds; ja tagad parahbitos us eelas fahds ar bisi, tad fahrs to issmeetu un behrni skreetu tam pakal. Gadus 50 atpakal kundjem drehbes newareja buht nekad deesgan schauras. Pehz tam bija tahdu, kuras eedroßchinajás rahnitees bes krinolineem. Tikklihds fahda mode kluwuse wißpahriga, azis ar wiñu aprod un tura par smuku, kaut ari wiñu buhtu neñmuka.

Ari modei falpojot jaeet pa widus zeku. Tikai gresnigi geki waj laiskuma lahpitaji, kuru dñishwei naw nopeetna mehrka, nophulees eewest jaunas modes, jo tikai tahdeem war patift, ka wiñ azis isplehtüschi, wiñ neparasto uswalku apluhko.

Pee apgehrba mums wehl jaeewehero: seme, kurá mihtam, faws wezums un tas stahwoeklis, kuru eenemam dñishwé.

Katrá semé fawadi eerabumi, un pee teem ari mums jaturas. Apgehrbu israugot, jaeewehero ari wezums. Smeekligi, pat pawisam reebigi isskatas, kad fahds wezs gekis isgrefnojees, it ka jauneklis, kad tas apgehrbees schaurás drehbés, it ka ofizeers us paradi eedams, kad tas ar faweeem aif wezuma stih-weem lozekleem par welti nophulas isturetees jaunibas weiklumá, kad tas pehz jaunakás modes gehrbjas, sprogainus leekus matus usleek, lai nereditu wiñ pliko galwu un firmos matus, kad tas nokrahsojis firmo bahrdu tumschu, usspraudis us degunu pansneju un rehgajas fahrigám azim pehz garam ejoschám jaunawam! Un smeekligi, pat pawisam reebigi isskatas, kad fahda wezene weesibás, teatrí waj zitás atklahtás weetás parahdas ar us fruhtim isgrefstám drehbem, ar pukem matos, ar leekám matu sprogam, ar krahsam nosahrtoteem waigeem un feliu un dahrgeem akmineem ispuschkojuñs, kad ta par welti nophulas isliktees jauna. Aif wezuma isdehdejüschi waigi, kaut tos ari nesin ka noßmehretu, nekad neissatisees pehz jaunu lauschu seedoscheem waigeem!

Tāpat ūmeekligi, kaut ari ne reebigi, iſſkatas, kād jaunekle waj jauneklis apgehrbuschees wezu zilweku drehbēs; pee reisas ūchahds apgehrbs ūchmejas us kādu nekreetnu noluhi.

Apgehrbu iſraugot, jo turpmāk jaeewehero tas ūchwoeklis, kārsh mums dīshwē. Kād Parīzē uſturotees pirmo reisu apstelleju ūew jaunu ūswalku, tad ūkroderis man prāfija, pee kāhdas kārtas es peederot. Es ūinam to ūazajiju, bet pee tam wehlejos ūnat, kālab ūiak tā prāfa. „Tāpehž kā man jāſin, kās juhs eſat, lai es jums waretu iſtaifit tahdas drehbes, kāhdas jums pas. Es jau,” ūiak runaja tahlač, mani ūmaidam redſot, „teefneſim waj adwokatam newaru tāifit tahdus paſchus ūwahrkus, kā tirgotajam; uniwersitetes profesors waj tahlu ūaſhstams ahrſts jau newar walkat tahdus paſchus ūwahrkus, kā eelu „ſchwihts”, un waj jauns mahkſlēneeks waj students war tā gebr̄btees kā ūomis?” — Doreif es par to ūmeekhos, domadams, kā ta franzuſchu blehno-ſchanās; bet wehlač eſmu pahrleezinajees, kā manam ūkroderim tāiſniba. — Ko mehs domatu no garidsneeka, kād tas gebr̄blos medneeka ūwahrkos, un kā mums patiktu muſchhas ūhpachneeks, kād tas pehž garidsneeka wiſses gebr̄blos?

Kā gebr̄bjotees mums jaeewehero gada laiks, tas itin weegli ūaprotams. Nankina bīkſes ūeemas laikā apwilkt, buhtu tīkpat ūmeekligi, it kā waſaras laikā kāſhoks.

Ari us drehbju krahſu mums jagreeš ūawa wehriba. Daſchās krahſas, modes krahſas nosauktas, ūeepeschi parahdas un tad atkal pehž kāhda laika nosuhyd. Ja nu ūchihs krahſas naw tīk ūweſchadas, tīk ehrmigas, kā no ūinam tuhlin manams, kā tāhs ilgi netureſees, iad pawiſam jauni laudis tāhs war gan eewehrot, daſchreis pat jaeewehero, kād grib ūmali gebr̄btees. Bet allasch jaſargas ehrmotees, jo ūitadi waretu dabut to nosaukumu modes geļis waj ehrms, kās tīkpat dauds nosiħmē, kā multis. Tahdu, kām pateiſ ūeekligi wehrtiba, eewehros ari bes raibām, ūweſchadām drehbem.

Jo weenkaſchaks apgehrbs, jo patiſkamaks tas, it ūhpachhi pee ūungeem. Kundſes jau wairak war iſmellet, un jaunkundſes war leetat pa datai pat raibas drahnas, lai gan melns, balts waj kāhds ūits weenkaſchigs apgehrbs arweenu patiſkamaks. Raibu raibās drahnas naw nekad jaufas, un pat weenkaſchaks ūeeteek, lai jaunibas daikumu jo iħſti waretu redſet. Raibs apgehrbs, it ūhpachhi pee ūungeem, allasch peerahda, kā tee labu neprot iſraudsit (kā teem ūlikta „garſcha”), un no ta tāpat jaſargas, kā no pahrleeku dauds rotas leetam un wiſadeem neeku grefnumeem. Kundſem gan attauts wairak gredſenu walkat un ari ūitadi wairak rotatees, bet pee ūungeem wairaki gredſeni ūirklos nekā neiſſkatas. Par wiſu wairak jaſmejas, kād puſchkojas ar neiħſtām rotam, kā p. peem. ar neiħſiu ūeltu, dimantu u. t. t., jo no tam ūkaidri ūebsams, kā kāhds zilweks ir grefnigs, kā geļis, un grib ūrahiditees par tahdu, kāhds ūiak nebuht naw. Waj ta naw geļiba, kād ar neiħſteem dahrgeem ałmineem lepojas, it kā tee buhtu iħſti? Ja tee buhtu iħſti, tad wiñi maſku warbuht wairak, nekā wiſa wiña mantiba iſtaifa, un to jau driħs war dabut

finat, kā winsch nemas naw tik bagats. Neihstu rotu pirzeji nomet naudu tikpat kā semē.

Wisam uswalkam wajaga buht labakā kahrtibā, labakā ūskanā; jo zaur weenu ūlktu gabalu masinas wiša, pat labakā uswalka wehrtiba. Zik nefmuki isskatitos, kad kahdam it glihti gehrbuschamees ūngam buhtu nogreesuschees sahbaki waj ūburſita ūpure, waj kahigalos nodraſkatas bikkſes! Zaur to wiſ ūwalks ne pehz kā neisskatitos. Ja ūwahrkeem apkalle noſmehreta, ūnullaina, tad wihi, zik ūmuki tee ari zitadi nebuhtu, tomehr nederigi.

Wismairak jaruhpejas par weschu. Weschau wajaga buht tihrai jo baltau un wiſadi kahrtibā, t. i. nedrihkf truhkt pogu, wihles nedrihkf buht atiruſhas u. t. j. pr. ūmalka, glihta wescha ūtram patihk, jo wiha leezina par tihribu un kahrtibas miheſtibu. Ari jagahdā par labu galwas apſegu, labām apawam un labeem, it ihpaſchi tihreem zimdeem. Kad ūchahs leetas labas, tad pat ūlktaks, jau apwalkats ūwalks buhs patihkams, ūrpretim pat pawifam jauns, ūmalks ūwalks nepatiſ, ja winsch ūlktis waj neglihts. — Daſchi aif gekigas grefnibas valka loti maſus sahbakus waj ūrpes. Zaur to rodaſ weenfahrt nepanefamas ūhpes, ūuras ari ūhpigi ūreebta ūhni redſamas, un otrfahrt naw eespehjams ūwabadi ūtstetes, — ūtaigaschana un wiſa iſtureſchanaſ neis-dodas, kā wajadsetu. Ne par ko naw wairak jaſmejas, kā par tahdu, ūru redſam ūchaura ūhbača dehli ūlibojam un ūaipojamees. — Kungeem jaluhko, kā wihi ūhbači arweenu ūposchi, ūndsem atkal, kā wihi ūkes ūtiras un weselas. No ūchahdeem ūhkumeem it droſchi war noſkahrſt, zik ūrſch ūtars ūtirigs un kahrtibu mihejoſchs.

Pehz gadijumu daſħadibas ari daſħadi jagehrbjas. Augtas personas apmeklejot, weetā eestahjotees, ūelakās weesibās, ballēs un teem lihdfiġos gadijumos jaapwelf melnas drehbes, apala gardibene. Peeklahjigakais un wismairak ūtētā ūwalks ir arweenu melns, t. i. melni ūwahrki, melnas bikkſes, melns — waj ari baltas — westes, melna waj balta ūkla ūaine un gaischi ūirkstaini (balti waj ari gaischi-đſelteni). Weesibās war ari melns ūirkstainus apwilkt.

Wispahrigi nemot tagad pehz modes naw wairs tik ūeſchi jaturas, kā ūenak. Ar melnu, glihtu ūwalku war gandrihs wiſos ūewiſhkos gadijumos rāhditees. Maſakās weesibās, konzertos u. t. t. pat nemas newajaga ta ūauktiā „melni ūwalka“, — war ari weenfahrfħakas drehbes apwilkt. Ballē ūirkstainus nowelf tikai pee galda ūchħotees; pawifam danzojot tos nedrihkf nowilkt, lai ūndsem drehbes nenofmehretru. Weesibās ūirkstaini janomelk, bet gardibeni patura tik ilgi rokā, kamehr neusaizina, lai to noleel. Ari atklahtās weetās, ūndschu ūlahtbuhtnē, nemehds ūirkstainus nowilkt.

Kā us behrem war gehrbtees tikai melnās drehbēs, tas gan nemas nebuhtu ūewiſhki japeemin. Ari us kahsam un kriſtibam leeznekeem nahktos buht melnās drehbēs gehrbuschamees, ūrpretim ziteem weefseem atlauts pehz

patikshanas gehrbtees. Bet ja kahsas pehz meelasta top ari danzots, tad jaſataſas tāpat kā uſ balli.

Wirschwahrki, kaſchoks, wirskurpes (galoschas), muhja waj leetus ſega jaatſtahj preekſchnamā waj jaatbod ſanehmejeem ſulaineem.

Par tiſribu.

Jau reisām mehs aifrahdijuſchi, ka tiſriba pee drehbem jo no leela ſwara, bet wehl no dauds leelaka ſwara ir tiſriba pee paſcha meeſam. Ka meeſigs ſtaiftums jo labs eeflawetajs wiſai paſaulei, to mehs jau paſchā eefahkumā teizām, un droſchi kats ſentifees to kopt un uſturet, ja daba winu ar to apbalwojuſe. Un tiſriba ir weens no ſwarigakeem lihdſelkeem, zaur ko war uſturet neween ſtaiftumu, bet ari it ihpaſchi weſelibu, bes kuras nekahds ihiſis ſtaiftums naw domajams. Neglihts, tiſribā palaibnigs zilweks wiſeem reebjas un neweens godigs zilweks negrib ar winu ſatikees. Un tiſrigam buht zilwekam nemas naw tik gruhti, jo labako tiſribas lihdſekli, protams, ſtaidru uhdeni, daba doð mums par welti. Ar ſtaidru, auſtu, ja eespehjams druzzin pamihſtu uhdeni maſgajot, ahda top ſpirdfinata, tihra un gluma. No ihpaſcha ſwara ir, ka par ſobeem gahdā un tos arweenu tiſrus tura. Balti, weſeli ſobi iſſkatas loti ſmuki, turpretim netiſrus ſobus uſſkatot reebjas. Pee tam ſobi ſahk ſahpet, kād winus tura netiſrus, un beeschi tahbi ſobi ſamaitā wiſu ehdeenu, jo tas zaur wineem dabun nepatiſkamu garſchu. It ihpaſchi ſmehketajeem jaruhpejas, ka winu ſobi buhtu tiſri.

Skaifa, balta, mihiſta roka gan katra ſtam newar buht; tas pee dascheem naw eespehjams loti dauds darba deht. Bet pehz pabeigta darba katra roka war buht tihra, un tahds kas negrib maſgatees, newar ne zaur ko attaifnotees. Tahdeem, kureem ſewiſchku darbu deht rokas newar buht baltas un mihiſtas, eeweſhams, ka tee, it ihpaſchi atklahtās weetās, nerahditos bes pirkſtaineem. ſewiſchku jaeeweſhro nagi. Tos nedrihſt audſinat ne par dauds garus, nedſ atkal nogreest waj nograuſt (nočodelet) par dauds ihfus, un arweenu jaluhko, ka aifnades naw netiſras, „melnas“. Pee wiſa ta newajaga ne dauds laika, nedſ ari puhiņu; tiſrigam zil ſtam tas nekad nenahks par gruhtu. — Tāpat peſama ari netiſhiba pee galwas. Neſukata galwa, netiſri, ſajukufchi mati atſtahs pee katra ſliktu eespaidu; un ſchē jau it weegli, buht tiſrigam. Preekſh ta wajaga tikai ſtaidra uhdens un ſemmes. Daſhus matus wajaga pa laikam eesmehret; pee tam war leetat beſſmarschigu pomadi waj ellu. Pomades waj ellas ſmarschu daudſi newar paneſt, un tapehz tahdas nedrihſt leetat. Tas pats jaſaka ari no bahrſdas. It ihpaſchi jaſargas, ka ehdot waj tabaku ſchnauzot kaut kas nepaſeek bahrſdā karajotees; jo to uſſkatot, ſazelfees katra ſreebums. Un no tam arweenu wajaga fargatees. Jo naw bes pamata, kād domā, ka tahdam zilwekam, kas neruhpejas par ſawu meeſas tiſribu, ari neglihts gars.

Scho nodalu beidsot, mums japeemin wehl kahda neweikliba, kuru eenehimuschees daudsi, parvisam jauni laudis. Beeschi redsam atklahtas weetas, pat sapulzies, ari kundschu klahibuhnti, ka fungi ussukà matus. Ja kahdam mati fajukuschi, tad, saprotams, neween peeklahjigs, bet ari wajadfigs, ka tas tos ussukà, eekam parahdas starp ziteem; bet to lai dara preefchnamà waj kaut kur zitur, un newis zitu, fewischki wehl sweschu klahibuhnti.

Kà jaisturas.

Kà redsam, tad apgehrbs un tihriba no jo leela swara, ja gribam, lai patikum; bet ne masak eewehrojama peeklahjiga isturefchanas. Schè apluhkosim: 1) wispahrigi kà jaisturas, 2) kà jaeet un 3) kà jaftatas.

No leela swara, ka isturamees waligi un dabifki. Ehrmoschanas un islikchanas neatstahs nefahdu labu eespaidu. Jo arweenu manams, kad kahds nophuhlas isturetees pehz tahdeem peeklahjibas likumeem, kurus winsch gan eemahzijees galwà, bet ar kureem winsch naw apradis un tajos pilnigi peenehmees. Peeklahjiga isturefchanas tapehz jamahza jau jaunibas deenàs, un wezakeem un audsinatajeem to newar nefad deesgan peekobinat. Tas, to masotnè eemahzas, pahreet zilwela dabà, un tikai tahdà wihsè war eeguht ihsti swabodu isturefchanos. Pareisi isturetees war tikai tahds, kas ari pilnigi fajuht un saprot, ko winsch dara, pee kura — tà falot — ecksheene un ahreene labakà fasskanà.

Preefch tam, lai swabodu isturefchanos fasneegtu, mislabakais lihdsellis wingroschana; to wajadseja wifàs skolàs peenahzigà wihsè eewehrot un kopt, jo zaur to meefas spehki top attihstti, lozekli isweizigi un wifa isturefchanas swaboda un peeklahjiga. Ari danzochana jaunibas deenàs atnestu schajà finà labas sekmes; tikai atkal jasargas leeku ehrmoschanos peesawinatees. Wifàs weetàs tà stahwet, pehz tahdeem likumeem sveizinat, ka dantschu meistars to mahzijis, newar; tas isskatitos neweikli un modinatu fmeeklus.

Zau par „apgehrbu“ runajot, mehs peeminejam, ka daschi zilweli, kuri stahw leelà flawà sawas gudribas waj augstas kahrtas dehl, nesinat nezenfhas peeklahjigi isturetees; wini neween nezenschas to darit, bet aif leelas uspuhtibas tihscham to nedara. Tahdu tikai mas. Wispahrigi jasaka, ka swabada, weilla, drofcha isturefchanas atrodama tik pee tahdeem, kuru gars jautrs un isglichtots; turpretim pee neisglichtota buhs isturefchanas neweikla un nedroscha. —

Daba pate mahza, ka mums jaisturas taijni, drofchi stahwus. Tahds, kas falihzis waj sagreesees stahw, zaur to pats apleezina, ka winsch garà wahjsch, ka winam truhfst dwehseles stipruma, kas gandrihs arweenu iszelas zaur zitu un fewis pascha nezeenischanan. Multki waj ahrprahtigu zilwelu nefad neredses taijni stahwot; falihzis un greefodamees winsch stahwès un staigas apkahrt, kur ween eespahjams peespeefdamees, it kà gribedams atduseetees. Zilwels ar no-

kahrtu galwu, lihkeem zeleem, greisam kahjam, eerautam kruhtim, isspeestu wehderu un pazelteem plezeem israhda, ka winch mas dñshwojis starp isglihtoteem, jo zitadi winch buhtu schihs sliktas eeraschas jau sen atmetis. Swabada istureschanas, pazelta galwa, droscha skatishchanas arweenu peerahda, ka tahds zilwels, kam schihs ihpaschibas, war droschi katram azis skatitees, ka winam naw jabihstas kaut ko redset waj dsirdet, par ko winam azis buhtu janolaisch.

Weesibas nekad nedrihst stihwi ka rokas stahwet, lai gan atkal jasargas par dauds laksitees un lozitees. Tkipat weenadi, ka otradi isturotees, mehs buhtum ziteem par apsmeeklu, un apsmeeklis zilwekam war hamaitat wiwu dñshwi. Peemehra deht peeminefim tikai daschus skolotajus, kureem gan loti labas sinibas un kreetnas maraliskas ihpaschibas, bet kureem tomehr naw wajadsigas autoritates pee skoleneem, un tikai tamdeht, ka winu istureschanas, apgehrbs waj kaut kahds zits eeradums smihdinajis skolenus. Tapehz jasargas no slikteem eeradumeem, no kureem sche daschus peeminam, ka: rokas berset, pirkstus rauslit, sehdot kahjas weenmehr kustinat, azis weenmehr mirkchkinat, muti atplehst klausotees, ihkchkus weenu ap otru greest, ta pogas rauslit un grosit, ar ko rund, domas ap kaut kahdu leetu pastahwigi darbotees, ar pirksteem degunu waj jobus tihrit, nagus kodelet u. z. Tahdu sliktu eeradumu wehldauds, un labi, kad us wineem top darits usmanigs; par to nebuhs launotees, bet pateiftees. Saprotaams, ka nepeeklahbos sweschneekus darit usmanigus us winu slikteem eeradumeem.

No kas peeklahjigi isturet naw weegli, un tahdi, kas ar to naw apradinajuschees jau jaunibas deenas, gandrijs arweenu nesin, ko weesibas ar sawam rokam darit; sawas bailes tee wiswifadas nepeeklahjibas isdara: weens fabahsis rokas kabatás, otrs grosa sawu zepuri, tresschais farullé swahrku stuhri un tad isslihwè to atkal lihdsenu, zeturtais glausch few bahrsdu un t. t., un wiwu pa leelakai dalai tapehz, ka nesin ko ar sawam rokam eesahkt. Nokas nokahrt gar fahneem isskatas mulkijs, turet isplehstas ir neswabadi, fahnos esprauftas duhres atgahdina neisglihtotu strihbneeku, pahr kruhtim saliftas ari peerahda neisglihtibu, kabatás fabahstas, naudu waj atslehgas skandinadamas, leezina no leelibas un rokas us muguras turet ir pawisam gekigi. Ihpaschi nosakams tas naw, ka rokas buhtu jatura; deesgan, kad efam aissrahbijuschi, no ka jasargas. Arweenu wajaga sargatees no wisadas islikschanas, wajaga eewehrot labas preekschihmes, kahdu netruhks labas weesibas un drihs tahdā wihsé eemanisees, peeklahjigi rokas turet. Ari ismehginajumi pee leela speegela nepaliku bes sekmes.

Galwu wajaga noturet taijni; nefnuki isskatas, kad to nokar us weenu waj otru puji, kad to par dauds grosa waj atkal weenmehr stihwi notura, nemas nekustina.

Plezus wajaga noturet weenadi, ne par dauds augstu, nedj atkal us preekschu. It ihpaschi jasargas weenu plezu turet augstaki neka otru; zaur to wiwu istureschanas buhtu hamaitata.

Kahjam jaſtahw taisni un dabigi. Lihki zeli ſihmejas arweenu uſ palaidnibu, neſpebzibū waj neweiklibu. Kahju pehdas nedrihkfſt ne par daudſ uſ eelfchu, nedſ atkal par daudſ uſ ahru iſgreet. Wehl reiju teiſim, ka wiſada iſlifchanas ir nepatiſkama, un ja mehs gribam patift, tad mums jaſturas dabigi. Sehdot nedrihkfſt kahjas par daudſ uſ preefchū iſſteep, waj atkal par daudſ atwilkt atpakaſt un ſem krehſla pabahſt; tāpat nepeeklahjigi, kahjas pa ſtahwigi kufinat waj uſ kahdu preefchā ſtahwoſchu preefchmetu uſlikt. Tas tikpat nepeeklahjigi, it ka uſgultos waj uſmestos ar elfoneem uſ galbu waj kaut kur zitut.

Ja kahdam pee meeſam kahds gaudenums, tad wiſch daritu labi, to zaur mahkſlu kaut ka apſlehpams. Newcens tahdam, kam weens plezg augſtakſ par otru, newar par ſaunu nemt, kad tas to zaur drehbem apſlehpj; mahkſligu roku nehfat arweenu labaki neka tuſchu peedurkni, mahkſliga kahja labaka neka praſta koča kahja un mahkſliga ſlikta ažs daudſreis koſchaka neka tuſchu zau- rums ažs weetā.

Ka jaeet.

Tuwā ſakarā ar iſtureſchanos ſtahw eefchanā. Neſchaubidamees waram ſazit, ka ari no eefchanas war ſpreest, kahda zilwekam iſglichtiba. Tahds zilweks, kam droſchi, meerigi un weenadigi ſoli, buhs ari pats droſchs, meerigs, apdomigs un paſtahwigs; tahds, kaſ neweenadi, ſwalfſidamees waj lihſdams eet, buhs ari pats nedroſchs, nepaſtahwigs waj blehdigs; aufchiga iſlifchanas ejot peerahda, ka tahds zilweks ir gresnigs waj augſtprahſtigſ. Soleem wajaga buht weegleem, ſwabadeem un droſcheem, un, ka wiſur, ta ari ſche dabigums un haſkana no leela ſwara. Soli janem pehz: auguma, wezuma un kahrtas. ſmeekligi iſſkatitos, kad maſſ zilweziſch eetu leeleet gareem ſoleem, waj atkal kad leels tehwinsch ſpertu maſiuſ ſoliſchus, it ka nemaſ nepraſtu eet; ſmeekligi iſſkatitos, kad jauneklis eetu lehnam un noopeetri, it ka ſirmgalwiſ, waj atkal kad wezi zilweki peenemu jaunekli ſolus; un ſmeekligi iſſkatitos, kad mahzitajs ſteigtoſ tirgotaju wiſe, waj atkal kad tirgotajs ſawas weikala variſchanas eetu it ka mahzitajs uſ baſnizu. Soleem jair arweenu dabigeem, ne par lehneem, nedſ par ahtreem; ne par ihſeem un weegleem, nedſ par gareem un ſimageem. Ejot nedrihkfſt ne lihgotees un ſwaltſtotees, nedſ atkal wiſktees un lihſt, bet jaeet: droſcheem, patiſkameem ſoleem, wiſs ſtahws janotura ſtingri, it ihpachī galwa jatura augſtu un jaſkatas uſ preefchū, jaeewehero kats preefchmetz zelā, lai neſagruhſtos ar kahdu zitu kopā waj ziteem par apſmeeklu nepaſkuptu. To wiſu war iſbarit, kad tikai ažis tura waſā; galwu groſit ſchurpu turvu pee tam nemaſ newajaga. Mahjās wajaga labi paſrdomat kurp eet, jo ſmeekligi iſſkatas, kad kahds uſ eelas iſgahjis apſtahjas un domā, kahdu zelu uſnemt. Uſ eelas pawiſam nedrihkfſt domās eegrinnt, jo ta weegli war notiktees wiſadas nepatiſkamibas; uſſreen kahdam wiſu waj ſateekotees newar iſgreet zelu

(grosas us weenu puši, us otru puši, kamehr weens apstahjas), waj atkal eebreen kahdā pantschā un nodraškā few un ziteem drehbes; fateekas ar pasihstameem, ar kundseim, faſkatas wehl, bet paet garam neſweizinajis. Pretimnahzejeem jagreesch zelsch, ja eespehjams, pa labo roku; ja zeliaſch ſchauris, tad labaki apstahtees un pretiminahzeju palaift garam, it ihpaſchi ja kahda kundse eet garam. Ar kundſi kopā ejot, jaatkaui winai pee labas rokas fahneem eet. Dascham tahds eeradums, ka wiſch farunajotees peepeſchi palek ſtahwot, bet tas pawiſam nepeeklahjigi.

Kundſi pawadot, jaeet tikpat ahtri, ka wina eet, un jaſargas ar wiſu ſadurtees waj us wiſas drehbem uſmiht. Pa trepem augſchā kahpjot, jaeet kungam pa preeſchu, kundſei pakal, bet ſemē kahpjot atkal otradi: kundſe jaſiſch pa preeſchu un kungam jaeet pakal.

Ejot jaſargas no wiſadas pahrleekas kustechanās; pawiſam neſmuſki iſſkatas rokas ſchurpu turpu mehtat. Ja kahdam muhja (ſpeekiſ) rokā, tad ta jauſſpeesch weegli un waſgi; pawiſam nepeeklahjigi buhtu, kad ar to pa gaiſu daufitos waj atkal to paduſe neſtu.

Rahju pehdas jaſagreesch drusku us ahrpuſi, bet ne par daudſ; kahju pee ſemes leekot, nedrihkf uſmiht ar papehdi, bet papreeſchu jauſmin ar pehdas preeſchgalu un tad til war nolaift papehdi pee ſemes.

Ari ſchē, ka jau ſaziju, jaſargas no wiſadas iſliſchanās un ehrmoſchanās; dabigums weenmehr labaki patiſh.

Ka jaſkatas.

Azis ir dwehſeles ſpeegelis. Ar azim war eefkateeſ ſirdi, bet azis war ari redſet ſirdi. Zik beeschi war nomanit azis zilweka iſtās domas, lai gan wiſa mutes runā pawiſam zitadus wahrdus, un ſchi mehmā azu waloda beeschi wairak ſaprotaſa nekā mutes ſtanee wahrdi. — Lai giſmis buhtu ari neſin zik ſtaifts, bet ja wiſa naw ſtaiftu azu, tad wiſch iſhti nemaf naw ſtaifts; turpretim ſtaiftas, runajochas azis dara zilweku peewilzigu, kaut ari wiſa waigs nemaf nebuhtu ſtaifts. „Seeweetes peewilzigaſ zaur ſawām azim,“ „azu ſkateeni ſtarp mihlejoſchamees ir pirmās mihleſtibas wehſtules,“ „ſeeweefchu azis iſpilda tulka weetu un labprahit iſteiz to, ko mutes neusdroſchinas iſteilt,“ „ſirds radita preeſch mihleſtibas, mutes preeſch tam, lai to iſteiltu, bet azis raditas preeſch to juhſmu iſteiſchanas, kuras zaur mihleſtibu top modinatas,“ „azis atrodaſ debefis,“ — ſchahdi daschadu rafſneeku iſteikumi par azim nu leezina, zik leels ſwars tahm.

Azis parahdas zilweka iſtās domas, un wiſpahrigi war gan fazit, ka katrs war ſawas azis ſawalbit. Tikai pee rupjeem, neiſglihoteem zilwekeem newilus atſpihd kaiſlibas uguns wiſu azis, tapehz ka wiſi neſpehj ſawalditees. Siňams, lai azis waretu ſawalbit, tad pee tam wajaga gara iſglihotees. Mihligi un patiſhkami warēs ſtatitees tikai tahds, kas peenahzigā wihsē iſ-

glihtojis sawu garu neween zaur grahamatam, bet ari zaur kopdsihwi ar ihsti isglichtoteem zilwekeem, tahds, kura firdi pukst zilweka mihlestiba, kura firds nau samaitata zaur flitceem zilwekeem un newakajamam kaiflibam, bet zenschas pehz laba un spehi preezatees ar preezigeem un raudat ar behduleem un wahrgeleem, tahds, kura firds ruhpejas neapnikuse par fawejeem, bet pee tam neaismirst ari zitus un palihds, kur war.

Saprotams, ka gruhti nosazit, ka jaskatas, jo: „azis ir dwehseles speegelis;“ weeglaki jau aishrahdit, no ka mums jafargas, lai muhsu skateens nebuhtu nepatishkams; kam tikai zeechha griba, tas war gan apspeest wisas fluktas domas.

Par wisu wajadsigs, ka skatamees i w a b a d i, meerigi, peemihligi, draudsigi. No muhsu azim jareds, ka mehs gribam, lai mums ustizas, bet pee tam ari nebaidamees sawu firdi rahbit; jareds, ka mehs protam neween feni zeenit, bet ari zitus. No kaunigam, bailigam, nolaistam azim jadomam, ka winu ihpaschneekam kauna firdsapsina, ka tas kaut ka noseedsees un baidas, ka azis neispaustu wiaa noslehpumu; tahdas pakhas azis ari pasemigeem leekuleem, wehrgeem un pulgojameem seekalu un peedurkuu laisitajeem. Tahdu zilweku, kam azis ja ne weenmehr, tad tomehr loti beeschi, pret debesim pazeltas, tura ne bes eemesla par leekuli, kahds pee wisnelahdsigakeem zilwekeem peeskaitams.

Jo turpmak mums jaskatas drofchi. „Winisch newar neweenam azis skatitees,“ mehds fazit no zilweka, no kura domam, ka tam flifta firdsapsina waj flitti nodomi. Tahds, kas meerigi war eeskatitees otram azis, peerahda, ka winam netruhkf pastahwibas, drofchibas, apnehmibas un fewapsinibas; tahds peerahda, ka winisch naw neko padarijis, par ko winam buhtu jakaunas, azis janolaisch.

Ta tad mums jaskatas drofchi, bet pee tam muhsu skateens nedrihfst buht beskaunigs, augstprahfigs waj mulfiks. Zaur to mehs peerahditum, ka mums truhkf gara isglichtibas; mehs tad turam par dauds no fewis un nezeenam zitus peeflahjigā wihsē.

Neweenads skateens leezina waj nu no kaunprahtibas waj atkal no weenaldsibas; bet no kaunprahtigeem zilwekeem mehs atraujamees, un pret weenaldsigeem waj par zitam leetam domajoscheem zilwekeem ari mehs esam weenaldsigi, daschreis par wineem pat smejamees.

Zilwekam jaatsihf, ka winisch war malbites tapat ka kurisch zits, un ta-pehz jazeeni ari zitu zilweku nopolni; zilweks, kam schahda atsikhshana, skatifees godpratigi, weenteesigi, un schahds skateens katram patiks, pawisham ja tas pee tam wehl drofchs un ustizibu modinoschs. —

Leela starpiba starp godpratigu, weenteesigu, pasemigu un bailigu, kaunigu skatishanos. Bailigi, kaunigi zilweki leezina, ka wini waj nu neisweizigi, waj atkal mas dsihwojuschi starp isglichtoteem zilwekeem.

Kad zilwekam laipns skateens, tad noskahrshams, ka winam apkahrtejue zilweki patihkami, ka winisch labprahrt ar teem fateekas, un laipnu zilweku wisur laipni ushem. Pee tam gan atkal jafargas no leekas laipnibas, kura war

buht tikai reebiga. Tas it ihpaschi jaleek wehrâ kundsem; tam jasargas no leekas mihlinaschanas. Laipnibai jair dabigai, pateesai. Bet daschas pasch-mihligas kundses grib tikai patik, weena alga tam un zikeem, grib tikai waldsinat, waj wifus, un tas nahk tikai no paschmihlibas, no patikchanas kahribas; wina kahro tikai pehz zeenitajeem, bet ne pehz weena, kas winu pateesi mihletu, wina modina zeribas us laimibu, lai gan sin, ka schahdas zeribas nepeepildisees. — Wehl jozigaki isskatas, kad kahds kungs patikchanas kahrigs; no tahda mehds fazit, ka tam tuksha galwina.

Weesibâs jo turpmak jaskatas ja utri. Jautribu weesibâs ne zaur ko newar wairak trauzet, ka zaur to, ja starp weeseem kahds rahda sahguishu waigu. Saprotaams, ka fatrs newar buht arweenu jautrs, jo rodas ari skumdi-noschi brihschi; bet ja kahdam raihes waj sahpes tik leelas, ka tas taks nespheji apflehp, tad lai wihsch neet weesibâs, lai paleek mahjâs starp fawejem waj tuwakeem pasihstameem. Sehrigs waj skumigs zilweks neween pats sawas sahpes pawairo, weesibâs eedams, bet ari zitu jautribu trauze, jo neweens is-ghlihotis zilweks newares buht weenaldsigs pret kahda lihdsdalibneeka sahjem.

Reebiga, neisglihotu garu parahdoscha ir wilitga, nenowehliga, neewa-joscha, nizinoscha, beskauniga un kahriga skatischanas. Kas ta skatas, tam ari firbs nebuhs labaka.

Usmanigi weesibâs skatotees, gan fatrs pee ziteem eewehros, kusch skateens patikfams, kusch ne, un fatrs zentisees peenemt, kas labs, un atmest, kas sklits.

Ka jaapsweizinas (ka jataisa komplimenti).

Par komplimentee nosauz ari wifadus glaimojumus, bet sche mehs pahrrunasim tikai tos komplimentus, kuri jataisa apsweizinotees; par teem ziteem mums nahksees turpmakas nobakas runat.

Apsweizinotees jaeewehero, ka sveizinatajs un sveizinatais weens pret otru stahw, t. i. kahds stahwoekis teem sadfihwê un kahds weenam pret otru. Saprotaams, ka wifus, lai tam buhtu augstaks waj semaks stahwoekis, neka mums, lai tas buhtu mums labs pasihstams, daraugs, waj atkal pawisam sweschs, — newar weenadi sveizinat. Par to mehs atkal turpmak runasim.

Ka pee fatras kusteshandas, ta ari sveizinot mums jaisturas dabigi, weegli un patikhkami. Sweizinachana ir zeenibas parahdischana; tapehz nedrihst ne par ahtri ne par lehni sveizinat. Ahtrums isskatos par dauds draudsigi, un lehnumis atkal peerahditu, ka sveizinachana nenoteek labpraht, waj masakais, ka sveizinatajs kuhts zilweks.

Kompliments ir pehz gadijuma daschadibas daschads.

1. Kompliment ejot. Iau no seneem laikeem pastahw tas eeradums, ka weens otiram aif zeenibas waj atkal tikai pasihstamibas deht zaur kahdu ahrigu sihmi godu dob, kad tee fateekas. To isdarot pee mums fungi

palokas, nonem zepuri, ussauz weens otram labu deenas laiku, paklanas waj pamet ar roku. Pee tam, ka jau faziju, jaeewehero, kahds stahwollis latram fadishhwē un kahds weenam pret otru un no kahda dsumuma latrs.

Ja kundse (weenalga jauna waj weza) un kungs fateekas, tad fungam arweenu pirmam jasweizina, zepuri nonemot un weegli palokotees. Ja itin tuwu garam ejoscha kundse fungam tuwaki pasihstama, tad tas winu war apsweizinat ar wahrdeem, pee kam gan nedrihkfst tik skari runat, ka ziti garam gahjeji kluhtu us apsweizinato kundsi usmanigi. Un arweenu mums jasargas, ar kahdu kundsi apsweizinotees, israhditees par dauds sadraudfigi, lai ta mums buhtu waj nesn zik pasihstama waj pat rada, jo zaur to kundsei waretu weegli rastees nepatihkamibas. Sweizinajumam janoteek peeklahjigi un ais zeenibas, un ja pasihstamiba tik pawirscha, ka kundse sweizinataju fungu warbuht aismirfuse, tad ir labaki, kad nemaš nesweizina, jo kundsei war tikai nepatihkami buht, kad tai sweschs zilweks jaapsweizina. Palokotees pirms janolaisch drusku galwu un tad japaleez mugura, zik dīli — tas atkaras no apsweizinata kahrtas, augstibas; atleezotees pirms jaatleez mugura un tad japazel galwa. Tirkpat zepures nonemshana, ka ari klanishchanas nedrihkfst par dauds ahtri notikt; tas ari jaisdara, kamehr apsweizinatajs no apsweizinata daschus solus tahlu, un ar kundsi apsweizinotees, zepuri nedrihkfst agraki uslik, kamehr naw pagahjis tai pawisam garam. Ja eespehjams, tad kundse japalaisch pa labo pusī garam, pee kam sweizinajot zepure janonem ar kreiso roku, lai sweizinataja gihmis buhtu redsams. Ja kundse eet pa kreiso pusī garam, tad zepure, saprotams, janonem atkal ar labo roku. Kundsi sweizinot tikai drusku ar galwu pamet nepeeklahjas, jo tahda apsweizinashana sweschneekam buhtu daschadi saprotama. Tapat nedrihkfst kundsi, ja ta naw wisai tuwi pasihstama, apturet un usrunat; turpretim ja ta fungu usrunā, tad tam jaapstahjas. Ahtri ejot un sweizinamu kundsi pamanot, soli drusku japeetura, lai winu waretu peeklahjigi apsweizinat. Sweizinot galwa japagreesch drusku us sweizinamās kundses pusī, bet pee tam jasargas winai zeeschi un ilgi azis luhkotees, kas tirkpat nepeeklahjigi buhtu, it ka sweizinot skatitos newis us sweizinamo, bet us kahdu zitu preeskhetu. Lai nu sweizina kundsi waj fungu, peeklahjigi pee tam arweenu jaisturas. Ziteem par apfmeelku buhs, ja sweizinot ūskreeks ar kahdu garamgahjeju lopā, waj atlausi zepurei kris, waj eebridisi kahdā pantschka, krisdams, klupdams u. t. t.

Pee loga sehdoschu kundsi nemehds sweizinat, it ihpaschi ja logs labi augstu; tahda apsweizinashanas atlauta tikai labi pasihstameem. Kundses gan weena otrai ar galwu draudfigi pamet. Pee loga sehdoschu kundsi nedrihkfst sweizinot usluhket; jausluhko wina tikai ihsi preeskch un pehz sweizinajuma.

Kundse fateekotees un atsweizinadama weegli paklanas un drusku galwu nolaisch. Isglihtota kundse pee tam arweenu laipni isturefees, lai gan atkal no par dauds leelas laipnibas jasargas; ja kundse sweizinot nopeetni waj augstprahiti isturas, tad wina zaur to peerahda, ka wina naw ihsii isglihtota. Jo augstaka kahda kundse, jo laipnakai wina jabuht atsweizinot.

Zik tahlu zepure janonem no galwas, tas atkaras no tam, kahds stahwoklis weenam pret otru, apsweizinatam un sveizinatajam. Zepure janonem taisni; nebuhtu smuki, ja tahs eefschpusi, kura ne ik reisas glihta, pagreestu us apsweizinata puši.

Waldneekus apsweizinot, janonem pawisam zepure, dsili, godbihjigi jalopokas, un tad ar neapsegstu galwu, pret apsweizinato pagreeschamees, tamehr japaileek stahwot, kamehr tas naw nogahjis garam. Stahwot jaisturas swabadi, newis ka saldatam.

Ari zitus augs tus fungus apsweizinot, it ihpaschi ja tee muhsu preeskheeki, war apstahees, lai gan tas naw nepeezeeschami wajadisgs. Preeskheekus apsweizinot, jaisrahdha godbihjiba un padewiba. Zepure janonem jau labi attahlu un jausleek tikai, kad nogahjuschi weens otram garam; palzishanäs dsila un godbihjiga.

Sweizinat mehds tikai tad, kad apsweizinamais us mums skatas; un ja tas eet kopä ar ziteem, farunadamees, tad mehs sveizinadami winu nedrihkfstan trauzet, ja tas muhs nepamana. Un wispahrige japeenem ka likums, ka nebuhs sveizinat, ja reds, ka sveizinajums neiks eewehrots; daschos gadijumos sveizinajumu aif fewischkeem eemesleem negrib eewehrot.

Saprotams, ka kahdu augstaku personu waj preeskheeku us eelas nedrihfst usrunat, ja preeskhe tam naw fewischka eemesla, t. i. ja p. peem. naw kahds usdewums ispildams. Ja topam usrunati, tad, saprotams, jaapstahjas; ja topam usaizinati lihds eet ur ar kahdu kopä ejam, tad jaeweizina ari tee, kuri muhsu lihds gahjeju apsweizina, bet pee tam jaewargas id isturetces, it ka apsweizinajums buhtu notizis muhsu dehl. Tikai ar kahdu leelu augstmani, waldneeku, kopä ejam, nepeeklahbos augstmana sveizinatajus atsweizinat, it ka ari nepeeklahbos, ar ofizeeri kopä ejam, salbatus atsweizinat.

Ar kahdu augstaku personu fateekotees, janogreeschas, ka jau arweenu, va labo roku; pahr laipu waj va trepem ejot, ja lauji tai va preeskhu eet, waj atkal, ja ta pretim nahk, janogaida, kamehr ta nogahjuse garam.

Tahds zilweks, kusch wispahr zeenits, het kuru mehs tikai pa wirshi pasihfstan, jaeweizina ar godbewibu, nopeetni. Ne wahrda nefakot, japaflanas un janonem zepure. Ar wairak pasihfstameem, ja tee ari nebuhtu mums draugi, war fasweizinatees jau waligaki. Peeteek, kad zepuri tikai aisteek waj masu drusku pazel, pee kam war ussault: Labriht! labdeen! labwakar! ka klahjas? un t. t. Sinams, ka tas schmejas tikai us tahdeem pasihfstameem, kuri nestahw dauds augstaku par mums. Sweizinot jaisrahdha aisweenu godpratiba, un tapehz nedrihkfstan ne usmahltees, neds ari stihwi isturetees.

Ar labi pasihfstameem un draugeem jaapsweizinas firsnigi un draudsgigi. Sashneegtees rokas un parunatees, ja tikai walas, neween atlauts, bet wehlejams. Sinams, ka buhtu nepeeklahjigi, kad to paschu gribetu darit pret masak pasihfstanam waj angstakam personam waj pat kundsem.

Pee katras apsweizinashanas wispahrige jaeewehro, ka tai janoteek labprah, un ka ta jausnem laipnigi. Tapehz buhtu loti nepeeklahjigi, kad kahdu

laipni sveizeenu nemas nenemtu preti, waj atkal weenaldfigi un pawirschi. Nemas neatsweizinat, waj isliktees, ka apsweizinajumu nemanitu, leezina — daschus gadijumus ishemot — no neisqlihtbas, un pat augsti fungi atsweizina it laipni katu svezinataju, lai winsch buhtu nesin zit sems. Zit laipni ne-sweizina waldneeki, lai gan tas teem beeschäs apsweizinaschanas deht nenhakas wiſai weegli! Swezinot war daschreis zilwekā pahrskatitees, bet tamdeht nedrihkfst eesahktu sveizeenu atstaht nepabeigtu; ta nebuhtu nekahda ſmalka uſ-weschandas. Tapat buhtu nepeeklahjigi, ja kahdu zaur pahrskatishanos dabutu sveizeenu nesanemtu waj apstahtos un brihnodamees noslatitos svezinatajam pakat.

2. Kompliments stahwot. Kompliments stahwot mums isnahk ſchahbos gadijumos: kad us eelas waj walejäs durwüs stahwam un no garam gahjeem topam apsweizinati, kad eejam istabā waj weesu pulkā, kad topam ar kahdu eepaſihſtinati, kad pateizamees par kaut ko waj kad mums pateizas un kad no kahda kaut ko paluhdsam.

Kad stahwot svezina un paßlanas, tad weenu kahju mehds pawilekt drusku atpakat bes kaut kahda troſchna, un tapat kluſi atleek to tikai tad at-pakat, kad galwa atkal pazelta. Bet pee tam jaſargas ſtihwi iſtureeſes waj atkal ehmotees, par ko buhtu tikai ko ſmeetees.

Stahwetajs reti svezina garam gahjeju pirmais, winsch tikai atsweizina. Zita leeta, ja garam gahjejs kahda augstaka persona, preekſchneeks waj ari kundſe; tad stahwetajam jaſweizina pirmam, bet eekam svezina, janogaiba, kamehr winsch top uſluhkots, jo buhtu nepeeklahjigi, kad svezina tikai, lai kluhtu ewehrots. Wispahrige nemot, ſchē tee paſchi likumi, kuri jaeewehro pee apsweizinaschanas ejot; tikai, tadeht ka ſchē ſtahw beeschi bes zepures, ja paßlanas buhtu dſtaki. Ja apsweizinatais patlaban ar kahdu ſarunajas, tad winam us azumirkli jaapſtahjas ſarunā, ja pahwehrſchas us garam gahjeju un tas jaſweizina. Zitadi gan labaki, kad neſweizina, ja garam ejot reds, ka kahds paſihſtams nopeetni ar kahdu zitu ſarunajas, it ihpaſchi, ja pehdejais garam gahjejam paſihſtama ka kahda augstaka, wispahr zeenita persona, bet garam gahjeju nepaſihſtoscha; ſchē ſwezinot tikai ſarunu trauzetur. Ja apsweizinamais labs paſihſtams waj draugs, tad gan galwu war drusku palozit.

Ka istabā waj weefibās eeejot janonem zepure, to gan jau kats ſinās, un tadeht tas ſchē ſewiſchi nemas nebuhs japeemin. Eekam eeeet zita istabā jaſlauwē — ja naw fulaina, kas peeteiz. Peeklauwejuſcham, jagaida, kamehr ſauz: „eekſchā!“ Schis eeradums peenemts laikam talab, lai nenotiktu nekahds pahrſteigums waj atkal lai atſargatos no nepatihſamibas eeet tukſchā istabā. Tapetj tad ari nebuhtu pareiſi, ja peeklauwetajs nenogaiditu, kamehr winu uſaizina eet eekſchā; tad peeklauwejuſchana nemas nebuhtu wajadſiga.

Ja fulainis peeteiz, tad janogaida preekſchistabā, kamehr tas nahk atpakat; tas tad ari attaisis un aiftaisis durwüs. Zaur atwehrtām durwim nekawejotees jaeet eekſchā. Zaur to, ka kahds weefis peenahk klaht, iſzelas arweenu trauzejums, kuru nedrihkfst welti paſihſnat. Daschos namos ir eeradums, ka fu-

lainis atnāhzejus ūkanā balsi peeteiz, un tad ari tuhlin jaeet eekshā. Gardibeni ūmu rokā turot, jaapsweizina pirms ūaimneeks un ūaimneeze, un ja tee pretim nahl, tad war ar wineem pahris wahrdū parunat, eekam zitus weefus, us abām pusem paklanidamees, apsweizina. Pasihstamus war wehl ūewishki apsweizinat, tas pat peenahkas, pee kam gan naw wajadsgs, kā wineem peeet pavīsam ūlaht; bet ne par ko to nedrihkfst darit, eekam naw apsweizinajees ar ūaimneku un ūaimneezi. Ja kahdās weesibās wairakas personas atrodas, ar kūrām ūewishki jaapswezinās, tad jaeefahk pee augstakās. Kā weens ar otru ūafwezinās, tas atkaras no tam, kā wini weens pret otru ūtahw. Draugi ūneedjas weens otram roku, turpretim augstakām personām nedrihkfst eet ūlaht un roku ūneegt, bet tikai japaaklanas un janogaida, waj tee roku ūneegs waj ne. Tāpat ar kūndsem nedrihkfst apswezinātees draudsgī, ja ar tāhm naw labi pasihstams; it ihpāšči apdomigi jaapswezinās ar jaunkūndsem.

Projam ejot, jaatwadas pirms no ūaimneezes un ūaimneka un no ta nepeeaugusheem familijas lozekleem un tad wehl no ziteem weeseem, t. i. jaatwadas pehz tāhs paščas kahrlības, kā eenahkot apsweizinajees. Daschās ūsemēs ūtahw eeradums, projam ejot pavīsam neatwaditees, lai ziti weesi netiktu trauzeti; jo ūinams zik nepatihkami, kād kahds no weeseem tāfās eet projam, — tas gandrihs arweenu nosīhīmē, kā ari ziteem laiks eet. Bet pee mums ūchis eeradums wehl mas peenemēs, un us laukeem tas ari nelabi iſskatitos, kād aiseetu, no ūaimneka un ūaimneezes neatwadijees un nepateizees wineem par laipnu ušnemšanu. Tomehr arweenu jaeeweheho, kā jaaiseet tik ūluši un nemanot, zik ween eespehjams. It ihpāšči no ballem war it labi aiseet, pavīsam neatwadijees.

Kā jaſweizina atſlahtās weetās, teatros, konzertos un t. t., par to mums nahlſees turpmāk rumat.

3. Kompliments ūehdot. Tas jaſvara waj nu tikai galvu pa-
metot waj ari muguru palokot; bet wiſadā wihsē tā ūeizinajumu war ūanemt
tikai no draugeem waj labi pasihstameem, turpretim ja topam apsweizinati no
kahdas augstakas personas waj kūndses, waj kād mums tāhda jaapsweizina,
tad mums ūapazelas un ūeeklahjīgi jaſweizina. Augstmani ūemakus gan mehds
ūanemt ūehdot un atbild us ūeizinajumeem tikai galvu palokot.

4. Kompliments brauzot iſdarams tāpat, kā ūehdot. Kas wi-
pahrigi par ūeizinashanu ūazits, tas ari ūche jaeeweheho. Tikai ja apsweizi-
natais pats brauzejs, tad tam naw wajadsgs ūepuri ūonemt.

5. Kompliments ja hjo t. Ari ūche jaeeweheho tas pats, kas par
ziteem komplimenteem ūazits: janonem ūepure un ūapaklanas, tikai ne par ūemu,
jo tas ūirga mugurā ūilti iſskatitos. Ūeenijamus garamgahjeus ūeizinot, ne-
drīhkfst ūeem ahtri garam nojaht; waldukekus ūeizinot, ūirgs ūapeetura.

À à j a r u n à.

Par to, kas mums weesibâs jarunà, mums nahksees runat turpmak; sche pahrrunasim tikai, kà mums jarunà.

Zaur walodu mehs isteizam sawas domas; tad nu faprotams wajadsigs, kà mehs tahs isteizam skaidri, wahrdus neween skaidri ifrunajot, bet tos ari pareisi haleekot. Karts wahrds skaidri un pilnigi jaifrunà, neweenu balseenu nedrihkfam, tâ fakot, apriht. Un skaidra ifruna naw nemas tik gruhki panahkama, wajaga tikai fawi usmanit runajot. Runajot nedrihkfst fchahkt, stomites, zaur degunu runat, „dseedat”, t. i. weenadâ, fmalikâ waj rupjâ balsi runat; runajot wajaga muti peenahzigi atplehft, sobus nedrihkfst fakost un naw ne par ahtri, nedf par lehni jarunà. Lai waloda buhtu faprotama, tad ari wahrdi pareisi janoswer.

Gan ir faites, zaur kurâm mums skaidra runashana gandrihs pawisam neespehjama; bet ar labu gribu un dauds puhlineem fchahdi kawelli tomehr atmetami. Tâ peemehram tagad atrastia metode, zaur kuru stomischandas gluschi isahrstejama. Zik sche zilweks war eespehlt, to mums peerahbijuschi senlaikos Demostens un jaunlaikos Seidelmans. Abi stomijas runajot, bet zaur paschu puhlineem wineem ijdewâs scho nelabunu atmest, un Demostens teek turets par Greekijas leelako runataju un Seidelmans par scha gadusintexa leelako akteeri. Skaidru, kà latweets faka, ahrdawu walodu dabun, kâd usmana, kâ isglichtoti zilwei runâ, kâd nocklausas labu spredikotaju runas, kâd apmellè teatri un atklahtus preefschlašijumus u. t. t. un it ihpaschi skani lasot. Ari dseedašanas mehginajumi ewehlami. Aissmakuschas balsi kluhs skaidras, kâd no rihteem laukâ labi isbrehksees. Patihkami skanošcha balsi neween pee skaidras walodas wajadsiga, bet ta ari leezina no kahrtigas, tikumigas dñshwes. Nekeetni dñshwojot, ari balsi top nepatihkama: aissmakuse, rupja, nespehziga un dreboscha.

Lai waloda buhtu skaidra, tad ari jaufmana, ka runajot jagreeschas pret usrunato; tas wajadsigs neween skaidribas, bet ari peeklahjibas deht.

Sarunajotees jaſargas par dauds skani runat. Tas loti nepatihkami isklauſas, kâd weesibâs waj atklahtâs weetâs weena balsi zitas pahrbrehz.

Tahlak: wihra balsij wajaga buht zeefchai un droſchai, tai wajaga nahft is fwabadas kruhts. Runat nedrihkfst, kà jau fazits, ne par ahtri, nedf par lehni, nedf ari kâ spredikotajs waj akteeris. Ari jaſargas no pamahzitajas balsi weesibâs, ta buhtu waj nu apwainofcha, waj atkal apfmejama. Ilgas paſas runajot nekam neder; winas nokause klausitajus, tee netop usmanigi un wiſa runa ſamaitata. Balsij jaſtahw faſkanâ ar to preefschmetu, par kuru top runats. Jokus neweens nestahſis nopeetnâ, aissmakuschâ walodâ un kant ko behdigu, nopeetnu ſtahtot, balsi nedrihkfst buht joziga, jautra. Runajot fwariqafee wahrdi jauffwer, jo pat no balsi war noſtahrft, waj tas teſea, ko runajam, waj ne. Kaut ko ſtahtot, ko pats naw peedſhwojis, bet tikai laſijs,

jafargas tà runat, it kà to no galwas mahzeti; nedrihkfst noskaitit it kà tehwreisi, jo tas leezinatu no gara wahjuma.

Galwenenà leeta runajot ir, kà pareisi runà. Nepeeteek tikai, kàd wahrdus pareisi isrunà, runajot jafargas ari no gramatikaliskàm kluhdam. Mehs waram nesin zik smalki uswestees, bet ja mums walodâ kluhdas, tad mehs tomehr nepatikfsm. Saprotams, kà no katra newar pahgret, lai tas runatu bes kluhdam, bet gan no katra, kàs grib israhditees par isglichtotu zilweku.

Wisu, kò mehs runajam, mums jaissaka saprotamâ walodâ. Wislabaki, kàd runà ihsos teikumos; gari, periodifki teikumi neween klausitajeem nesaprotami, bet tee war famulsinat paschu runataju, tà kà tas nesin vehdigi teikuma eefahkumu un tam jaapstahjas. Pee tam arweenu jazenschas runat tahdu walodu, kahda rafklos; wahrdus, kurus waretu diwejadi sapraßt, un wahrdus is sweschâm walodam drïhfst tik tad leetot, ja to weetâ naw zitu, skaidri saprotamu.

Nepatikhkami ari isllaufas, kàd kahds weenmehr daschadus sinistus isteizeenus, parunas, weetas is literariskeem raschojumeem leeto, un daschreib pa-wisam neweetâ. Schad un tad gan to war darit, bet ne weenmehr; tahds gribetu isllitees waren gudrs, bet tikai israhda, kà pats mas spehj domat, kà janem zitu domas palihgâ.

Daschi zilweki kahdus wahrdus mehds leetat loti beeschi, gandrifh waj katrà teikumâ, un to wini dara pascheem nemâs nesinot. Tahdi wahrdi peemehra deht ir: kà fazit jafaka, kà smejees, kà jau faziju, wiensch fazija, tà tad, ar wahrdi fakot u. z. No schi flikta eeraduma atkal jaatradinajas un jaluhds draugi un pasihstami, lai mums pee tam palihds un muhs us muhsu kluhdam dara usmanigus.

Lai muhsu waloda kluhtu skaidra un saprotama, tad wajadsigs, kà laßam kreetnas grahmatas un kreetnus laikrafstus, un jausmana, kà labi runataji runà.

Runajot ari jakustas, bet peeklahjigâ wihsé; jo nejauki isskatitos, kàd kahds pee tam sehdetu kà koka gabals, waj atkal nemeerigs kà dñshwais fudrabs, rokam un kahjam dausidamees, no sehdektla peelehkdams un atkal nosehksdamees u. t. t. Ja nu kahdam tà dausotees un plosotees noteek wehl ta nelaime, kà wiensch kaut kò apgahsch, pakluhp, waj kahdam us kahjam usmin re., tad wiensch ziteem tikai par apsmeeklu un neatstahs nekahda laba eespaida.

Par godpratibn.

Godpratigs zilweks ir tahds, kas zenschas peerahdit titlab wahrdeem, kà ari darbeem, kà wiensch godu prot, t. i., kà wiensch neruhpejas par semi ween, bet zeeni ari zitus un winu nopolnus. I hfta godpratiba naw nemâs domajama bes ihstas isglichtibas, us so mehs jau aishrahdijam scha rafsta ewadijumâ. War gan eemanitees tikai godpratigu usweschanos un tahdâ

wihse pāsauli mahnit, tai isliktees par isglihtotu; bet us ilgu laiku tas neisdooses, pehz tomehr warēs isschikt, kas pateesiba un kas tikai islikchanas. Tapehz godpratibu ari newar ismahzitees; zilweku isglihtojot ta eerodas pate no fewis. Tahds zilweks, kas rupjch un neprot godu, nekad newar ūaukees par ihsti isglihtotu.

Godpratigam zilwekam wajaga buht zilweku pāsinejam. Zaur godpratigu istureshanos katrs grib ziteem patift; bet lai nu patiftu, tad jaisturas pret katru tā, kā tas to wehlas. Bet katra wehleschanas naw weenada; pawīsam otradi: katram sawa wehleschanas; kas weenam nepatihk, tas otram patihk u. t. t., un tapehz wajaga buht zilweku pāsinejam, lai sinatu wispahrigi, kahdas katram wehleschanas, un lai eespehtu apspreest, kahda katram daba un kā ar to jaapeetas.

Jo projam godpratiba naw domajama bes pāsemibas, weenfahrshibas. Godpratigs zilweks nekad neleelisees, ka winam labas ihpašhibas, augstaks stahwoeklis sadishwē, dauds naudas u. t. t., un winsch nekaufees fewi tamdeht usleelit; wehl wairak: winsch atsihs labprahit zitu nopolnu un raudsis teem isdabut ari wispahrigu atsihschanu. Winsch neaprekhinās wis, kuram wairak nopolnu, kursh zeenigaks, lai sinatu, zil laipni pret katru isturetees, un negaidis, lai winam, zeenigakam, parahditu pirmo godu. Saprotams, ka ari sche wajaga turet mehru, un weenfahrshiba, pāsemiba nedrihkfst iswehrstees par kaunibū, bālibū waj loschnaschanu. Ihsti godpratigs zilweks nezeenīs zitus ween, bet ari pats fewi; zitadi wiru ūahktu turet par lihdeju waj lischki.

Pee godpratibas peeder ari laipniba, pākalpihā; katram labprahit jāpālpo, kur ween eespehjams, kaut ari nemas nebuhtu ūagaidams, ka laipnā valihdsiba kahdreib waretu kluht atlīhdīnata. Godpratigs peem. naw tahds, kas pākritusčam wezīščam nepalihds pazeltees, waj ari nepalihds winam pāhr-kluht kaut kur pāhri, ja redsams, ka winam tas nahkas gruhti. Godpratigs naw tahds, kas peem. pee pēpēschī eestahjučha leetus nepeefolas sem ūawas leetsegas pawadit us mahjam kundsi bes leetsegas, pat ja winsch to kundsi it nebuht nepaſhtu. Tā tad bes ūahdas laipnibas ihsta godpratiba naw nemas domajama, un tapehz jazenschas ar to apradinatees. Bet neween tapehz; zilwekam wajaga buht arweenu laipnam, pākalpigam, jo winam par to top atlīhdīnats daudreib nemas negaidot. Pret laipnu, pākalpigū zilweku ari katrs buhs laipns, pākalpigs, un nedrihkfstam aismirst, ka bes tam newar iſtik ūe pāsaule neweens, lai winsch buhtu augsts waj sems.

Ihsta godpratibu katram patiks; tai tik janahk no ūirds. Iſlikchanas newar ilgi pastahwet, to tomehr pehz ismanis. It ihpašchi jaſargas no lihšanas un pēdūrknu ūaſiſchanas; lihdejs un pēdūrknu ūaſitajs war buht tikai reebigs zilweks, un katrs godpratigs zilweks ar tahdu nemas neelaidisees. Taifnibū ūakot, tahda liſchkeſhanā godigu zilweku apwaino, jo liſchki ūe ūakot, ka winsch liſchkejot dabus to us ūawu puſt. Tapehz jaſargas lihſt un tā pāsemotees, un pateesī nemas naw gruhti no tam iſſargatees; jaſturas arweenu tikai taifni un dabigi. Godpratigam ūair arweenu, kur tik ween iſ-

gadas; nemas newajaga pahrdomat, waj pakalpot, waj ne, un zif dauds, kā atlihdfinās parahdito laipnibu u. t. t., jeb waj ari mums godpratiba parahdita, jo tas jau wairs nebuhtu godpratigi.

Kā pa godam jaisturas apsweizinotees, par to jau tikām runojuschi, un šhee nosazijumi ari wispahr eewehrojami. Godpratigs zilweks usrunats laipni nokläusisees un tapat atbildēs. Sarunajotees, no kahda treschā pawisam zitā leetā usrunats, winsch aibildinasees, waj nu usrunatajam teikdams, ka winam pirms janobeids swariga faruna, waj atkal no ta, ar kuru lihds tam farunajes, atluhgdamēes uš kahdu azumirkli. Saprotams, kā godpratigs zilweks ne-trauzēs farunu bes swariga eemebla, un ja winsch peespeests trauzet, tad winsch pirms aibildinasees. Ja weena no abām farunā esofchām personam mums nepasihstama waj ari tikai masak pasihstama par otru, tad mums, godu protoscheem, jaatwainojas pirms pee nepasihstamās personas. Godpratigs zilweks nekad nerundās starpā, bet arweenu laus ifrunat, un tomehr nekad winsch ne-kaunojēes, ja kahds pret winu padaritu ūchahdu waj kahdu zitu nepeeklahjibu; farunās winsch nekad neazinats neemaijēes, un ja wina tuwumā top runats par leetam, gar kūkām winam naw nekahdas dalas, tad winsch nekläusisees, bet aisees peeklahjigā wihsē projam; winsch nepastahwēs stuhrgalwigi pee tāhm no pašča iſſaqitām domāni, bet iſſlausisees meerigi pretrunas un atbildēs itin rāhtni; winsch nekad nemehginās zitus ūmilhdinat, kaut kahdu no ūlahtesoscheem iſſokodams, ari tad, ja winsch droschs, ka winam netiks atmehrots ar tahdu paſchu mehru, — beechi par tahdu sobotaju paſchu ūhāk ūmeetees. — Kaut ari godpratiba nesaetas ar meleem, tad tomehr nereti gan labaki, kād zeesh ūkuſu, nekā kād kaut ko ūmahdē, kas pateeš ūmahdejams. — Godpratigs zilweks atbildēs labraht uš kātru peeklahjigu jautajumu, bet nekad winsch neapgruh-tinās kaut kahdu ar ūsawem jautajumeem; winsch labraht peenems nowehligus padomus, bet nekad neusmahksees ar ūsawem; winsch labraht paklausīs luh-gumeem un iſpildis usdewumus, bet nekad neapgruh-tinās zitus uš tahdu wihsī. Ja kahds winam nepeeklahjigi ūshahktos ar luhgumeem waj usdewumeem, tad winsch to nopeetni un ihsī atraidis, gan pee tam fargadamees no rupjibam un beskaubam, jo atraiditais winu ari bes tāhm līks meerā. — Sarunajotees godpratigais nems arweenu dīshwu dalibū pee ūrūnas un nekad nerundās par leetam, kuras lihdsrunatajam rāš ūweschas, nesaprotamas; winsch nekad ūkāti nerundās un ūsmeejēes, kas pee ziteem waretu modinat nepatišchanu; winsch ne zaur ko neisrahdis, ka winam garsch laiks, un nekad nenobeigs ūrūnu ne-peeklahjigā wihsē, kaut ta wina buhtu ari ūsin ūzik nepatiškama.

No wihsu iſturešchanās, ūtahweschanās, runaschanās un ūkātišchanās jareds, ka mehs godpratigi. Tikai labi pasihstami war kaut kā ūpalaidnigi iſturetees, peem. weens otram it tuwu ūostahwet, kād tee ūrūnas; masak pasihstameem tas naw atlants. Saprotams, ka nedrihkfstam ari ūtihwi iſturetees; arweenu ūwabadi un dabigi!

Muhsu balsij jair patiškamai; ta nedrihkfst buht ūkarba, ūbojosc̄ha u. t. t.

Pee tam gan atkal nedrihkfst ehrmotees, nedrihkfst arweenu runat faldâ balstinâ; tahdu zilweku war turet par geki.

Ari skatitees mums wajaga apdonigi, jo zaur skatischanos waram tapat kâ zaur wahrdeem aisskart, un daschreis wehl wairak. Nepeeklahjigi, pat beskaunigi buhtu, kad mehs ar kahdu runajot, to zeeshi usskatitum, waj no augshas lihds semei apluhkotum, waj atkal nizinoschi us winu luhkotumees. Tas nekâ nesaetos ar godpratibu. Arweenu dabigi un pateesi, wišu ehrmoschanos pee malas!

Jau peeminejam, ka godpratigajam jaisturas daschados apstahklos daschadi. Zoti ſmeekligi iſſkatitos, kad pret ſaweejim waj ar mums weenâ angſtumâ ſtahwoscheem iſturetumees tapat, it kâ pret angſtmaneem waj muhſu preeſchnekeem; daschs to dara aif gekibas, gribedams, lai parahditu ari winam tahdu paſchu godu. Pret angſtmaneem godpratiba ſaweenojas ar nopeetnibu; zaur to lai parahdam, ka protam eewehrot starpu, kura muhs ſchfir. Tomehr starpas deht, kâ jau aifrahdijam, nedrihkfstam lihſt un peedurknes laiſit. Un angſtmanam ihſli peenahkas wehl wairak buht godpratigam pret ſaweeim apakſchnekeem, jo tikai zaur to wini weens otram tuwojas. Jozigi iſſkatas, kad ta fauktee preeſchneeli ari ſadſihwê iſturas waren angſti, nopeetni, iſleekas nepeejam; zaur to wini tikai apleezina, ka wineem nepeeteekſcha ifſglihtiba.

Jo ſewiſchki wajaga buht laipnam un godpratigam pret kundsem; tahm war jau ari pa drufkai paglaimot. Sinams, ka pee tam jaſargas atkal no pahrleezibas un no wiſadeem neekeem. Waj tikai pret weenu kundſi drihkfstam laipni iſturetees? Tikai retos gabijumos to war, kâ ſaderinajuschees, tuwi radi u. t. j. pr., zitai tas buhtu nepeeklahjigi, wiſt kluhtu uſmanigi us ſchahdu kundſi, un tas winai nebuht newar patikt. Naw ari wajadsigs, ka pee kundsem wiſu ſlawè un uſteiz; ifſglihtotai kundſei tas apníktu, un wina zeenis ari nopeetnakus ſpreedumus, ja tee tikai peeklahjigi.

Godpratibai wajaga buht ari pastahwigai. Schodeen pret kahdu iſturetees laipni un rihi atkal iſliktees, it kâ to nemaj nebuhtu redſejis, tas buhtu nekreetni; nosihmetu, ka mums naw pastahwibas. Ja mums notizis faut kâs nepatihkams, tad mehs to nedrihkfstam israhdit ari ziteem; un ja neſpehjam walbites, tad labaki lai ſargamees ar ziteem ſatiktees.

Zif leels labums mums zaur godpratibu naſk, to gan fatrs ſapratis. Zaur godpratibu mehs kluhtam patihkami, un tad muhſu nopeleti teek wairak eewehroti un muhſu dſihwe daudſkahrt atweeglota.

Kâ jaisturas un jaifwedas ſawâs paſcha mahjâs.

(Familijas dſihwê.)

Ihſeem wahrdeem peeminesim ari, kâ dſihwoklis ja eetaifa. Tas gan ihſti nemaj nepeederetu ſchê, bet eewehrojot, ka pehz dſihwokla eetaiſes mehdſ wehrtet paſchu eedſihwotaju, tad mehs to tomehr daram.

Par wiſu mums jazenschas muſhu dſihwokli darit patihkamu katram ta apmekletajam, un pee tam mums wiſwairak jaruhpejas par tihrribu. Aisrahdam uſ to, ko mehs par tihrribu wiſpahrigi ſazijuschi. Pebz eespehjas jaſrauga gaifchās iſtabas un jatura tahn glihtas un kahribā. Ari nabadsiga, bet gaifcha un tihra iſtabina buhs patihkama.

Iſtabas leetam wajaga buht peemehrotām muſhu turibas apstahkleem; tahn nedrihſt buht pahrleezigi gresnas, nedj atkal nabadsigas, jo pee tam waretu iſliktees, ka mehs efam leeligi waj atkal ſkopi. Ja eespehjams, tad wajadſetu eegahdatees iſtabas leetas, kurām daudj mas weenadibas, t. i. no ta paſcha koka, ar tahdu paſchu krahſu zc.; zitadi iſſkatas, it ka tahn buhtu ſapirkas daschās uhtrupēs. Bet arweenu jaſargas no pahrleezibas. Iſtabas nedrihſt pahrpildit ar daschadām leetam, ta ka tahn pebz iſtabas leetu pahrdotawas iſſkatas; ſeenas newar nokahrt leelu leelā raibumā ar daudj un daschadām bildem.

Darba iſtaba jatura, zik eespehjams, kahrtibā, pee kam gan newareſ iſſargatees no maſām nekahrtibam. Bet tas neko nekait. No tahda galda, uſ kura wiſſ leelakā kahrtibā, beeschi ween war domat, ka pee ta maſ ſtrahdā. Turpretim buhtu jaſmejas, ja kahds darba galdu gribetu turet leelakā nekahrtibā, it ka gribedams iſliktees par mahzitu zilweku.

Nepeezeſchami wojadſigs, ka iſtabās tihrs un ſkaidrs gaifs; nelaba ſmaka nepaneſama.

Ar to lai peeteek. Tagad eewehroſim, ka mums jaſturas paſchu mahjās un ſaweju ſtarpa, no ka atkaras ari muſhu ſtahwollis ſadſihwē.

Wiſpahrigi par uſwefchanas paſcha mahjās.

Daudſi domā, ka paſcha mahjās un ſaweju ſtarpa newajagot eewehrot nekahdus pagehrejumus, tur warot dſihwot pebz paſcha patiſchanas. Bet tas naw nemas pareiſi domats. Gan teesa, ka paſcha mahjās war iſturetees ſwababaki, — tas jau zaur to rodas, ka ſchē weens otru labaki paſihſt, nekā weesibās; bet tahds, kas domā, ka wiſch mahjās war iſturetees nepeeklahjigi, pat rupji, ka wiſam tur newajaga nekahdas godpratibas, tas pateiſt rupiſch un neiſglichtots; tas peerahda, ka wiſam godpratiba tikai galwā, bet ne ſirbi, ka wiſch nekreetns zilweks. Laipnam un godpratigam jair neween pret ſweſcheem, bet ari pret ſawejeem. Zitadi uſwefchanas ari waretu buht ſtihwa, nedabiga, jo wiſam tikko ar kahdu ſweſchneku ſatekotees, kurſch wiſu warbuht apmekle, atkal ſawadi jaſturas. Un kahds kauns wiſam, ja ſweſchneeks manitu, kahda iſti wiſam uſwefchanas!

Jaapdomā, ka mahjās zaur ſawu preekſchihmi war daudſ laba darit, bet ari daudſ kaitet. Ja behrni reds, ka wezaki weens pret otru arweenu laipni un peeklahjigi, mihiſli ſaut ko paluhds weens no otra un atkal ſirſnigi pateizas, tad wiſi jan no maſotnes ar godpratibu aprodas un ta wineem

augtin peeaugs. Bet ja behrni sawu wezaku starpā ik deenas rupjibas un wisadas nepeeklahjibas peedſihwo, tad wini ari ar tahm jo ahtri apradinaſees, un tikai reli buhs eespehjams, no tahda wehl ifaudſinat ſmalku, godpratigu zilweku. Kur kauneschanās nobeigta, tur godpratibai wairs naw weetas. Lamatees, lahdetees, nodeewotees mehdī tikai tahdi zilweki, kureem nepeeteekoscha ifglijtiba, un deemschehl to reisem dabun dſirdet ari no maseem behrneem. Tas nahk tikai zaur fliftu preeſchihmi. Tapehz jadod behrneem laba preeſchihme, ari ja tas nenahktos wiſai weegli. Kā lai behrni fweschneekus usluhko ar godbihjibu, kā lai tee atturas no wiſadām nepeeklahjibam, ja wini to naw mahzijuschees no ſaweeem wezakeem. Wezaki gan beeſchi iſſkaidro, ka to, ko wini darot, behrni nedrihſtot darit (it kā wezakeem buhtu brihw darit nepeeklahjibas!); bet behrni ſchahdu starpibu neſajehdī, un tad wiſas eedihditās mahzibas neatneſis nekaſda labuma.

Jafargas mahjās paſtahwigi blaūſtitees un rahtees. Behrnus zaur to tikai eebaida, bet ja kahds tehws tikai labi iſblaūſtas un zitadi nemas naw ſtingrs, tad behrni, to cemanijufchi, lauj winam runat, ko ween tas grib, nemas wiñā neklauſidamees. Gahjeji, kalpotaji tahdeem brehkuleem pawehſetajeem nekad nekalpos ar labu vrahtu, bet arweenu ſaihguschi. Labs kalpotajs ne-paliks pee wiña ilgi, jo wiñam jaſahk liſchket. Un behrneem rodas wehl tas fliftums, ka ari wini peenem ſchahdu dabu, zaur ko wiñeeem wehlak dſihwē rodas daudſejadas gruhtibas.

Kā jaſturas pret kalpotajeem.

Daſchās weetās ſchi iſtureſchanās jau peemineta, un uſ tahm mehs aifrahdam, lai mums tas pats nebuhtu jaſaka otru reiſi. Ifglijtots zilweks buhs arweenu laipns un labs pret ſaweeem kalpotajeem un, zik ween eespehjams, nekiſ ſteem ſajust, ka wiñch par ſteem dauds augſtaks. Wiñch neaifmiriſ, zik leeli upuri janes kalpotajam, atſakotees no paſchtaſhwibas, un arween pa-tures prahtā, ka — tikai retus iſnemot — kats zilweks ir otra kalpotajs, un ka starpiba ir tikai ta, ka weenam ir augſtaks kungs pawehſetajs, neka otram un wiña darbi nenoteek deenischkas maiſes deht.

Kats ſajutigs zilweks talab zentifees sawu kalpotaju liſteni pehz eespehjas atweeglot, un to it ihyaschi panahks, laipni un mihiſgi pret wiñeeem iſturotees. Laipni uſdots darbs iikſ ari ar preeku paſtrahdats, un ſchahds darbs neſchau-botees iſdoſers labaki, neka uſſpeets. Un waj tad pateek mihiſ pagehret ir gruhtaki, neka leelkundiſſki pawehlet?! — Nekad nebuhs kalpotajeem pawehlet, lai tee iſdara ko nekreetnu waj netaiſnu; wiñi waj nu leegtos to darit, waj atkal pehz mums pahrmestu, ka mehs wiñus uſmudinajufchi uſ kaunu. Ja kahds kalpotajs pelniſiſ rahjeenu, tad to wiñam jadod meerigi un godpratigi, janoklaufas meerigi, ka wiñch atwainojas un nekad to nedrihſt darit zitām perſonam klaht eſot. Pawiſam behrni nedrihſt buht klaht; bet ja tam tomehr

buhtu janoteek behrneem klaht esot, tad wajaga fargatees dot sliktu preekschihmi. Behrneem nedrihkst atkaut, ka tee isturetos kundisski waj nelaipni pret kalpotajeem.

Kas grib labu kalpotaju, tam jasargas darit to few par lihdssinataju no dascheem noslehpumeem, it ihpaschi no tahdeem, par kureem wina laulatais draugs (waj draudsene) nela nesin un finat ari nedrihkst. Kalpotajeem jaatwehl schad un tad ari pawalas laiks, lai tas waretu papreezatees waj sawejus apmeklet; tikai us to jaluhko, ka wini neet tahlās weetās, kur wini waretu tilt samaitati, par peemehru krogos.

Ari jasargas beeschi mainit kalpotajus; jo ilgali wini paleek, jo labaki wini; wini eedsihwojas gandrihs ka familijas lozekti. Beeschi mainot, pehz nahkhees gruhti dabut labus kalpotajus.

Àà jaisturas pret draugeem un labi pasihstameem.

Starp familijas dsihwi un wispahrigu sadfihwi atrodas sadfihwe ar draugeem un labeem pasihstameem. Bet pat muhsu labakajeem draugeem mehs nestahwam tik tuvu, ka saweem familijas lozekleem, jau tamdehl, ka mehs ar teem neesam weenmehr kopā un muhsu zenteeni un wajadsibas naw weenadi. Saprotams, ka tadehl muhsu istureschanās pret draugeem un pasihstameem newar buht tik draudsga, ka par peemehru starp wihrū un fewu, starp wezakeem un behrneemi un t. t. Tomehr atkal taha noteikta istureschanās, zerononijas, kahdas mums peenahkas ewehrot pret sweschneeleem, nepeeklahjas starp draugeem.

Mehs neweenam nedrihkstam usbahstees ar sawu draudsibu. Ar katru wajaga apeetees laipni, un ja faradisees kopā weenadas domas un eeraschas un weenadi zenteeni, un ja tur peeweenosees sawstarpiga zeenischana, tad tur ar laiku iszelsees draudsiba.

Draugus israugot, wajaga buht apdomigam. Jau no leela swara, ar ko mehs apejamees, bet wehl no leelaka, kahdi mums draugi. Starp draugeem jawalda sawstarpigai ustizibai. Bet toti neapdomigi buhtu, ja schahda ustiziba pastahwetu starp tahdeem, kuri wehl mas pasihstas; tur drihs weens waj otrs waretu noschehlot, ka ustizejis sawam „draugam“ kahdu noslehpumu zc. Tadehl draudsibu slehdsot, wajaga to pirms labi pahrdomat; ahtri noslehgtā draudsiba nepastahw ilgi, un atstahti draugi paleek pehzak ne reti par niknakeem eenaidneekeem.

Bet ja mums kahds ustizams draugs, tad mums pee ta arweenu japeeturas, kaut ari muhsu buhschanas pawisam pahrgrostitos. Ja isliktos, it ka muhs kaut kahda aplamiba gribetu schkirt, tad mums peenahkas ar pateesibu nahlt krajā, wifas nesaprotamibas isskaidrot, sawu netaisnibu, ja esam kahdu padarijuschi, atsikt un par to noluht, un zaur wisu istureschanos mums ja-

rahda, ka mehs negribam sawu draugu saudet, ka tahds saudejums mums buhtu loti sahpigs.

Nepareisi daram, domajot, ka schahdam draugam waretum wiſu ustizet. Daschus noslehpumus draugam rasi nemaf newajaga ſinat, un tahdus tad winam ari nebuhs ſtahſtit; draudſiba zaur to it nemaf netiks trauzeta. — Nekad nebuhs atlaut launas walodas par projam eſofchu draugu; tas jaaiſtahw godpratigi, bet ari nopeetui. Tahds jau pats paſemojas, kas atlauj sawu draugu neewat; jo tad wiſch jau pats nebuhs labaks. Naw wajadſigs, ka mehs tahdas launas walodas atſtahſtam draugam; to waretu tikai darit, ja wiſa gods buhtu aiffkarts.

Draugeem jaapeetas sawa ſtarpā ſiſuigi, bet pee tam weenumehr ar leelako zeenishanu. Pahrmetot, pamahzot, jaruna peeklahjigeem wahrdeem, un ziſ mas ween eespehjams, pawifam jaatſargas no pahrmetumeem, jo bes wahjuma un maldiſchanas naw neweens pats zilweks. Tapat pahrmetums jaſanem pilnā meerā, bes ihgnuma, pat ja tas nepehnits; jo labaki to tad war atraabit. Draugi, kur ween eespehjams, weens otram lai pakalpo, bet aif laba prahta; nepeaklahjigi buhtu, kad tee weens otru ſahktu rihkot, kalpinat.

Nekad nedrihkfſtam draugu iſſokot; apſmeekli nepaneſami un lehti tos newar aifmirst. It ihpaſchi, pat tikai draugu ſtarpā, nedrihkfſtam ſobotees par to, ka draugam kahds lozelliſ gaudens, ka tas kroplis; tahda ſobofchanas wiſwairak ſirdi koſch. Ari par drauga radeem, paſihſtameem nekkahjas jokotces.

Ja muhsu draugs jokodams gahjis par tahlu, tad mums japeedod, it ihpaſchi, ja wiſch iſſaka, ka wiſch nemaf negribejis muhs kaitinat.

Jafargas par draugu kaut ko launu runat, wiſu apmelot zc; tad draudſiba beigta. Iſſti ſakot, mehs neweenu zilweku nedrihkfſtam aprunat; ja mums pee kahda kaut kas nepatihk, tad mums, tomehr newarot iſſilt neſazijusčham, tas jaſaka wiſam paſcham un neweenam zitam. Katram godigam zilwekam tahds mehlneſis reebſees.

Drauga mahjās jaisturas ka paſcha mahjās; tas jaufluhko, it ka familijas lozelliſ, un wiſas zeremonijas jaleek pee malas. Schè wehl padomus dot gan nebuhtu wajadſigs.

Pret paſihſtameem jaeewehero jau wairak peeklahjibas formas. Paſihſtamam eenahkot jaizelas un jaeet tam preti, jaſanem un janoleek wiſa zepure, jaluhds apſehſtees un jaapſtahjas us brihtinu ſtrahdat; ja darbs ſteidsams, tad jaaiſbildinas. Ja kahdu paſihſtamu apmeklejot to atron pee darba, tad ir labaki, kad aifejam, apſolidamees to apmeklet kahdu zitu reisu, un ja topam luhtii tomehr palikt, tad nedrihkfſtam to ilgi uſkawet. Nepeaklahjigi buhtu, kad kahdu paſihſtamu apmekletum ap ehschanas laiku. Ja mums tomehr ap ſho laiku eegaditos kahds weefis, tad mums tas jaeeluhds pee ehschanas peedalitees, jaſameelo; bet naw ari jaufspeesch, ja weefis atluhdsas. Tahdā gadijumā weefim peenahkas sawu weefoschanos pahiſnat. Newajaga liktees luhtii pee galda, famehr weefis wehl naw aifgahjis, neds ari no mums uſluhgits pee galda. Otru weefu waram uſnemt tikai tad, ja pirmais mums labs paſihſtams;

bet ja pirmais buhtu mums pasweschs, tad otrajam jausgaiba. To mehs tam waram paszit ari paschi, atluhguschees no pirmä apmekletaja us azumirkli. Bet ja pirmajam weesim naw wairs nekahdu swarigu varischanu, tad ir labaki, ka tas atwadas.

Ja weefam klaht esot wehstuli dabu, nepeeklahjas to attasit un lasit; to war tikai tad darit, ja weesis pats to wehlas. Ja wehstules nesejs teiz, ka tam jagaidot us atbildi, tad japatuhds no weesa atlauja wehstuli lasit. Bet godpratigaki buhtu, kad weesis pats usaizinatu, lai wehstuli lasa.

Ja weefam klaht esot kahds peeklauwè pee durwim, tad ir labaki, kad pats preeet pee durwim un apskatas, kas tur klaud, labaki neka kad hauz „eekschà!“ Jo waretu atgaditees, ka weesis ar jauno peenahzeju labi nesateek.

Atgadas, ka mums usnahk weesis pawisami negaidot, un muhsu uswalks naw tahds, ka waretu weesi sanemt. Tahdà gadijumâ mums uswalka deht jaaisbildinas un, ja ween eespehjams, jaeet sahnistabâ pahrgehrtees. Daschreis nu gan tas nemas naw wajadsigs.

Mums peenahkas weesi projam ejot pawadit lihds durwim; un ja tas noteek wakara tumsâ, tad, saprotams, mums jagahdâ par to, ka winam naw jaeet pa tumsu.

Kà jauswedas weesibâs.

Wifas pamahzibas, kuras lihds schim esam dewuschi par istureschanos, runaschanu, godpratibu un t. t., jaeewethro weesibâs. Weesibâs katrs muhs usluhko un katram ta teesiba par mums spreest, kaut ari tikai pee semis, sawâ prahâtâ, un tapehz mums jazenshas, ka schis spreediumis isnahktu mums par labu, ka mehs wiseem patikum.

Muhsu usweschanâs weesibâs ir daschada pehz apstahklu un paschu weesibu daschadibas. Saimneekam un faimneezi jauswedas zitadi neka weesim; zitadi mums jauswedas atklahtâs weesibâs, neka sawstarpigâs, kuras esam eeluhgti u. t. t. Wifu to mehs pahrrunašim turpmakâjâs nodalâs un eesahkam ar weesu faimneeku un faimneezi.

Saimneeks un faimneeze.

Weesu faimneeks un faimneeze newar isturetees weenadi pret wiseem saweem weesem: daschs weesis paweešojas pee teem tikai ihsu laizinu, warbuht pahri stundas, zits atkal ilgaku laiku; daschs nonahjis pee teem pasehrstees neluhgis, zitus atkal tee paschi eeluhguschi rc. Pehz scho apstahklu daschadibas mums ari daschadi jaisturas pret saweem weesem.

1. **Kā jaisturas fainneekam un fainneezei pret weesi, kas ilgaku laiku pee wineem usturas.**

Ja pee mums kahds weefis usturas ilgaku laiku, lai nu tas buhtu eeluhgts waj neluhgts, tad mums pehz eespehjas jayuhlejas, lai winam pee mums patiku. Laipni mums tas jasanem un laipni pret to jaisturas, famehr ween tas pee mums; zif ween eespehjams, mums jagahda, ka winam netruhktu omulibas, lai gan sawu laiku winsch war pawadit, kā pascham patik.

Geluhgts weefis jasanem mums jo sirfnigaki. Pascheem mums jaagaida winu atnahkam; tikai leelā wajadsibā mehs waretum ispalikt, bet ari tad jagahda, ka weefis top us labako sanemts. Ja winsch atbrauz pa dsefsszelu, tad mums peenahkas winam us stanziju pretim eet waj braukt, un ja pascheem tas naw eespehjams, tad tas jaisdara zitam muhsu weetā. To it ihpaschi nedrihkt notawet, ja weefis muhsu widū nepasilhstams; pret atbraukuschu fundsi schis muhsu peenahkums wehl leelaks. Un wehl jo wairak schis peenahkums jaeweheho, ja eeluhgtais weefis buhtu fagaidsams nafti.

Ja kahds weefis mums usnahk negaidits, tad winsch sinams newar pahgret to, ko gaiditais; bet laipni pret winu mums jaisturas tapat kā pret eeluhgtu weesi. Kalpotaji mums weesa deh̄l jarishko itin kluſi, jo zitadi weesi waretu fazeltees nemeeriba.

Loti nepeeklahjigi buhtu, ja mehs tuhlin no weesa gribetum issinat, zif ilgi winsch nodomajis pee mums palikt. Tas winā waretu modinat domas, ka mehs wehletumees, lai winsch jo drihs dotos atkal projam. Ta pascha eemesla deh̄l mums pret weesi jaisturas arweenu weenadi; tikai pirmā deenā nedrihktam nefahdus puhlinus taupit, winu pazeenadami, — wehlak isturamees pehz sawas eespehjas, bet arweenu weenadi.

Sawus darbus mehs pastrahdajam jo projam netrauzeti. Weesim pascham buhtu nepatihkami, ja mehs zaur winu kluhtum kaweti; par to mums ar winu jau pirmās deenās jaistrunajas. Tikai pirmā deenā mums jaatswabinas no wiſām darishanam, kas ari gandrihs arweenu eespehjams; tas jadara tadeh̄l, lai weefis pee mums eedfishwotos.

Wiswairak mums jazenshas sawam weesim parahdit, ka mehs par wina weesoschanos preezajamees, ka mehs no wiſas sirds wehlamees, lai winam pee mums patiku rc. Tad winam nebuhs samisis, baschigs prahcts. Pee tam mehs nedrihktam runat, it kā nespehtum winu labi apkopt, winam pa prahtam isdarit, jo tad winam buhtu jadoma, ka mehs wehlamees, lai winsch muhsu weesmihlibu rc. usflawetu. Ka mehs sawu weesi labprahrt pee fewis redsam, tas mums jaistrahda zaur sawu istureschanos; par to nemas naw ko runat.

Ari nepeeklahtos weesim usmahktees, lai winsch paliku pee mums wehl ilgaki, ja winsch jau noteizis, zif ilgi paliks. Mums jadoma, ka winsch pee mums usturas labprahrt un paliku ari ilgaki, ja tas winam tikai buhtu eespehjams. Luhgt nu gan winu waram, lai wehl paleek kahdu laiku, bet ar to ari peeteef. Kad winu gribam peespeest, ihpaschi zaur schahdeem teikumeem:

„jums gan naw pee mums patizis“, „te jums nu gan naw bijis tik labi, ka pascha mahjās“ u. t. t., — tad peerahdam tikai, ka mums truhkst isglichtibas.

Sche mehs runajuschi tikai no weeseem, kurus mehs pee fewis eeluhguschi waj kuri mums ari neeluhgti patihkami. Bet deemschehl ir ari zilweki, kuri tikai no zitu weesmihlibas grib dshwot. Pret tahdeem nu gan deesgan gruhti isturetees. Ja wixi nesajuht waj ari negrib sajust, ka wixi mums nepatihkami un ka mehs wehlamees, lai tee eetu atkal sawu zelu, tad mums gan nekas ne-atliksees, ka wineem durwis rahdit. Smalkaki sinams buhtu, kad spehtum zitadi iswairites, par peemehru kad mehs tahdam weesim fakam, ka mums zelojums preefschâ, waj ka mums gaibami ziti weesi sc.

2. Kā jaisturas faimneekam un faimneezei, kad kahds pee wineem nonahzis pasehrstees.

Wisties ir daschadas un par tahn mums nahkhees runat turpmak, pee kam pahrrunaſim ari faimneeka un faimneezees peenahfumus. Sche tikai wis-pahrigi pefishmejumi.

No faimneeka un faimneezees wiswairak atkaras, kahda isnahk weefoschanas. Lai weesim nerastos baschas un fajukshana, kas pirmo reisu fateekotees, pawisam pee jauneem laudim, arweenu mehds notikl, tad weesu faimneekam waj faim-neezei jaisturas pret to jo laipni un jaceſahk runat par tahdam leetam, par kurām weesis prot runat lihds. It ihpaschi jasargas isliktees, ka walas naw, jo zaur to weesis ihsti fajuktu, domadams, ka wiſch lawe. Jaisturas it swabadi, bes wiſam zeremonijam, pee kam gan atkal nedrikstam pahreet pahr godpratibas robescham, it ihpaschi nepeeflahjiga buhtu par dauds draudsiga ap-eſchanas.

No leela swara, ka isturas faimneeze. Wina ir mahjas dwehfele, un tadehk no winas atkaraces, waj weesim buhs weefoschanas patihkama waj ne; wina, ka feeweete, spehi isturetees, dauds smalkaki, laipnaki un peemihligaki. Bet ihpaschi tadehk tad weesim ari peenahkas buht pret nama mahti jo us-manigam.

Par ſihkumeem turpmak.

3. Kā janšvedas faimneekam un faimneezei pret eeluhgteeem weeseem.

Ja eeluhgto weesu pulks naw leels un eeluhgti gandrihs tikai labakee pasihstami, tad istureschanas weenam pret otru war buht draudsiga, it ka ſaweu starpa.

Bet zitadi ir leela weesu pulka, un par to runasim pirms.

Weefus eeluhdsot, mums tas noluhs, lai tee pee mums papreezatos. Tapehz ſaprotaſis ari katram weesu faimneekam peenahkas ar leelako usmanibu ruhpotees, ka wina weeseem neka netruhktu. Bet wispahriga jaunriba war buht tikai tur, kur kopā zilweki ar weenadām eeraſcham, zenteeneem, zilweki, kureemi gandrihs weenads ſtahwoſlis ſadſhwē. Ja mehs ſaluhgutm tahdus weefus, kuri ſawās domās un zenteenos leelakee pretineeki, tad gan domajams, ka tahdi

weesī no wispahrigas jaunribas neka nepeedsihwotu, un weesū fainneekam un fainneezei paſcheem buhtu tikai nepatihkamibas. Tapehz eeluhdsot, tas jaewehro, un labaki, tad neeeluhsd tahdu zilweku, zaur kuru warbuht rāktu ifjaukti wiſi weesības preeki. Ja tas tam ari nebuhtu pa prahtam, nekas par to, labaki ir, tad ifdara daudseem weesīem pa prahtam un ne tikai weenam. Ja nu fainneeks tomehr newaretu iffargatees, neeeluhsdis naidigus weesū, tad wišam paſcham ſarunashanās japharwalda un naw jaatkanj strihdeſchanās.

Geluhgti top weesī waj nu ar mutes wahrdeem, waj ari zaur rakſtu, weenu waj wairakas deenas preefsch weesībam. Zaur rakſtu eeluhdsot, jaluhds, lai mums dotu atbildi, waj nahks waj ne; pee tam rakſtā japeemin, tad weesības eefahkas un kas par weesībam, waj balle, waj tehjas wakars rc.

Augstakas personas mehds fainneeks pats eeluhgt, waj nu ar mutes wahrdeem, waj ari eeluhguma rakſtu nobodams. Ja weesī top zaur rakſtu eeluhgti, tad tas jadara pret wiſeem tā, ari pret radeem un draugeem; jo zitadi kahds waretu justees apwainoits. Radeem un draugeem eeluhguma rakſtu war nodot pats, bet ſaprotams, ka tam janoteek iſtāt laikā.

Iſtabas wajaga tā eerihkot, ka weesīem tajās ehrti un omulgi. It ihpaschi jagahdā par peeklahjigu gaischumu tajās; ja weesī ſapulzejuſchees jau deenā, tad ſwezes waj lampas jaaiſdebs, eekam apmetees gluſchi tumſchs. Gaisam wajaga buht ſkaidram, patihkamam, ſmarschotam; ſeemā jagahdā iſtabās par ſiltumu, waſarā atkal par wehſumu. Gaisu atjaunojot, jagahdā, ka wehſch newelk zauri. Ar ſmarschigeem uhdeneem iſtabas war druszin iſlaſtit, p. p. ar roſchu uhdeni waj ar „Eau de Cologne“ (Kernes uhdeni), bet pehdejo tikai ar weenkahrſchu uhdeni maiſitu; par dauds iſtabas peefmarschot nedrihftam, jo daschs zilweks ſtingru ſmarschu newar panest.

Fainneeku apgehrbam jair glihtam, bet pehz eeſpehjas weenkahrſcham. Ja fainneeki loti iſgreſnojuſchees, tad weesī ar weenkahrſcheen apgehrbeam justos apkaunoti.

Ja weesī, pirms eenahk, top peeteiki, tad peeklahjas, ka fainneeks teem lihds durwim eet pretim, tur ar teem apſweizinas un tad tos nowed pee nama mahtes, kura ari daſchus ſolus preti nahk; pehz tam fainneeks winus nowed pee tahdām personām, kuras teem jau poſihſtamas. Ilgi fainneeks un fainneeze ar weenu personū newar nodotees, kamehr naw wiſi eeluhgtee ſanahkuſhi. Genahkuſhus weesū preefschā ſtahdit wiſeem klahteſoſcheem naw wajadſigs; to tikai pehz war darit, ja pahris weesū ſawā ſtarpā grib eepaſihtees. — Ja eenahzejs weesīs ir fundſe, tad paſchai fainneezei jaet wiſai pretim, jaapſweizinas un ta janowed wiſas noſazitā weetā. — Jo laipnaki un paſemigaki ſaprotams jaifturas pret augſtām personām; ſinams, reebiga buhtu loziſchanās, lihſchana un peedurku laiſchana. Augſtam fungam fainneeks war iſeet lihds preefschnamam pretim, bet fainneezei neklahtos if weesū iſtabas iſeet ahrā.

Schahda ſanemſchana ſaprotams war notiſt tikai pilſchtās; us laukeem, kur weesī no tahleenes peebrauz, peeklahjas, ka fainneeks pats iſeet ahrā un apſweizina abbrauejus.

Genahkuſchus kungus paluhds, lai tee apſehſtas, bet tad tee paſchi war waj nu apſehſtees, waj ari pee ziteem paſihſtameem fungem peefahtees; bet kundſes janofehbina katra ſawā weetā. Pee tam jaeewehero, ka ſanahk kopā paſihſtamas un tahdas, kuras kopā ſateek.

Saimneekam un ſaimneezei jagahdā par to, ka weefi buhtu jautri un netaſitu dauds zeremonijas; jagahdā, ka neweenam nebuhtu garsch laiks, ka ſarunaſchanās top wiſpahriga; jaſtahdā ſwefchneeki weens otram preeſchā u. t. t. Preeſchā ſtahdot jaeewehero, ka pirms jaſaka kunga wahrds, tad kundſes, pirms ſemakā, tad augſtačā, pirms jaunakā, tad wezakā.

Pee kahrfchu ſpehlem ſaimneekam jaruhpejas par labu kahrtibu. Zif ween eephehjams jarauga, ka weefi neſpehleſtu uſ naudu, un ja tas tomehr no-tiktu, tad lai uſ maſu ſumu. Loti reebigi iſſlaufas, ja wehſak top runats, ka tajā un tajā weefibā tas un tas weefis paſpehlejis leelu ſumu naudas. Sinams, pawifam noleegt, lai neſpehle, to ſaimneeks newar, tas buhtu nepeeklahjigi; bet iſſargatees gan war no leelikas ſpehleſchanas, kād kāſligus ſpehletajus uſ weefibam nemas neeſluhds. Zaur kāſligu ſpehleſchanu wiſu weefu jautriba top trauzeta. Newainigas kahrfchu ſpehles, pee kūram war dalibu nemt ari kundſes, weefibās loti patiħkami laiku kawejoschas. — Weefu jautriba top paweinata zaур rotałam*) un wiſadām kihlu ſpehlem; it ihpaſchi jaunekli un jaunekles pee taht war iſpreezatees, ja taht labi top waditas. Salumos tahdas ſpehles wedas wehl labaki. Peeauguſcheem familijas lozelkleemi, maſakais pa dałai, pee wiñam japeedalas; tikai weefu ſaimneeki newar dalibu nemt, jo wiñu pee-nahkums ir eewehrot ari zitus weefus, kuri neſpehle lihds.

Tagadejos laikos weefibās, it ihpaſchi wakareem, arweenu wairak ſahk laiku pakawet ar muſiku. Un waram tikai ſazit, ka ſchahds laika kaweklis loti patiħkams un derigs. Tur nu ſaimneekam waj ſaimneezei jaſhrauga iſtaiſis laiks. Ja p. peem. wiſpahr loti omuliga ſarunaſchanās, waj kahds kaut fo patiħkamu ſtahdta, uſ fo wiſi klausas, tad trauzeſchanu buhtu loti nepatiħkama un nepeeklahjiga. Gan rafſees briħſhi, kur wiſeem buhs pa prahtam, ka top muſizets. Maħkſleneekeem un kundſem ſaprotams preeſchroka pee ſpehleſchanas, un ja taħdi weefibās, tad tee jaſluhds papreeſch. Saimneekam un ſaimneezei jagahdā, ka pa ſpehleſchanas laiku nenoteek neħahds troħnis, neħahds trauzejums; it ihpaſchi nepatiħkami, kād pa to laiku ſneedi weſeem kaut fo preeſch atſpirdiſinachands, pee kam ſchliħweem un glahsem ſkanot wehl ſewiſħla muſika iſzelas. Šaimneeks un ſaimneeze bes ihpaſcha eemeſla ari nedriħiſt iſeet no iſtabas aħra, pa to laiku, kād top muſizets. Spehletaja kundſe janowed ſaimneekam waj ſaimneezei pee muſikas instrumenta un jagahdā ari par to, ka kahds tai apgreestu noſchu lapas. Peħz tam ſaimneeks waj ſaimneeze aħwed wiñu atkal atpaku wiñas weetā, pateiħdamees par to baudijumu, kuru wiñu iſgħadjuſe wiſeem klahtefſocheem. Ja peħz maħkſleneeku ſpehles top aplaudets, tad gan ſaimneeks un ſaimneeze ari war pee tam peedalitees; bet

*) Preeſch tam eeteizams no Ruijencesha farakſiits Rotalneeks.

nepeeklahjigi buhtu, ja wini paschi eesahkdam sihmi dotu, ka jaaplaude. Zitadi ir, kad kahds diletaants (ne mahksleneeks, bet tikai musikas zeenitajs) spehlejis, schahdā gadijumā fainmeeks un fainneeze nedrihkfst atturetees no aplaudeschanas.

Pehz mahksleneeka spehleschana daschreis nederetu ussaizinat diletaants, lai spehlē. Pahrleeka musizeschana ari nogurdina, un tad wehl jacewehro, waj diletaants til kreetnus spehletajs, ka winsch kautzik waretu mehrotees ar mahksleneeku, kurfsch tifko pabeidsis spehlet. Jo loti nepatihkami, kad pehz labas musikas jaflausas flifta, un fainneeku pee tam turēs par pa dalai wainigu. Ja kahds kungs waj kundse no weesem leedsas spehlet, tad nedrihkfstam winam usmahltees, lai spehlē; peeteef, kad noschelohjam, ka winam naw eespeljams klahesoschus eepreezinat ic, bet pee tam nedrihkfstam it nemas sirditees.

Ari par to fainneekam un fainneezei jagahdā, ka musizeschana newelkas par dauds ilgi; jo weenfahrt jazenschas, ka weesem laiks tilku pakawets daschadā wihsē, un otrfahrt ilga musizeschana nokaufetu spehletajus un apniltu klausitajeem. Ja fainmeeks un fainneeze, musikas prateji buhdami, top luhgti, lai spehlē, tad teem peeklahjas weesu wehleschanos ipildit, bes ka tos dauds luhgtu. Bet sprotamis, ka wineem neklahjas spehlet neusaizinateem, tapat ka kaut kuram zitam.

Ja starp weesem atrodas jaunekli un jaunekles un istabu telpas preefsch tam peeteekoschas, tad beeschi ween weesibas top noslehtgas ar dejoschanu. Dahdi preeki fainneekam war buht tikai par godu, jo wini leezina, ka weesibu noluhks panahkts: wina weesj jauntrā garā un dabujuschi papreezatees.

No leela swara, ka fainneekam un fainneezei labi apkalpotaji. Teem wajaga buht paklausigeem, usmanigeem un isweizigeem, lai fainneekli winus waretu rihkot bes skanām pawehlem un rahjeeneem; loti nepeeklahjigi buhtu, kad apkalpotajus norahstu, ta ka weesj to dsird. Kaut ko preefsch atspirdsina-schanas, ka uskoschamo, tehju, saldumus u. z. pasneedjot, peedahwā wiseem,zik eespeljams us reisu; jo ilga un pastahwiga peedahwaschana trauzē tilai furunashanos. Ta pascha eemesla deht galba leetas, ka schlihwji, naschi, dalschinas, tases ic. japahrmaina ahtri un kluš, ja kaut kas zits preefsch atspirdsina-schanas top peedahwats. Naw labi, kad fainmeeks waj fainneeze kaut ko peedahwajot nemas peerunat, lai weesj nemtu wairak, waj atsal to un to gabalu, tadeht ka tas esot labaks; bet pawisam nepeeklahjigi buhtu, ja apkalpotaji sahktu schahdā wihsē peerunat un usflawet. Pa to laiku, kamehr weesem wehl kaut kas teek peedahwats, kahdam no apkalpotajeem jaunmana, kam no weesem kaut ka truhktu; zitadi apkalpotajeem weesu istabā neklahjas usturetees.

Apkalpotajeem wajaga buht glihti gehrbuscheemees, un leelakas weesibas buhtu japeenem fulaini, ja mas ween spehjams. Sulainim neklahtos schlihwji ic. kailā rokā nemt; winam apkalpojot jaapwesk pirkstaini, waj ari schlihwis jašanem ar salweti, kura tam tadeht kreisajā padusē. Saimneekam un fainneezei peenahkas fulaineem to wiſu eerahdit, kamehr weesj wehl naw janahkuschi, un ihpaschi teem japecodina, kahdā kahrtā teem japeedahwā kaut kas preefsch

atspirdsīnaschandas. Saprotams, ka pee tam augstakee un wairak wispahrigi zeenitee weesī pirms jaeewehero.

Nekad fainneekam un fainneezei nellahjas dot sihmi, ka peenahzis laiks, kur jaſchikras. Jaſargas ſtatitees, zil pulkstens rc., un kād kahds weefis aiseet, tad tas jaſhwada tik kluſi, ka ziti to nemas nemana, waj masatais zaur to nemas neteek trauzeti. Bet ja jau laiks peenahzis ſchikrtees un weesī wispahrigi to wehlas, tad atkal buhtu nepeellahjigi, kad fainneeks waj fainneeze mehgianatu tos atturet, bes gala luhgdaamees.

No weeseem atwadotees, jaſturas tapat kā tos hanemot. Apkalpotajeem japatihds weeseem apgehrtees, ratos eefehstees u. t. t. Ja kahds pee ſlitta laika kahjam, tad fainneekam aif godpratibas japeesola ſawi rati rc.

Masaķas weefibās, kur farodas gandrihs tikai fainneeka drangi un tuvakee paſihstami, ſaprotams nav jaeewehero tahdas zeremonijas, kā leelās weefibās.

4. Kā jaſturas fainneekam un fainneezei pee galda (pee meelaſta).

Vispirms fainneekam un fainneezei jaruhpejas, ka tajā iſtabā, kur top noturets meelaſts, buhtu pilniga kahrtiba. Iſtabai wajaga buht gaischai, patihkami ſiltai un nekur tajā nedrihkfam redset nekahrtibu waj nespodribu. Pee galda leetam wajaga buht, zil eespehjams, weenadibai garſchā. Loti neſmuſi iſſkatitos, kad weenu un to paſchu ehdeenu paſneedſot, weenam weefim buhtu peem. halts ſchēhwis, otram raibs, trefšam ſeltitām malam u. t. t.

Galds jaapklahj ar glihtu galbautu. Labi, kad to ari wehl kā iſpuschko; puķes galda wiđu itin jaunki iſſkatas. Galda tuſchās weetas jaſpilda ar meeļaſta ehdeenu, aīſdareem; bet galbu wiſai apkraut ari jaſargas.

Vislabaki ir, kad iſtaba teek apgaismota zaur kroņa waj ūenās luktūreem; bet wiſwairak mehdī leetat lampas waj ari ūvezes. Lampas uſ galdu janoleek pa diwām, lukturi ar ūvezem pa ūchetreem, bet arweenu weenadi.

Tad mums jagahdā ari par to, ka fatrs weefis pee galda war itin ehti ūehdet. Ja weesī ūeſchi ūaſpeſti, tad pat labakais meelaſts wiņus neapmeerīnatū, jo wiņu jautriba iſſustu. Galdam jaſuht peenahzigi plātam, lai pretim ūehdoschu weesū kahjas neſadurtoſ.

Augstakajeem weeseem fainneeks un fainneezei paſchi eerahda weetas galda augšgalā, kur jaſehsch ari fainneekam un fainneezei; ziti weesī war pebz paſchu patihchanas apfehstees, ja ari teem weetas netop eerahditas. Daſchās weetas mehdī nolikt uſ kātru ūalveti waj pee kātra ſchēhwja ūihmitti, uſ kuras kahds no weesū wahrdeem uſrakſtits. Pebz tam tad kātram weefim jaſrauga ūawa weeta. Šinams, ka augstakeem weeseem neliks tā ūeflet.

Ja ūarp weeseem ūungi un ūundses, tad wiņi jaunoſehdina „raibā rindā”, t. i. pahrmānam ūehd weens ūungs un weena ūundse. Weetas nosakot, jazenſchhas ūaſehdinat tahdus weesū ūopā, no ūireem ūeenemams, ka tee ūawā ūarpā ūabprah ūatehrsēs. Pee tam jaeewehero, kahdas kahrtas fatrs, kahdas ihpaschibas, kādi eeradumi, wezums u. t. t. Patihkami tehrſejot ehdeens dauds labaki ūmek.

Pee galda ir tā ūazamās goda weetas, kuras peenahkas augstakajām personam. Leelās weesibās galdu mehds ūalit pākawa weidā; tad pirmā weeta ir pākawa wibū, eejas durwim pretim. Pee weenkahrſcheem gareem galdeem pirmā weeta atrodas galda galā, eejas durwim pretim; bet lai nebuhtu ko ūaubitees, tad otrā galā nemehds neweenu ūehdinat. Goda weetā ūehsch arweenu nama mahte pate, winai blakus augstakais weesīs u. t. t. Ari pee apaleem galdeem goda weeta ir eejas durwim pretim.

Ja weesibās tikai fungi ween, tad gan labaki, ka nemas neeskatas us augstumu waj semumu; lai tad weesī no ūehschas paſchi, ka grib. Comehr pee tam janogaida, kamehr apſehschas augstakais weesīs.

Us galda jastahw wairakām glahsem preeſch daschadeem dſehreeneem, ka preeſch wihsna, ūhnabja, alus, uhdens. Wihsna waj alus janostahda waj nu ūatram weesīm pa pudelei, waj atkal galda wibū, ūatreem 4—6 weesīm pa diwām pudelem. Geleeschana glahsēs teek isdarita waj nu no ūulaineem, waj no weesīm paſcheem; labaki gan gandrihs, kad to isdarit atlaui weesīm paſcheem, ūatrs tad war eelet ſew zif grib. Ūulaineem tikai jaſmāna, ūur tuſchhas pudeles; tās nekawejotees jaſmāna pret pilnām.

Ja weesī top pazeenati ar wairak dſehreeneem, tad ūaimneekam jarauga, ka ūimlakkee nahe wehlak un newis otradi. Nepeeſlahjigi peemehram buhtu, kad pirms dotu wihsnu dſert un kad tas peetrughis, tad alu. Ūukstam uhdēnam, ko dſert, jaſlahw arweenu us galda. Ūaimneekam waj ūaimneezei nepeenahkas ūimudinat weesīs, lai ehd un dſer; it ihpaſchi wehl apkalpotajeem jaſargas no tam — teem apkalpojot naw jarunā neweena wahrda, ja wini netop uſrunati.

Ja ūulaini eeley wihsnu waj alu, ko dſert, tad teem jaſargas, ka netop pahri pahrleets; glahsei nebuhs buht pilnai, japeelej tikai diwas trefchdakas. Bet tilko glahse iſſerta, tad wina ūulainim atkal jaſilda; ja weesīm wairak netihk, tad winam tas jaſaka.

Us meelaſtu eeluhgtee weesī neſapulzejas tuhlin ehdamā istabā. Wini top no ūaimneeka, ka jau arweenu (ſt. iſg. nod.) ūanemti, un kad wiſi ūanahkuſchi, tad ūaimneeks tos uſluhds us meelaſtu. Ja kahdas augstakas personas iſtruhiſt, tad war wehl nogaidit brihtinu pahr nosazito laiku; bet par dauds ilgi nedrihſt ūkawetees. Jo ari augstajeem weesīm jaewehro laiks.

Pee galda ejot, ūaimneeks ūeedis paduſi augstakajai ūundsei un ūaimneeze nogaida, kamehr augstakais weesīs-kungs winai paduſi ūeedis. Wineem pakal eet ziti fungi un ūundses pahreem. Ja kahdi fungi paleek ūef ūundsem, tad wineem janogaida, kamehr ūundses papreeſch iſghajusčas us ehdamo istabu; bet ja daschām ūundsem peetrughſt fungu, tad ūaimneekam un kahdeem no wina draugeem janahk weesī istabā atpakal un jawed tahs pee galda. Ūaimneeze, pee galda nonahkuſe, apſehschas ar ūawu fungu; bet ūaimneeks war ūawu ūundſi atſtaht us brihtinu weenu, weesīm weetas eerahdidams u. t. t. Ehdamā istabā wajaga wiſam jau tiltahu buht ūagatawotam, ka tuhlin war paſneegt ehdeenus; ja apkalpotaju par mas, tad jaſaſueedis pirms ūundsem, ar nama mahti eefahſot; nama tehws dabun arweenu pehdigais.

Apkalposchonai janoteek ahtri, isweizigi un kluši. Saimneekam un saimneezei jausmana arveenu, waj kahdam weesim kaut ka netruhktu. Usspeeschanas naw ne ehdot, neds dserot. Kad to paschu ehdeenu otrreis apkahrt sneeduschi, schkihwji ahtri un kluši japahrmaina. Ari naschi un dalschinas ar katru jaunu ehdeenu japahrmaina, un ja tas nebuhtu eespehjams, tad masakais janotihra.

Saimneeka un saimneezes usdewums ir gahdat, ka starp weesem buhtu jautra farunashanas. Bet nepeeklahjigi buhtu, ja saimneeks sahktu farunatees ar kahdu labi attahku sehdoschu weesi; winam tahdā gadijumā brihw iszeltees un noeet us brihtinu pee tahdeem weesem, kuri kluši zeesh. Ja daschi weesī daschadu domu deht sakarst, un paredjams, ka wini sahks kildotees, tad saimneekam peenahkas winas apmeerinat, par zitām leetam eesahkt runat 2c., un katrs prahrtigs weesis winam pee tam tikai palihdsēs.

Us weselibu isdsert nemehds privat weesibās, tas noteek tikai tad, ja meelasta zehlons bijis kas ūewischks, dsimšchanas deena, faderinaschandas 2c. Pirmo to astu („augstas laimes“) issauz saimneeks waj pirmais weesis. Toasti nedrihbst buht par dauds gari.

Behrneem atlauj tikai tad ar peeauguscheem lihds ehst, kad wini jau prot pee galda peeklahjigi uswestees.

Si h m i, ka meelasts beigts, dod saimneeks, reisam ari augstakais weesis, saimneezes kawaleeris. Tas noteek pazelotees un pret weesem paklanootees. Tikai jasargas to darit tahdā brihdī, kur wiši jo jautri farunajas. Izzehlusches kats fungs pawada sawu fundsi atkal atpakał us weesu istabu. Angleem eeradums tahds: meelastu pabeiguschi fungi paleek sehdot pee glahsites, un iszelas un aiseet tikai fundses us no saimneezes dotu sihmi.

Tajā istabā, kur weesī pehz meelasta ūapulzejusches, mehds tuhlin stipru kaſeju peedahwat, daschreis pee tam ari wehl ūmalkus likeerus.

Zif ilgi pehz meelasta weesi wehl kopā paleek, tas atkaras no tam, kahdā laikā meelasts nobeidsees. Ja weesi jau tuhlin grib eet projam, tad saimneekam nepeeklahjas minus kawet; bet ari ne zaur ko wiash nedrihbst rahdit, it ka wišch wehletos, lai weesī eetu projam.

Chdamais galds janoklahj weesem nemanot; ja apkalpotajeem no ehdamas istabas buhtu jaect zaur to istabu, kurā ūapulzejusches weesi, tad janogaida, tamehr weesī isschkihrusches.

5. Kā jaisturas saimneekam un saimneezei no paſcheem isrihkotā balle.

Kā saimneekam un saimneezei wispaehrige jaisturas pret saweem weesem, to ešam jau aprahdijuschi; schē daschas weetas tikai papildamas.

Weefus us balli eeluhdsot, saimneekam jaeewehero, ka starp danzotajeem buhiu wajadsgais tamehrs; danzotajus fungus jaeeluhds wairak nela danzotajas fundses. Kundsem prahrt nesas wairak us danzochanu nela fungem, un winas ari wairak ūpehj danzot nela fungi. Kad ari naw nekahda nelaime, kad sahds fungs paleek bes danzotajas, turpretim loti nepatihkami, ja fundses danzotoju fungu truhkuma deht paleek sehdot. Kungu ūkaitis war buht pahraki leels.

Jo daudseem jaunkungeem tas sliktais eeradums, israhditees, it kā wini buhtu baudijuschi dsihwes preekus jau par dauds, un wini labpraht wairs nepreezajas; un tahdi jaunekki, eeluhgti kā danzotaji, nedanzo, bet nosehschas pee alus glahses waj pee kahrshu galda.

Ja starp weeseem atrodas personas, kuras leelakai dākai no weeseem sweschas, tad fainneeka, fainmeezes (waj ari kahda zita is winu familijas) peenahkums ir, tos eepasihstnat. Ne wiſai peeklahjigi buhtu, pawisam sweshu kundsi us danzi usluhgt; pirms jaleekas preefschā stahdit zaur tahdu ūngu, kusch ar swescho kundsi pasihstams.

Balli mehds atlaht ar poloneſi, pee kuras war peedalitees ari wezakas kundses. Saimneeks usaizina us tam augstako kundsi un, ja wiſch naw pats dantschu rihkotajs un waditajs, eenem otra pahra weetu. Saimneezi usaizina augstakais weefis ūngs us poloneſi un eet ar to tuhix pehz fainneeka. Poloneſei beidsotees eefahkas kahds no ahtrajeem dantscheem, pa eeradumam walzis, un ja fainneeka kundse naw danzotaja, tad wiſch to pawada atpakał us winas weetu, parunajas ar to drusku un atstahj to aiseedams. Ja fainnekeem peeauguschi dehli, tad tee mas war danzot pehz paschu gribas; wineem janem pirms augstakas, wairak zeenitas kundses danzot, lai tāhs ari nebuhtu no tahm ūkātakajām un ūkātakajām danzotajām, un arweenu wineem jaruhpejas, kā wiſas ūkātakoschas danzotajas kundses ari dabutu danzot. Ja kahdai kundsei paschā eefahkumā nebuhtu danzotaja, tad wineem pascheem ar to jadanzo waj, ja tas nebuhtu eespehjams, jaluhds kahds no tuwakeeni pasihstameem, lai to iſdara winu weetā. Tā tad wini nedrihſt par dauds ahtri usluhgt kaut kahdu kundsi us danzochanu, bet wineem drusku janogaida, lai redsetu, kura kundse paleek bes danzotaja fehdot. Ar ſawām mahſam wini war danzot tikai tad, ja wiſam zitām kundsem jau buhtu danzotaja, bet mahſam wehl nē; tas gan reti kahdu reiſi gadifees, tadehſt ka katrs eeluhgts danzota's zentisees danzot masakais reiſinu ar katru mahjneezi kundsi. Ais ta pascha eemesla tahm tad ari nebuhs ilgi danzot ar katru ūngu; pahri reiſas apkahrt apdanjojuſchas, tāhs war jau pateiktees, lai ari ziti dabutu ar wiſām danzot un paschās par dauds nenodanzotos.

Tas pats jaſaka ari no fainmeezes, ja ta jauna un labpraht danzo. Bet tad winai jagahdā, kā kahda wezaka radneeze iſpilda winas weetu, kā fainmeeze; jo wina papreezaſchanās dehſt nedrihſt ſawus peenahkumus pret ziteem weeseem, kuri nedanzo.

Labi, kād dantschu kahrtiba teek nosazita, pirms balli atwer, un wehl labaki, kād ta top nodrukata us ūkātakam ūkātakam un iſlifka balles sahlē us ūkātakihjeem, lai katrs danzotajs un katru danzotaja waretu panemt no tahm weenu ekſemplari. Šahda kahrtiba jo deriga tadehſt, kā tad katrs war preeſhmet tos dantschus, us kureem jau usluhgts waj usluhdsis.

Sawstarpigās ballēs pa dantschu starpam mehds arween kaut ko preefsch atſpiridſinachanās peedahwat. Pee tam jaraugas us to, kā nekas netiku dots, kas warelu kaitet weſelibaī, kā p. peem. ſedū aufſtinati ſaldumi, aufſti dſehreeni zc.

Ja atspirdsinotees un uskoschot atsehshas pee galda, tad pa to starpu balles sahlē jagahdā par tihibu, jaatjauno gaiſs u. t. t. Schè, pee galda, weetas, kur apsehstees, neteek eerahditas, fungi wed kundses pee galda un apsehshas, kā paſcheem patihk. Saimneekam, fainmeezei un wiñu pеauguscheem familijas lozekleem jaeewehero ari ſchē, kas par wiñu usweschhanos fazits jau agrakajās nodalās.

Pee galda naw jaufkawejas wiſai ilgi. Sihme, kā danzofchanai atkal eefahktees, teek dota zaur muſiku, pehz fainneeka pawehles. Us dantschu listes japeefihmē dantschi preefch un pehz ehdeena ſewiſchki, lai katrs ſinatu pehz tam riſkotees.

Balles sahli un istabas preefch nedanzotajeem eerihkojot, jaeewehero tas pats, ko efam teikuschi par weefu istabu un ehdamu sahli. Saimneekam un fainmeezei jagahdā it ihpaschi par to, kā dantschu telpas nebuhtu par ſchaurām; pee kam ari jaeewehero, kā telpas wajadsēs wezakām kundsem, kuras mihl us dantschu preekeem noskateeſ. Ari tahm wajaga sahlē weetas, kur noſhstees, kā winas nekawē danzotajus.

Kā jaifturas weefim, ilgaku laiku pee fahda weefojotees.

Preefchraſkti, kuri jaeewehero weefim, kād tas ilgaku laiku ſweschā mahjā paleek, pa leelakai datai tahdi paſchi, kahdus tos norahdijām, kād runajām par fainneeka un fainmeezes iftureſchanos pret ilgaku weefoschanos; weefim japrof zeenit fainneeka un fainmeezes laipnigo iftureſchanos. Saimneekam peenahkas darit wiſu, kas wajadſigs, lai weefis justos tikpat kā mahjā; weefi peenahkums atkal ir tas, kā wiſch ſaweem fainnekeem tik maſ,zik ween eefpehjams, par naſtu. Saimneekam un fainmeezei zaur ſawu iftureſchanos jaſrahda, kā weefis wineem patihkams, un weefim atkal, kā wiſch pee wineem labprah usturas; fainneekam un fainmeezei jaeewehero, kahdas eeraſhas weefim, un pehz tahm jaifturas, un tikpat weefim atkal jazenshas pehz tahdas dſihwes wiſhes, kahda wina fainneekam eerasta. Weefis nedrihſt buht par kā wekli ſawa fainneeka ifdeeniſchligās darishchanās; wiñam jaifturas, it kā familijas lozeklim, kaut gan wiñam naw brihw eejauktees familijas darishchanās. Wiñam jaifturas laipni pret katru mahjneku, kā ari ſweschneku, kaut ari kahds wiñam buhtu nepatihkams; it ihpaschi pret ziteem weefeeem jair laipnam, pee kam gan jaſargas ſpehlet fainneeka lomu. Ja fainneeli wiñu uſaizina kaut kur lihds weefotees, tad uſaizinajums japeenem, pat ari tad, kād gaibamā weefoschanās nebuhtu wiſai patihkama. Apkalpotaji jaleetā pehz eefpehjas jo maſ, un arweenu ar wineem wajaga buht meerā, kaut ari apkalpoſchana nebuhtu peeteekoscha. Ari pret apkalpotajeem jair godvratigam un arweenu jaſargas runat pawehletaja balsī; tomehr nepeeflahjigi buhtu atkal, kād teem ſahktu uſtizet noslehpumus, waj kād ar teem ſarunatumees par ſaweem fainmeekeem, wiñu ihpaschibam u. t. t. Arweenu jadomā, kā apkalpotaji (jo drihsat,

ja wini kreetni zilweki) muhsu farunas isplahpās, faweeim pawehletajeem is-
stahſtis, zaur ko mums rastos leelas nepatihkamibas.

Ja faimneekam masi behrni, tad jair ari pret teem laipnam; pa
lahgeem peeklahtos tos apdahwinat. Nekas wezakeem nepatihk wairak, ka kad
ar winu behrneem apeetas mihligi.

Weesa apgehrbam wajaga buht weenkahrſham; nepeeklahjigi buhtu,
kad weesis rihta swahrkos gehrbees parahditos fawu faimneeku familijā, un
tapat nederetu smalli usgehrbtees, it ka uſ balli ſagatawojotees. — Weesim
tā jarihkojas, ka wiſch uſ p u s d e e n u, w a k a r i n a m u. t. t. arweenu ihſtā
laikā nonahk. Tas winaam jo wairak peenahkas, ja wiſch ſu, ka bes wina
neefahks eht.

Neweens gan neusmahkfees, weesodamees ilgaku laiku, nekā tas faimne-
keem patiku. Arweenu jarauga pebz faimneeku gribas ifdarit, un ja redſams,
ka wineem muhsu dehl dauds puhlinu, tad ir peeklahjigaki, kad wineem neuf-
bahſchamees. Naw allash labi, ka negaidot eeronas uſ weesofchanos;
wajaga nogaidit eeluhgumu waj ari pascham japeezeizas. Tiflihds manams,
ka faimneeku muhsu weesofchanas lawē, mums wiſch naw wairs jaapgruhtina;
bet aifzelojot mehs it nebuht nedrihſtam ifrahdit, ka mehs tamdehl zelojam
projam, jo saprotams, ka tas muhsu faimneekam buhtu loti nepatihkami. Pa
weesofchanas laiku gandrihſ latru deennu runat, ka jabrauz projam, ka mehs
tifai par nastu, ir loti nepeeklahjigi. Iſglihtots zilweks manis, kad ihſtais
laiks projam braukt, un ifdaris to peeklahjigā wijsē. Projam brauzot faimneeki
mehds luhgt, lai wehl kahdas deenas paliktu, bet to wini daudſkahrt dāra tikai
aif ſchē newajadſigas godpratibas.

Weesim neklahjas naiki eerastees zeemā, apzeemojamos meegā trauzet.
Ja zelojums tomehr tā iſgaditos, tad labaki, kad kaut kur tuvumā pahrlaish
naiki weesnīzā un tik wehl otru rihtu dolas zeemā. Tas buhtu jaevehro
pat starp tuvakeem draugeem un pasihſtameem, jo trauzejums naikts widū ar-
weenu nepatihkams.

No weesofchanas projam brauzot, apkalpotajeem mehdſ dod „dferamu
naudu“. Zik dauds jadod, to ſchē newar nosazit, to ſindas katrs godpratigs
weesis pats. Saprotams, ka nelabi buhtu, ja dotu tikai diwas, trihs ſapeikas,
waj atkal rubleem.

Kā jaisturas weesim eeluhgtās weesibās.

No muhsu uſweschanas weesibās atkaras, ka kaut kurſh no mums teek
turets par iſglihtotu, patihkamu zilweku, waj atkal par neiglihtotu, garlaizigu,
geſigu. Jau daudſreis atgadijees, ka zilweka dſihwes laimiba iſzehlusēs tikai
zaur wina weenreisigo iſtureſchanos weesibās. Tē katram loti jausmana uſ
ſewi paschu. Weesibās iſkurſh eerauga muhs, un katram brihw par mums
ſpreest, tadehl ka mums pret latru peenahkas buht uſmanigeem, laipneem un

godpratigeem. Leelakās weesībās beeschi mehbs atgabitees, kā dasčhi weesī mums nepasīstami, un tad mums jo ūmalkati jauswedas, jo pirmais eespaids, kuru ūweschneeks no mums dabu, ir gandrihs arweenu paleekosħs. It ihpaschi mums jasargas par mums nepasīstameem weeseem spreedelet, jo nesinams, waj tee to nebabus finat.

Kā jau peeminets, tad eeluhgums us leelakām weesībam noteek gandrīhs arweenu zaur rakstu, un godpratigā peenahkums ir us to atbildeit. Atbildi war dot waj nu zaur rakstu waj ari personigi; bet abejos gadijumos atbilbe, lai ta buhtu kahda buhdama, jadob jo drīhs pehz eeluhguma, lai luhdsejs finatu pehz tam riħkotees. Ja eeluhgumu newaram peenem, tad mums, kā godpratigeem zilwekeem, jayateizas par to, janoschēhlo, kā weesībās newaram buht, un jaaisibidinas, falab tas noteek. Ja eeluhgumu esam peenehmušhi un weħla kafet aiskaweti naħħt, tad mums tas eeluhdsejam jadara sinams, un kaut tas ari pehdejā azumirklī notiktu.

Weesībās jair fatram ja utram. Ja kahds newar buht jaunris, tad labak lai winsħ paleek mahjās; weesu eeluhdsejs negrib mums ween preelu darit, bet weħlas, lai meħs weżinatum wiċpahrigu jauntribu. Saprołams, kā tas, kās fħeġi fajits, nesħħmejas us feħru sħewħkeem, p. yeem. behrem.

No leela ħwara, kā meħs taisni no fazzitā laikā eegadamees. Ne-peefflahjigi buhtu, kād meħs us feni liktum gađid, un mums ari buhtu nepatiħkami, kād muħsu deħi notiktu trauzejums.

Kā ja geħrb jaś, par to meħs jau esam runajuschi ūwijskā nodaħā. Wirsbrehbes un galosħas jaatstahj preelsħnamā waj jaatdod aplapotajeem; tad weħl jaħarranga u swalks, waj wiċċi kahrtibā, janogħlaus ġi mati, janotihra jaħbaki un tad, gardibeni pirlstainos apwilta jās rofās, jadodas kluu un meerigi weesu istabā, kluu un meerigi, bet to meħr droſħi.

Pirms ja apswiezi nha (sl. n. kā jataisa komplimenti) weesu fainneeks un fainneze, tad weesī wiċpahrigi. Sainneku un fainneesi apsweżiñot, now jausklawejas par dauds ilgi, ihpaschi newajadsiġa ir-usruna ar dasħħadām zeredonijam. Ja mums netek eerahdit fawixxla weeta, tad mums japeebee drojas teem weeseem, ar kureem gribam farunatees. Pasīstamas personas starp weeseem pamanot, meħs taħs apsweżinam ūwijskli, pee kam gan jasargas eesħħtas farunas trauz.

Ja meħs ar kahdu weesī gribam eepasih tees, tad mums jagħnejha tadeħħi vee fainneka, fainnezes waj pee zita kahda, kās ar to weesī, ar kuru meħs gribam eepasih tees, pasīstas. Preelsħa stahdot, preelsħa stahditajam peeslaħtos dasħħus glaimi wahrdus fajit par preelsħa stahdamo.

Ja pee mums, ar kahdu waj ar waixlām personam farunajotees, kahds no muħsu pasīstameem peenahk, tad mums ihseem wahrdem japeeemin, par to top runats, bet tā, ka faruna zaur to dauds netop trauzeta. Klaħt peenahkuščha isdewigā briħdi war paħrejeem preelsħa stahdit, bet ne tuħlin, ja faruna zaur to tiktu trauzeta.

Pee farunaschanas nedrihsiam usbahstees, it ihpaschi, ja pee tahs peedalas augstakas par mums personas. Arweenu augstakam personam pakala karatees ir neween nepeeklahjiga usbahschanas, bet ari issobojama gekiba. Ja ar kahdu esam eefahkuschi farunu un pamanam, ka tas to grib beigt, lai apsweizinatos ar kahdu zitu u. t. t., tad mehs winu nedrihsiam it nebuht uskawet. — Satschuksteschanas ar pasihstameem peerahda, ka mehs no smalkas dsihwes mas protam. It ihpaschi nepeeklahjigi ir, tad ar kahdu fundsi satshukstas, jo zaur to tai waretu zeltees nepatihsamibas zaur launam mehlem.

It nemas naw smalki, tad mehs wišu, kas tajas mahjās, fur mehs eeluhgti, waren usteizam. To, ka mehs pilnā meerā, mehs waram israhdit ari bes skaneem wahrdeem. Beigaliga usslaweschana leezina, ka mehs ar sa-weesigu dsihwi wehl mas apraduschi, ka mehs protam tikai lischtet.

Pret fundsem in augsteem waj wezzeem fungem mums jaisturas fewischki laipni un godpratigi, pee kam gan atkal nedrihsiam usbahstees; ihpaschi pret fundsem mums jair smalkeem. Kā katrā gabijumā jaisturas, to schē ſaprotaams newaram usſihmet, bet peeminam tikai peemehra dehl, ka klaht peenahkuschi fundsei japeefola weeta, fur apfahstees, jamehgina dabut frehls, ja turumā naw neweena swababa, ja tai kas nokritis semē, tad tas japažel in wirai jaatdod u. t. t. Nelad weesibās nebuhs isturetees pret ween u fundsi fewischki laipni; tas waretu tikai tad notift, ja wiſpahr finams, ka mums teesiba tā isturetees, ka mehs p. peem. atllahti faderinajuschees ic. Ari pret taħdu fundsi jaisturas laipni, ar kuru mehs ſenat draudſibā dsihwojuschi, bet tad iſſchlihruſchees; masakais mehs nedrihsiam winu ne kaut kā nizinat. Neween nepeeklahjigi, bet pawisam reebigi, par negehligu dabu leezinoschi buhtu, tad mehs par no kahdas fundses parahbitu laipnibu fahktum leeltees waj to apfmeetum kahda wahjuma waj gaudenuma dehl. Droschi zaur to mehs sa-nihstumees ar wiſām fundsem, jo tahs schahdu istureschanos eeraudſitu par wiſu fundſchu apwainoschanu.

No mums peedahwatā uſſokhamā mehs waram israudſitees to, kas mums tiħl; bet pee tam mums jaſargas par dauds un daudſejadas leetas nemt, par ko ziteem buhtu brihmums. Fundsei blakus fehdot, mums jaſauj tai pa-preekſchu nemt. Nepeeklahjigi buhtu, ja ar kahdu fundsi farunajotees, mehs ehstu waj dsertu, tad fundſe nedaritu to paſchu.

Atwadotees jaewehro tas, ko mehs teiżam par atſweizinashanos (ſl. nod.: kā jataifa komplimentti). Projam ejot weesk rihkojas pehz pirmā projam għejja. Tapehz jaſargas weesibū schahdā wiħse istrauzet. Atwadotees naw wajadſigs dauds un gari pateiktees un isrunatees. Mums arweenu jaſargas weesu ſaimneku un ſaimneezi ilgaki, neħħa wajadſigs, uskawet, jo nedrihsiam aismir, ka wineem jaruhpejas ari par ziteem weſeem. Wirsdrehbes jaapwell preefchnamā, pehz atwadifschanas. Fundsem un wezakeem fungem japatlihs apwelkotees, un ja mums ar kahdu jaet pa weemu żeku, tad veeklahjas, tad mehs us to drusku uſgaidam, pehz tam, tad eeprekkx esam uſpraxijschi, waj mums atlauts winu pawadit. Ja mums rati un tajos wehl kahda weeta tukħxa, tad mehs to

peefolam tam, kam ar mums weens zelsch. Kundsei kahds kungs war tikai tad peefolitees par pawadoni, kad ta winam waj wina familijai labi pasihstama.

Par „dseramu naudu“ schè tas pats jasaka, ko isgahjuščà nodalà par to ſazijàm. Japeemin wehl tikai, ka dserama nauda jadod, zit eespehjams, ziteem nemanot; neſmuki iſſkatas, kad nauda ilgi jamekkè.

Par ſarunajchanos weesibâs.

Sarunajotees mums tas noliuks, muhsu garu patihkamâ wiſſe ſtrahdinat. Tadeht mums naw jarunà par tahdàm leetam, kas garu noſuhle waj kahdu klahTesoschu aifswaino. Saprotams, ka tad jarunà ar leelako apdomilbu. Wispirms wajaga to leetu, par kuru runà, loti labi paſſinat, lai neisrunatu neſin kahdus neekus, par ko ziteem buhtu jaſmejas. Tad winam wajaga paſſit dauds maſ klahTeſoschos, lai ſinatu, par kahdàm leetam ar teem ſarunatees, kahdas teem ſaprotamas un patihkamas. Par ſwefchàm ſemem un zelojuemeem ſtahſtot, mums jaſargas no paſſipilejumeem, jo waretu buht, ka kahds to manitu. Daſchi mehgina to, ko laſjuſchi, tå ſtahſtit, it kà paſſhi to buhtu peedſiħwojuschi; bet tahds mehginajums loti paſſiroſchs, jo to weegli waretu iſmanit, un war domat, ka tas ſtahſtitajam nebuhtu patihkami.

Par iſ deen iſch̄ig à m leetam, wiſpahr jau paſihſtamàm, eesahks runat tikai tahds zilweks, kam truhkſt iſglihtibas. Tåpat par abſtraktam waj teknikam leetam wareſ runat tifai mahziti zilwei; ziteem tahda ſaruna drihs apniſtu.

Tahdi preeſchmeti, kuri ſiri di un prahthus aifkustina, gan derigi preeſch ſarunajchanas, bet wiai nedrihſt buht par daudſ uſbudinoſchi. Tå par peemehru pawifam fundsem klahrt eſot neklahſtos runat jo vlaſſhi par to, kà kahds pats nogalinajees waj pebz teefas ſpreeduma tizis nonahwets u. t. t.

Par religiju un politiku weesibâs naw jarunà. Tè gandrihs katram ſawas domas un gandrihs ari katrs tahs patura, jo veerahdit te newar neka, bet katrs domà pebz ſawas pahrlezzinaschanas, un tapehz tè drihs war ſanahkt ſtrihdù, tå ka daſchreis pat gruhti apmeerinatees. Tad ari jaapdomà, ka katrs negribès iſteilt ſawn religiſko waj politiſko pahrlezzinaschanos, ſweſcheem waj maſ paſihſtameem klahrt eſot.

Par kaut kahdu personu ſlikti runat, t. i. to aprunat, weesibâs nepeeklahjas, weenalga, kas ta par personu un waj wina tajàs paſchâs weesibâs maſ bijuſe waj ne. Aprunataji peefkaitami pee neiglihtoteem zilwekeem. Bes tam teem zaur to war raftees nepatihkamibas, jo no klahTesoscheem weeseeem kahds waretu buht aprunatas personas draugs waj paſihſtams, un tas pret tahdu aprunajchanu neisturetos weenalbſigi. Ja muhsu draugs waj kahds no tuwakeem paſihſtameem kluhtu aprunats, tad mums tas jaaifſtahw; ſaprotams, ka tas jaſdara gluſchi meerigâ garâ, jo zitus klahTeſoschos weesus zeenidami, mehs teem neſagatawofim nepatihkamu ſkatu. Ja aprunajhana pateſſ godu aifkerofcha, tad ir labaki, ziteem weeseeem klahrt eſot, kluſet, nemaf neabildet,

bet pehz tam aprunatajs nosauzams pee malas un kahdam draugam klaht esot jausaizina, lai dod atbildibū; svarigā gadijumā vislabaki, kad aprunatam draugs no tam pasino, lai tad winsch pats isdaras, ka grib.

Tahds, kas zitus aprunā un tos issobo, alojas, domadams, ka winsch ziteem patihkams, tadeht ka tee par wina jokeem īmejas. Nē, zaur to winsch saudē zitu ustizibu, jo katram jadoniā, ka tas ari par wiu wehlač sobosees. — Tahdas farunas jagreesch arweenu us zitu puši, us ziteem preelshmeteem, un leelakā dala no klahesfcheem weezeem mums buhs pateiziga par to, kaut ari tahdu zilwelu netruhls, kuri ar ūewishku preeku mehds klausites, kad zitus aprunā. Ari naw labi, kad par kahdu klahesfchu weesh paslepeni išprāša, kas winsch tahds par zilwelu u. t. t., un kad io tomehr aif ūinkahribas padara, tad tas jadara, wixam nemanot.

Nedrikstam par dauds ja utat. Zaur pastahwigu jautashanu iſrah-ditum apfmejamu ūinkahribu waj leelu nesinaſchanu, un pee tam apgruhtinatum zitus ar ūaweeem jautajumeem. Pawisam nepeeklahjigi buhtu, kad kahdu farunu pahrtrauktum zaur peepeschu newajadsigu jautashanu. Waizots, atbildi laipni un godpratigi; jautajumeem ja irhseem un ūaprotameem. Ja kahds mums kaut ko jautajis, tad mums nellahjas tamdeht tuhlin garaku farunu eesahkt, bet janogaida, kamehr ūsrunatajs, ja tas to wehlas, pats eesahkt.

Sob gal a dahwanas dauds ko wehrtas, ja winas pareisi prot isleetat. Bet kad mehs sahksim zitus issobot, par wineem ūmeeetes un zitus klahesfchus ūmihdinat, tad tas nepeeklahjigi; pawisam reebigi, kad wahjus waj gaudenus zilwokus issobo. Schahda issoboschana arweenu beigsees nelaimigi. Ja no mums issobotais par mums pahraks soboschana, tad paſchi ūuhksim ūmeeeti, bet ja issobotais ūesphehs mums ar tahdeem ūascheem eerotscheem pretotees, tad winsch warbuht pret mums ūazis kahdu rupjibu, un mehs buhksim tee wainigee, ka tahda rupjiba notikuse. Bet tam arweenu newajaga aismirſt, ka no mums issobotais turpmak buhs muhsu leelakais enaidneeks, jo nekas naw tik gruhti paneſams, ka issoboschana.

War notiktees, ka runajot tihri netihſham weens otru aismaino; tahdā gadijumā aismainotajam wehlač atkal jaattaiſnojas. Bet ja aismainotais negrib apmeerinatees, tad ūaimneekam jadodas starpā par ūaimerinataju; ziteem weezeem, pawisam ja tee naw ūildneela radi waj draugi, neklahtos starpā maiſtees, jo zaur to strihdus mehds palikt tikai aſaks.

Zilweks, kursch ūikai ūaprot no ūiglihtibas un war kluht ūmekits ūeeklahjigās weesibās, nekad neisrunās wahrdus, kurus waretu diwejādi ūapraſt waj kuri buhtu beskaunigi. Ja tas tomehr notiktu, tad katras ūiglihtota zilwela ūeenahkums, tahdu runataju pahrtraukt un, ja wajadīgs, wiu ūapſault.

Sarunai jausklaufas ar leelako ū ūimanibū. Jo weegli waretu notiktees, ka mums leef preekshā kahdu jautajumu, kursch us farunu ūimnejas, un tad deesgan ūesmuki ūiskalitos, ja mehs ūesinatum, par ko ūihds ūhim runats. Jau aif godpratibas janoklaufas tahdā farunā, pee kuras wiſi ūiſhwu dalibū

nem; kā tad tur weenam war buht garšch laifs. Ja nu ari par tahdu preefsch-metu teef runats, gar kuru mums naw nekahdas dasas, tad tomehr mums jaifturas meerigi un pazeetigi; nelabi buhtu, kād mehs ſkahbu waigu par to ſaweebtum, weenmehr pehz pulſtēna raudſitos waj uſ ſawa ſehdeka nemeerigi groſitos.

Arweenu loti leela nepeeklahjiba, kād kahdu ſarunā pahrtrauzam, bet jo nepeeklahji gaſti, ja wina wahrdus pahrlabojam, runataju pamahzam (zita leeta, ja runatajs iſſazijis kahdu beskaunibū). Iſglichtots zilweks pratis iſdewigā laifā ſawas domas iſteift, un ja winam japoetojas pret vapreefschu iſteiftām domam, tad wiſch to iſdaris tā, ka wina pretineeka persona nemas netiks aif-kahrt. Ja bes domu ſtarpibas ſarunaſchanās nemas naw eſpehjama, tad pretineeka domas janoklaufas gluschi meerigi un tik pat meerigi tam jaatbild. Šayrotams, ka pee tam gluschi newajadſigs runat aifwairojochus wahrdus, kā: „To kātrs behrns ſaprot,” — „tas kātram prahtigam zilwekam ſayrotams,” „ta leeta tik ſkaidra, ka tur nemas nekahdas peerahdiſchanas newajaga” u. t. t. Ja muhs runajot pahrtrauz, tad labaki janogaida, kamehr waram taħlak runat. Loti nepeeklahjigi buhtu, kād mehgınatum weens otru pahrbrehkt.

Tapat naw pareiſi, kād weens otru grib pahrfpeht ſtahſtischanā un peemehram tā eefahk: „Tur es jums waru paſtahſtit wehl dauds patih-kamaku atgadijumu,” „tas wehl naw nekas” u. Tahbi peeflhmejumi aifwaino neween pirmo runataju, bet ari zitus weefus. Tee pehz ſchahda eewadijuma gaida nesin kahdas leelas leetas, bet weħlak israhdas, ka wini ſawās zeribas wiħluſchees.

Daschi, kuri ilgaļu laiku ſwefchās ſemēs waj kahdā eewehro-jamā weetā uſturejuſchees, meħds arweenu par ſaweeim tureenes pediſh-wojumeem runat, un deeſgan ſmeekligi ir, kād wini, tā ſakot, ar waru eefahk ſawus ſtahſtijumus un zitus peefpeesch klaufitees. Pawiſam jozigi iſklaufas, kād kahds kātru no ſaweeim ſtahſtijumeem eesahk kātru reiſ ar to paſchu eewadijumu, peem.: „Kād es wehl tur un tur biju” u. t. t.; jo tad klaufitajj iau pa datai ſin, kās nu atkal buhs. Bet tomehr klaufitajeem peenahkas meerigi iſklaufitees ſtahſtijumu, pat ja wini to buhtu iau dſirdejuſchi; pawiſam nepeeklahjigi buhtu ſtahſtitajj iſtrauzez zaur iſſauzeenu: „To es eſmu iau dſirdejjiſ” u. t. t., nepeeklahjigi tapehz, kā dauds, kās to warbuht nebuhs dſirdejuſchi. Bes tam ſtahſtijuma atkahrtosħana noteek pa leelai dakai no wezeem landim, kureem atminas ſpehks maſinajees, un tahdus pahrtraukt ſtahſtā buhtu pawiſam nepeeklahjigi.

Pa to laiku, kamehr kahds runā, nepeeklahjas klaufitajeem ſatſchukſtiees waj kluſinam ſarunatees; zaur to traužē neween runataju, bet ari tos, kās wina klaufas.

Zau peeminejām, ka pretosħanās jaiftaka un jaſanem godpratigi, meerigi. Bet kātrreis pretosħanās neder; daschi zilweki pateeſibū newar panest un paleek loti rupji, kād minn domam pretojas waj taħs par nepateeſam peerahda. Tahdeem tad daudſreis labaki nemas nepretotees; zaur pretosħanos waretu iſ-

zeltees nejauks strihdus, kahds weesibās neder. Tikai tad, ja kahda gods ne-peeklahjigā wihsē top aiskahrts, saprotams japrotojas, bet arweenu lehnā, meerigā garā.

Var gaditees, ka mums faruna gribot negribot ja traузē, kad peem, kahds steidsams sinojums. Par to, kā pee tam jaisturas, esam runajuschi nodalā „par godpratibu“.

Nekad weesibās newajaga nopusuhletees ilgu laiku weenam pāscham runat, kad ari wiſi labprah̄t klausītos. Godpratiba prāfa, ka jaatlaui ari ziteem runat, un ūti labi, kad druwigus jaunakus laudis eewelk̄ farunā. Tapat wa-jaga sinat, kad jarunā un kad jazeesch̄ kluſu; par tāhdām leetam, kuras labi nepahrsinam, zeetiskm̄ labaki kluſu.

Jo kū stahsticus preekschā nefot, jaisturas ar leelako apdomu. Ne-kad nedrihkfam uſmohftees ar ſaweeem stahsticem, ja tee farunā it nemas nepas. Tad ari deesgan gruhti tāhdus tā iſtahſtit, ka tee klausītajeem patihk; pawīsam jaſargas tos tā noskaitit, kā pahtarus no galwas. Jo uſmanigam jahti, tāhdus jokus stahſtol, kas jau drukati, jo tos warbuht jau dauds klah-efoschi laſkiuſchi, un deesgan nepatihkami, kad stahſtot pamanam, ka muhsu stahſtinu wiſi jau pasihiſt. Bet ja mums tomehr ta nelaime gadijusēs, ka esam eesahkuſchi stahſtit kahbu wiſeem paſihiſtamu stahſtinu, tad mums nebuhs ap-stahtees, bet jaſtahſta stahſtinch̄ meerigi lihds beigam. Ja nenobeigtm, tad nepatihkamiba buhtu neween teem klausītajeem, kureem muhsu stahſtiasch ſweschs, bet ari teem, kuri to jau pasihiſt.

Stahſtu nobeidsot, mums jaſargas paſcheem ſihni dot, kā nu jaſmejas; janogaida, kahdu eespaidu muhsu stahſtijums atstahjis pee klausītajeem. Jo nopeetnaki mehs jokus stahſtam, jo leelakus ſmeeklus wini fazels. Smeetees nelahjas par dauds ſkani; pawīsam jaſargas no tam, ka eesahkam tikai brihtiau pehz pabeigta stahſtijuma ſmeetees, jo tas leezinatu, ka mehs stahſtijuma kōdolu newarejuſchi tuhlin apkert. — Ja stahſtijums naw iſdeweess, tad lai nemehginam klausītajus ſmihdinat, to iſſkaidrojot; tas arweenu ſlitti iſdodas, un ja ari daschi ſmejas, tad wini to dara tikai peespeesti, un wiſi juht, ka notikuse neweitliba.

Pret kundsem mums jaufwedas arweenu fmalkati nelā pret kungeem un tā ari mums pret tāhm̄ jair it ſewiſchki uſmanigeem farunajotees. Kundſchu stahwoſlis ir dauds gruhtaks nelā lungu stahwoſlis. Jau ſen ir peenemits tas aifſpreedums, ka tik kungeem ween eſot atlauts wiſi darit un uſdroſchinates, tas naw pret peeklahjibu; wiſch̄ ſawas domas un juhtas war brihwī iſſazit, bet ne tā kundſes, kurañ eeraſcha aifſleeds ſawus juhtas iſſazit. Ja kahds ſee-weets atrastos, kam ta duhſcha, ſhos aifſpreedumus pee malas likt, tad winu nanizinās un wiſwairak ſeeweetes paſchas to daris. Jau zaur ſcho ween ir muhsu peenahkums, pret ſeeweetem dauds wairak lopt un zaur to ween nahkas, ka apeeſhanās ar tāhm̄ dauds wairak fmalkuma un iſmanibas prāfa, nelā ar wiherescheem, tapehz ka mums pee wiñām dauds kas jaunmin, ko wiherets war klapji rahdit. Kas kundsem grib patikt, tam pirms jazenschhas iſſinat, kahdas ihpaschibas tāhm̄ pee kungeem patihk, un tāhs tad jaſrahda.

Isiglihtota kundse prasa no funga, ka tam buhtu isweiziba, wiherstiba un sinamâ mehrâ walsirdiba. Par dauds leelu walu sirdij gan atkal nedrihkfst alkaut; ta peem. buhtu pawisam nepeeklahjigi, ja mehs runajot fatwertum kundsi pee rokas (isnehmums waretu notikt tikai tad, ja mehs tai kundsei stahwam jo tuwu zaur radneezibu waj draudsbu).

Ar kundsem jašarunajas par ta h deem preekschmeteem, kuri winam jo patihkami un naw ahrpus winu redses aploka, un wislabaki, kad atlaui kundsem pascham israudfit farunashanâs preekschmetus. Kundse it nepanisam newar prasit, ka winas domam lai wifur peekriht; bet pretotees drihkfstan winai tikai ar leelako smalkjuhtibu, un nemas naw wajadsijs, ka mehs stuhrgalwigi preti runajam, ja kundse stuhrgalwigi paleek pee sawam domam. Ja apdomâ ari, ka kundse newar issazit arweenu sawas ihstas domas.

Jautribu kundses loti mihi, bet jautrajam japaleek arweenu robeschâs; tas nedrihkfst nekahdu diwejadi saprotamu domu, nekahdu nefretnibu waj nepeeklahjibu isrunat waj israhbit, jo tad katra isglihtota kundse turetu winu par nefretnu zilweku.

Par tizibas waj positikas preekschmeteem jaruna ar kundsem tikai tad, ja winas paschas eesahk, un schê war issazit sawas domas pawisam swabadi, jo neweena isglihtota kundse nenems par launu, ka wina schahdâs leetâs top pamahzita.

Kundsem klaht esot nedrihkfstan spreest par winu skaitumu waj wezumu, jo zaur to weena waj otra justos aismainota. Wispahrigi jašala, ka neklahjas spreedelet neween par klahtesocham, bet ari par nostesocham kundsem. Tahdi spreediumi newajadsijsi un pa leelakai dala aismaino.

Glaimus, ja tee tikai naw neweikli, kundses pa leelakai dala nem pretim; ari schê jaſargas no pahlereebas, jo zitadi kundse waretu sahkt domat, ka mehs to nodomajuschi isjokot. Pee isglihtotas, gudras kundses mehs ar teem gan neka nepanahksam, jo ta.it labi sin, ka glaimotaji lungi kundses wismafak zeeni.

Glaimoschana ir tikpat ka neihsta nauda, jo wina aprehkinata tikai preeksch tahdeem, kuri neprot noswehrt winas ihstenib; un tomehr ronas kundses, peneemoschas pat tahdus glaimus, kuri it nemas nedibinas us pateefbu. Kas neprot smalki glaimot, tas labaki lai neglaimo.

Dashi lungi domâ, ka wini zaur wisadu islikschanos buhshot intreshanti, patihkami; ta dashi p. peem. isleekas melankoliski, t. i. gruht, sirdigi. Bet tur wini maldas. Isiglihtotas kundses par tahdeem tikai smeeſees. Swabada, dabiga istreshanâs arweenu labaki patiks, neka teatraliska waloda, sahpigi-laipons gihmis u. t. t.

Schê wehl lai peeminani kahdus wahrdus par musiku, ka laika kamelli weesibâs. Ka mums jaſturas, kad topam usaizinati, lai spehlejam, us to jau aſrahdiſam, kad runajam par faimneeka un faimneezes istreshanos pret eeluhgteem weesem. Schê tikai gribam aſrahbit, ka dſeefmas preeksch dſeedashanas israugot, mums jair tikpat apdomigeem, ka kad israugam preekschmetus

preeksch harunashanäs. Ari dseedot war aiswainot, kà ari glaimot, un tapehz neklahtos leeläas weesibäs tahdas dseefmas dseedat, kas aifker daschas fahrtas. Ka nelreetnas, diwejadi saprota mas u. t. t. dseefmas nedrihkfst dseedat, tas gan jau katram buhs finams.

Bes fewischka eemesla newajaga dseedat dseefmas sweschä walodä; jauka kà dseesmina naw wairs til patihkama, ja mehs winas wahrdus nesaprotam. Tad ari mums latweescheem naw wajadsigs sweschü dseefmu, jo reti kahdai tautai til dauds jauku dseefmu, kà mums latweescheem.

Kà jaisturas eeluhgtam weesim pee galda (pee meelafta).

Kà mums us wiheem eeluhgumeem ja atbild, tà ari kad topam eeluhgti us meelaftu. Ja eeluhgums noteek zaur rakstu, tad ari zaur rafftu waj ari personigi waram atbildet. Bet ja eeluhgumu ifdara kahds fulainis, tad wajaga diwejadi isturetees: eeluhgumu peenemot, to waram it ihä fulainam pafazit; turpretim ja esam kaweti eeluhgumu peenemt, tad newaram zaur fulaini atsa-zitees, tad mums jaatbild aikal zaur wehstuli waj personigi.

Us meelaftu ejot wajadsigs, ja mehs us matu nofazito laiku eewehrojam. Bitos gadijumos noseboschanäs naw til nepatihkama, kà schè, tapehz ka schè faimneeks peespeests waj nu ar atnahkuscheem weeseem gaidit, waj atkal eet pee galda bes gaibità weesa. Tà tad zaur noseboschanos israhbitum nezeenishhanu pret ziteem weeseem, un tapehz jaeerodas ihstà laikä. It ihpaschi augstakäm personam schis nosazijums jaeewehero, jo winas sin, ja us winäm gaidis til ilgi, zif ween eespehjams. Bes tam daschi ehdeeni ilgi stahwot paleek flikti, un zaur to sudis faimneezes labais prahts.

Pehz no faimneeka dotas sihmes ehdamä sahlé ejot, jasneefs kahdai kundsei paduse, — ja starp weeseem ari kundses, — un jawed ta pee galda, pee kam saprota mas augstakäm personam jaatlaui eet pa preekschu. Ja topam no faimneeka nowesti pee kahdas kundses, kura mums japawada, tad nedrihkfstam rahdit skahbu gihmi, kaut ari kundse nebuhtu gluschi pehz muhsu prahtha. Ehdamä sahlé wedamä kundses israugot, mums nekad nebuhs speestees pee par mums dauds augstaki stahwoschäm, bet janogaida, waj netiksim usaizinati, winu pawadit. Ja pee galda weetas noteikta s un muhsu weeta ir blakus tai no mums pee galda westas kundses weetai, tad waram winai bes kahdas zerenonijas blakus nosehstee, bet tikai tad, kad wina jau nosehdusès; bet ja mums zita weeta nosazita, tad janogaida, kamehr kundse nosehdusès, japaikanas pret winu, waj nu kluß, waj ari kahdus wahrdus runajot, un jaeet meflet sawu weetu. Ilgi farunatees ar no mums pee galda westo kundji, ja ta pee galda naw muhsu faimineene, — neklahtas, jo zaur to aiswainotum to kundji, ar kuru mums jasehd kopä un kura us mums warbuht jau gaiba.

Ja weetas pee galda katram naw noteikta s, tad jaatlaui no mums pawabitai kundsei to israudsitees, un kad wina apsehdusès, tad jaluhds, waj

wina alkautu jeb waj mums buhtu tas gods, winai blakus sehdet zc.; bet ja no mums pawadiitâ kundse wispahr zeenita, par mums daudî augstaki stahwoscha tiklab kahrtas, ka wezumia sînâ, tad mums janogaida, waj wina muhs usluhgß apsehstees. Gerahdita weeta japeenem bes komplimenteem waj pretimrunaschanas, un nekad nedrihkstam lukt manit, ka mehs buhtum wehlejuschees zitus kaiminus. Weetas israugot, ta sahot, ar waru pee augstakam personam sehstees nebuhtu peeklahjigi; bet ja topam usluhgti, lai pee tahm nosehjchamees, tad pretotees nepeeklahtos.

Kad efam nosehdujchees, tad mums weegli japaßlanas pret muhsu kaimiakem pee galda, un jaeerihkojas ta, ka mehs ne ar rokam nedî kahjam teem neesam par nastu. Ja pee galda fungi un kundses sehsch pahrmainam, tad ar to kundsi, kura mums pee labas rokas sehsch, jaefahl farunatees, jo nepeeklahjigi buhtu, kad ar blakus sehdosch kundsi neka nerunatu. Pret to kundsi, kura pee labas puses, mums jair ihpaschi usmanigeem, bet ari ta otra mums jaewehro, ihpaschi, ja winas otrais kaiminsch farunajas ar ziteem. — Augstakam personam blakus sehschot, janogaida, kamehr winas eefahl runat; zitadi ir weenalga, kusch eefahl.

Neeefahz pirmais ehst, bet nogaidi, kamehr ziti, augstaki, eefahfuschi, un tad eerihkojes ta, ka neesi pehdejais, kusch beids ehst.

No apkahrt fneegteem ehdeeneem janem nepeerunatam, bet arweenu tad, kad abas blakus sehdoschas kundses jau apkalpotas. Nemot nedrihkstam daudî meklet, bet janem tas gabals, kas preeskchâ; gabalu galas p. peem., ar dakschinam panemt un tad atkal atpakał atlkt un zitu nemt, ir pawisam nepeeklahjigi. Nemot nekad nedrihkstam isleetat paschî galda leetas, bet janem ar tahm, kuras atrodas apkahrt fneegtâs blodâs un schkhwjos. Jasargas ari, ka neaismirstam tâhs leetas atlkt atpakał, winas pee fewis us schkhwja atstahdam; ja tas tomehr buhtu notizis, tad mums no apkalpotajeem japaluhds wajadfigas leetas, ko ehdeenu preeskchâ nemt, — ja tee jau paschi tâhs naw apgahdajuschi. — Ja wehlamees no attahli stahwoscha ehdeena baudit, tad japaluhds kaiminsch waj fulainis, lai pasneeds; bet pascham pahr fawa kaimina schkhwji fneegtees waj pahr galdu pahri — nekkahjas.

Ja kaiminsch mums pasneeds kahdu blodu, tad ta nekawejotees janem pretim, lai wirksam nebuhtu ilgi jatura. Tas jadara ari tad, ja mehs no pasneeglâ ehdeena it nemañ negribam baudit; tâhdâ gadijumâ blodu noleekam us galda waj fneegsam to tahlak. Blodu pahr galdu fneegt tikai tad alkauts, ja topam luhgti.

Blodu ar ehdeenu fneefot, ta jatura ta, ka karote waj dakschinas, kas taja atrodas, nehmejam pa rokai. Karote ween japaßneeds arweenu us schkhwja, nasis waj dakschinas ta, ka spala gals weegli aptwerams (pee kam gan nedrihkstam nascha osmini waj dakschinu sarns aisiift). Glahse japaßneeds us schkhwja jeb, ja ta naw pee rokas, tad tapat rokâ; tikai jaewehro, ka nedrihkstam aisiift glahses wirfejo malu, ka ta jatura labi semu.

Sawas galda leetas galdautā waj salwetē noslauzit pawisam neklahjas; ja kahda leeta nebuhtu gluschi tihra, tad japaluhds no fulaina, lai tas to pahrmaina, bet tā, ka no kaimineem to neweens, ja spēhjams, nemana.

Ehdot jaisturas tihrigi, pawisam nepeeklahjigi buhtu, ja mehs kahdu kaulinu pirkstos nemtu un noskrubinatu. Ja topam usaizinati, lai sagreescham (transchejam) zepeti, bet to labi neprotam isdarit, tad ir labaki atteiktees.

Supu iſſtrehbuscheem, karote jaatstahj us ſchlihwja. Nepeeklahjas supu puht un dſiſnat; bet ja wina karsta, tad janogaida, kamehr atdiſiſuſe. Supa jastrebi tik nedſirdoschi,zik ween eespehjams; tikai neigſlihtots, weesibās nebijis zilweks war tā strehbt, ka ſchlurkſt ween, kas pawisam reebigi, nepanefami iſklaufas. Maisi ehdot, nedrihſtam no rikas kost, bet janogreeſch pa gabalinam kodeena leelumā. Us ſchlihwja ehdeenu gan nedrihſt atſtaht, bet tā nolaisit, ka neweens pileens nepaleek pahri, ari nepeeklahjas; tad buhtu jadomā, ka ehdejam naw peetizis.

Jaehd ſahtigi. Nejauki iſſkatas, kad ſchlihwis peekrauts pahri pahrim pilns; un nemas naw wajadſigs, ka nemam no katra ehdeena, kas munis top paſneegts. Galu naw jaſagreeſch us reiſu masos gabalinos, kodeena leelumā, bet janogreeſch katri reiſu pehz wajadſibas pa gabalinam; greeſhot nedrihſt kaulus pirkſtos nemt, maſas weesibās ſtarb tuweem paſiſtameem tas wehl waretu notift. Galu nogreeſhot jaſargas dauds trokſchnot, tas jaſdara tik weegli un kluſt, zik ween eespehjams.

Ja top ſneegts tahds e h d e e n s, kuru mehs ne pa ſi h ſt a m, tad labi, ka no ta nemam tikai drusku un uſmanam, ka ziti ar to apeetas; appraſtees, kas tas par ehdeenu un ka tas jaehd, neklahjas. Maisi, ſa l d u m u s un a u g l u s ne nem ar dafſchinam, bet ar roku, pee ſam, ſaprotams, nedrihſtam aiftift tos gabalus, kurus ne nemam. Naufchi, pi h r a g i janem us naſcha. Schlihwj waj naſi ar maiſes gabalinu noslauzit nepeeklahjas.

Pa otrai reiſai no katra ehdeena nedrihſtam pagehret, bet ja no kahda gribam dabut otru reiſi, tad tas war notift tikai tad, ja ziti weesi ſawu porziju naw apehduschi un wineem muhſu deh Nebuhtu jagaida us nahkoſchu ehdeenu. Tahdā gadijumā jadod it kluſt ſiyme fulainam waj japaluhds kainiſch. Kad ſchlihwji top p a h r m a i n i t i, tad newajadſigs fulainim eerunat, lai muhſejo nepahrmaina, pat ja tas tihrs. Ja ari naſis un dafſchinam top pahrmaintas, tad tahs jaatstahj us ſchlihwja; zitadi winas janoleek ſchlihwjeem blakus us preeſch tam eetaiſteem ſtikla ſolineem, waj, ja tahdu naw, us maiſes drumſlinu, lai galdauts paliktu tihrs.

No ehdamām leetam, p. peem. ſaldumeem, neklahjas kaut ko kabatā bahſt; to waram darit tikai tad, ja faimneeks waj faimneeze muhs uſaizina, lai mehs nemium preeſch behrneem kaut ko lihds.

Jau ehdot jaisturas ſahtigi, bet dſerot wehl dauds wairak, pawisam fundſem klahf efot. To a ſt u ſ iſſauzot, jadod faimneekam un augſtakam perſonam preeſchroka. Toasteem jair i h ſ e e m un k o d o l i g e e m; zitadi ir labaki, ka nemas neiffauz un ſewi neigahſchas. Glahſes p e e f i t o t, jaufmana,

ka nekas nepahrliſt pahri; glahſes peefiſt war tikai ar tuwakeem kaimineem; iſzeltees un ar attahlakajeem waj preti ſehdoscheem weeſeem topa dſert, nebuhtu peeklahjigi.

Uſ weſeli bu iſdſerot, mehdſ kahjās zelteſ; bet peeklahtos nogaidit, kamehr augſtaſas perſonas pirms iſzelas. Tam, kaſ weſelibaſ iſſauz, taſ ja- dara ſtahwot; lai wiſt wina uſklaſitot, tad winam atlauts, pirms runa, ar galda naſi peedauiſt pee glahſes. Bet nekad nebuhs weefus trauzet dſihwakā farunā; ar toaſtu war uſgaidit, kad weefi druſku apkluſuſhi. Uſ nama mahtes weſelibaſ iſdſerot, daschās weetās eeradums, pee winas preeet klaht, glahſes peefiſt un wehl ſewiſchki laimes wehlet. Tikai nedrihktam pee tam ilgi uſkawetees, lai ari ziti tiku klaht.

Wihnu waj alu eeleet, ja taſ neoneek zaur fulaineem, uſnemas taſ kungs, kurſch pudefei miſtuwaki. Saprotams, ka wiſch pirms apkalpo blaſkus ſehdoschās fundſes un no tahm pirms to pa labo roku. No pilnas pudefei nemehdſ tuhlik ſweschā glahſe eleet, jo wirſu waretu buht daschi korku gabalini; tadehſ aif godpratibas pirms jaeelj daschi pileeni paſcha glahſe. Ceļeļejam tulſchās glahſes nekawejotees atſal japiſda, bet uſ dſerſchanu uſſkubinat wiaam nekkahjas. Glahſes, kuras naw wehl iſtulſchotis, nedrihliſt uſpildit; iſnehmums waretu notiſt tikai tad, ja toaſts top iſſaukts. Glahſes newajaga preeet gluſchi pilnas; diwas treſchdaſas, ja daudſ, tad trihs zeturidaſas. Ja kahds pateizas un wehlas, lai winam wairs neeeleetu, tad mums taſ jaeewehero. — Schampanijas wiſna waj limonades pudefei attaifot, jarauga korki beſ kaut kahda trokchā naņemt.

Pee galda jazenschā ſaweeem kaimineem laiku pakawet. Tapehz ka ſhe wiſpahrigas farunas nemehdſ buht, tad nekkahjas runat ſkanā balsi un pahr galdu pahri. Tapat nepeeklahjigi buhtu, kad runatum ar pilnu muti, waj kad runajot kawetum kaiminaus ehdot. — Ja farunajas tikai jautribas dehſ, tadehſ par nopeetnām leetam nekkahjas runat, it ſewiſchki par tizibu un politiku ne. — Laiks japačawē ihpachī ſundſem, pee kām wiſām weenadas teſibas, bet ſhe kaimineenes jaeewehero wiſwairak.

Sweſchās walodās pee galda nekkahjas runat; iſnehmums waretu notiſt tikai tad, ja pee galda kahds ſweschneeks, kurſch muhsu walodu neſaprot. Peefiſhmejuſus par pee galda ſehdoschām perſonam ſweschā walodā iſrunat, buhtu pee wiſas nepeeklahjibas wehl negudri, jo kahds tomehr waretu ſapraſt. Jarunā tikai tahdā walodā, kuru wiſt ſaprot. — Par eheeneem runat pee galda nekkahjas.

Nepeeklahjigi buhtu jo projam, kad pee galda ſchaukum tabaku. Tapat beſ wajadſibas nebuhs de gunu iſſchauk, un ja taſ tomehr buhtu jađara, tad druſku janoleezas un jaſdara beſ kaut kahda trokchā. Neſmuli gan atſal iſſkafitot, ja kahds pabahſtu galwu ſem galda, de gunu ſchaukdamſ. Ari beſ ſobu irbuļa jamehgina iſtikt, un ja taſ tomehr jaleetā, tad ja- aifklahj muti ar ſalwei un galwa druſku janoleez, lai pretim ſehdoschee ne- buhtu peefpeesti ſkatitees mums walejā mutē.

Pee galda iſzeltees un no weetas projam eet, drihſt ihſti tikai ſaimneeks un ſaimneeze; weefis to wacetu darit tikai tad, ja winam peem. aſnis no deguna ſkrein u. t. t. Iſejot jaifturas kluſi un pirms jaatwainojas pes ſaueem ſaimixeem. Tapat waram iſeet uſ ihſu brihdi, ja par nelaimi eſam aifrijuſchees un tamdehſ jaſlepo.

Nekad nedrihſtam ar apkalpotajeem joſotees. Zaur to mehs iſrahbitum leelu nezeenibu pret ziteem weefeem, ja mehs apeetumees ar apkalpotajeem, it ka tee buhtu lihdsigi weefeem. Ar apkalpotajeem pawifam nebuhs dauds runat; ja fo no wineem wehlamees, tad to teem lai paſakam ihſeem, laipneem wahrdeem, un to dabujuſchi, ja pateizas tapat ihſeem, laipneem wahrdeem; pawehletaja balsi runatu tikai neigſlihſots zilweſ.

Pee galda jaſargas no wiſadas neweiklibas. Ja tomehr noteek, ta eſam aptraipijuſchi ſaimina drehbes, tad mums jo godpratigi jaatwainojas pret to; bet nepeeklahjigi buhtu, ja mehs, peem. galdautu nodriſkajuſchi, atwainotumees pee ſaimneezeſ.

Tiſlihds ſihme teek data, ka meelaſts beigts, tad jaifzelas bes wiſa troſchka no kraſla, ja paſklanas pret ſaimineem, ja paſneeds ſawai kundſei (pa labo roku) padufe un jaeet atpaſal weefu iſtaba. Zif ilgi tur war paſlift, tas atlaras no ſaimneeka eeluhguma, zif wehlu u. t. t., un jaraugas uſ zitu weefu preeffchihmi. Bet nebuhtu nemaf nepeeklahjigi, ja drihſ pehz meelaſta, waj drufku wehlaſ, kaſeju iſdſehrufchi, aifeetum projam, zitus weefus netrauzedami.

Ka jaifturas ballēs.

Ka ſaimneekam un ſaimneezei ballē jaifturas, par to eſam jau runajuſchi. Weefim jaifturas pehz tam, kahdā ballē wiſch ir. Balle war buht iſrihſota godibās, peem. kahſas waj kristibās, waj no kahdas beedribas, kur war peedalitees tikai beedri un wiñu weefi; balle war buht ari aiflahta, pee kuras war dalibu nemt katrs, kas ſamakſa eeejas naudu.

Swarigakee peeklahjibas likumi nu gan wiſas ballē tahdi paſchi, un tapehz mehs tos waram fanent wiſus weenkop.

Ka uſ eeluhgumeem jaatbild, to zeen. Iaſtajis buhs eewehrojis jau iſgahjuſchās nodakās. Bet war ari notilt, pawifam leelakās pilſehtās, ka mehs uſ balli, kahſam ic. topam eeluhgti no tahdas familijas, kurā mehs pawifam ſweschi. Tahdā gadijumā mums peenahkas, ka mehs eeluhdſejus-iſrihſotajus apmeklejam un ar teem eepaſihiſtamees, tuhlin pehz eeluhguma waj maſakais diwas deenas preeffch balles. Ja ſaimneekus neatraſtum mahjās, tad jaiftahj pee wineem wiſites karta, un paſchi waram preeffchā ſtahditees balles deenā. Ja eſam aifkaweti ballē eerastees, ari tad mums jaatwainojas personigi, un tikai tad to waram iſdarit ar rafſiu, ja pirmo reiſu tur eſot, ſaimneekus neeſam atraduſchi mahjās.

Daschās weetās ir eeradums, ka balles iſrihkotajus daschās deenas wehlaf pehz balles apmeklē, apwaizajas, kā teem klahjas, un wehl reisu pateizas par pee wineem bauditeem preekeem u. t. t.

Kā us balli ja ge hrbjas, par to esam jau runajuſchi. Sche tikai wehl peeminam, ka loti nepeeklahjigi ir danzot ar peescheem pee sahbakeem. Jau beeschi notizees, ka peeschi eckehrusches kundschu drehbēs, zaur ko neween ſkahde notikuse, bet tas ari balles preeku trauzejums.

Jauneklis, ja tas labs danzotajs un ari zitadi ſmalki prot uſwestees, nekur newar eemantot wairak ſlawu waj neſlawu, kā ballē. Ballē, kā ſazit jaſaka, katra kundje zihnas weena par otru, lai kungeem jo labaki patiktu, un tadehk te wiſas war wiſdrihsak ſawaldſinat, bet ari ſaduſmot. Katra uſmaniba, ko ſche kahdai kundsei parahdam, top dauds wairak zeenita nekā zitām reisam, bet tapat ari katra neuſmaniba noſodita.

Danzot war tikai tahds, kas prot weikli danzot, un pee tam naw deesgan, kād mehs ſinam, kā jadanzo. Labam danzotajam japroto weikli, patiſkami groſtees un pehz takts iſdanzot. Stihwa un neweikla iſtureſchanas nepatiſkama, ſmeekliga. Tapehz neweiklam danzotajam nenahkas danzot; wiſch pats iſgahſhas, un jazeesch lihds ari tai kundsei, kurai ta nelaime ar wiſu danzot.

Daschās weetās tas eeradums, kā fungi un kundses jau preekſch balles notaſa, kuru dantschus kātrs kopā danzos. Schahds eeradums deesgan ſlikts, jo tahdeem kungeem un kundsem balles wakarā naw gandrihs wairs nekahdas ſwabadiſas, zaur ko preeki paleek tikai puspreeki; un otrfahrt ſweſchi fungi waj tahdi, kuri naw paſpehjuſchi laikā kundses uſluhgt uſ dantscheeni, war tad welti meklet pehz danzotajām. Tagad jau wiſur, pawifam augſtaſas kahrtās eeveeſhas tas — ſimtreiſ labakais — eeradums, kā fungi kundses drihſt uſluhgt tikai us to danzi, kas paſchu laiku eefahkas, ſeb ja dauds, tad ari wehl uſ nahekoſcho. Pirmā gadijumā jaſleētā tas azumirklis, kād ta kundse, ar kuru gribam danzot, noſehduſes un, kā redſams, brihwa; nepeeklahjigi buhtu, kād mehs wiſu uſluhgtum uſ danzi, eekam wiſa apſehduſes, kād mehs wiſai, tā ſakot, ar nepazeetibū uſmahttos. Nepaſiſtamai kundsei mums jaleekas preekſchā ſtahditees, eekam ar wiſu danzozam; eeradums tas wiſur naw, bet labaki ir, kād to dara.

Pirmais danzis jadanzo ar to kundſi, kuru mehs us balli pawadijuſchi, t. i. ja ta naw mums tuwa radneeze. Zitadi jarauga pirmo danzi danzot ar nama mahti, ja ta danzo, waj ar kahdu no wiſas meitam. Wiſadā wiſhſe, ja ari pirmais danzis naw dabujams, jadanzo pa wiſu wakaru maſakais weens danzis ar nama kundsem.

Kundse, kuru gribam uſluhgt (angaschet) uſ danzi, jaſrauga no tahleenes; nepeeklahjigi buhtu, kād weſelai rindai eetum garam raudſidamees, it kā mekle-dami. Ja no mums preekſch danzochanas iſraudiſtā kundſe jau no zita uſluhata (angascheta) un aibildinas, tad veeklahtos, kā mehs to uſluhdsam uſ nahekoſchu danzi; godpratiga kundſe nekauneſees wehl pate pefolitees, wiſlabaki ſinadama, kura danzi wiſa wehl ſwabada. No kahdas kundſes atraiditeem,

mums nellahjas blakus sehdoschàs kundses angaschet, jo tas gandrihs tà is-skatitos, it kà winas top nemitas tikai truhkuma deht. Tadeht ir labaki, kad ejam atpakal starp weefseem danzotajeem un no tureenes mehginam sawu laimi no jauna, un tas jadara pat ari tad, ja no jauna isredsetà kundse sehdetu gluschi blakus virmajai, kura muhs atraidija.

Atraidoschà kundse war danzot tikai ar to fungu, kusch winu pirmais usainajis; bet ja tas buhtu aiskawets danzot, tad kundsei jaaibildinas pee ta kunga, kas to wehlak usluhdsis, un ta peenahkums saprotams tad usluhgt to pašchu kundsi pa otru reisu, ja winsh pa to starpu naw isredsejis jau zitu. Bebz preeskchspeltes kundse tuhlin jawed winas weetâ, jo nepeeklahjigi buhtu, kad tai liktum ilgi gaidit, pawisam ja ziti pahri sawâs weetâs jau nosehduschees. Ja pretimdanztajis pahris muhsu kundsei nepasihstams, tad peeklahtos, ka to eepasihstnam, eekam eesahk danzot.

Danzojot ar kundsi nellahjas farunatees, bet gan tas jadara pa dantschu starpam. Jasfarunajas wairak par weeglàm leetam, pee kam gan jasargas runat par danzotaju weiklibu un winu apgehrbeem; tas arween ne-peeklahjigi. Pawisam rupji buhtu, ja mehs farunatumees ar blakus sehdoscheem pahreem un atstahtum sawu kundsi sehdot, negahdadami par to, ka ari wina war peedalitees pee farunas. Tapat nedrihstam pa dantschu starpam kundsi atstaht weenu, bes ween ja mums preeskch tahs kas japagahdà.

Wisu wakaru, waj masakais loti beeschi, ar weenu kundsi ween nellahjas danzot, ja ta naw muhsu radneeze waj faderinata; tas waretu notift tikai ar sevischku nodomu, un newaram sinat, waj tas tai kundsei tihk, ka mehs wifseem sawu nodomu israhdam. Ja kahda kundse bes danzotaja, un mums wehl naw danzotajas, tad muhsu peenahkums, to usluhgt.

Bebz pabeigta dantscha kundse jawed atpakal us to weetu, kur wina preeskch danzoschanas sehdejuje, japatizas wehl reisu, waj nu klušu paklanidamees waj atkal kahdus wahrdus parunajot; ilgaka farunaschandas neklahtos, ja kundse pate to newehlas, usainadama, lai apsekhchamees. Ja ta weeta, kur kundse preeskch danzoschanas sehdejuje, buhtu eekemta no kahda zita, tad jagahdà par to, ka wina dabu zitur weetu, kur apsehstee. Kundses luhgumu, lai tai atnefam schalli waj kaut ko zitu, mums pascheem jaisdara; nepeeklahjigi buhtu, kad to peesuhtitum zaur fulaini.

Neklahjas usmahktees par dantschu wadoni, bet ja topam usluhgti un spahjam scho amatu ispildit, tad mums ari naw jaleedsas. Cabakas kahrtibas deht der ewehlet diwus dantschu rihkotajus, kuri weens otram war palihdset.

Nedanzotajeem, kuri tikai skatischandas deht stahw sahlè, jarauga, ka wini nekawè danzotajus, tapat kà danzotajeem atkal jasargas nedanzotajus danzojot grushlit n. t. t. If rindas ahrâ un ziteem pahreem gaxam waj sahles widu danzot — arweenu nepeeklahjigi.

Jaunekti nedrihst aismirst, ka sainmeeks winus eeluhdsot, skaitijis tos pee danzotajeem; tapebz ir loti nepeeklahjigi, kad tee no danzoschanas ween-albsigi atraujas, kaut kur sahlè nostahjas un noskatas us danzotajeem, it kà

wezi mihri, pee tam wehl schad un tad pasmaididami un weens otram kaut
ko pefihmedami par danzotajeem.

Ja eeraschu nesinafchanas waj kahda zita eemesla dehl notizis pahrpratums
un mums draud iszeltees strihdus, tad nefkawejotees jamehgina islihdsinatees.
Aiswainota kundse goddewigi janoluhs, un ja paschi esam aifswainoti, it god-
pratigi jaiffkaidro. Bet pee wiseem schahdeem isskaidrojumeem jasargas no
atflahibas; wihs jaifdara,zik spehjams, sem tshetraim azim, ka wahzeets faka,
t. i. diwetschu starpā, jo atflahits strihdus isjauktu drihs wifus bales preekus.
Ja ar strihdu newar tilt to paschu wakaru galā, tad tas jaatleek us otru deenu;
bet ja weens no strihdnekeem ir rupjch un ahtrs zilweks, tad labaki, ja otrs
atstahj balli, lai neiszeltos atflahits skandals. Ja kahda aifswainota kundse luhs,
lai mehs winu aifstahwam, tad mums schahds luhgums neween japeenem, bet
jausskata par leelu godu, ka mums dawhata tahda ustiziba.

Beedribu ballēs jaeewehero pret kundsem tas pats, kas lihds schim
par to leetu fazits; tikai danzotajas israugot waram darit wairak pehz sawas
gribas un patikas. Swescham, zaur beedri eewestam, jadanzo pirms ar wina
eewedeja kundsem; wispahrigi jafaka, ka peeflahjiba pagehr, lai danzojam ar
tahm kundsem, kuru mahjas beeschi esam apmeklejuschi. Swescham kundsem,
pirms ar tahm danzo, jastahdas preefschā waj nu zaur eewedeju beedri waj
ari zaur beedribas preefschneezi. — Atflahitās ballēs tahdi paschi no-
fazijumi par peeflahjibu; tikai ka tur war isturetees drusku swabadaiki.

Saw starp i g a j o s d a n t s c h u w a k a r o s , kahdi daschreis noteek fa-
miljas dsilhwē, naw tik stingri jaluhkojas ne us apgehrbu, nedz us schahdām
tahdām zeremonijam. Schahdos wakaros mehds danzot pehz klaweru musikas,
pee kam musikas prateji fungi un kundses weens par otru spehle. Spehletajam
naw jalaujas fewi ilgi skubinat, lai spehle, ihpašchi us to jarauga, ka kundses
nedabutu par dauds ilgi spehlet. Ja kahds nedanzotajs spehle, tad winam
war atlaut, lai spehle, zik ilgi pats grib; bet ja winch iszelas, tad nedrihst
winam wehl usmahktees, jo japeenem, ka winch buhs peekus. Tikai pasihstami
war weens otru usaizinat, lai atlauj tahlak spehlet; ja kahds sweschneeks to
daritu, tad spehletajs waretu domat, ka wina musika danzotajeem laikam ne-
peeteekoscha.

Galā lai peeminam wehl kahdus wahrdus par masku balle. Ja
masku balle privat namā, tad mums winā mas zitadi jaisturas, ka kaut kurā
zitā balle. Tikai runajot jair schē fewischki apdomigam, jo newaram ihsti sinat,
ar ko runajam, un war ari buht, ka topam pasichti, lai gan paſchi domajamees
nepasichti. Ja kahda maska mums leekas pasichtama, bet leedsas to apstiprinat,
tad neklahtos tai usbahstees, lai ta dodas pasichtama.

Wehl leelaka apdomiba wajadfiga atflahitās masku ballēs, kurās satrs
war peedalitees pret eeejas masku. Atflahitās besmasku ballēs tuhlin redsam,
starp kahdeem zilwekeem mehs atrodamees un waram facetees ar tahdeem,
kahdi mums patihk. Zitadi atflahitā masku balle. Nefinam, kas katra maska
ir, un ar kuru katra mums patihlamu masku facjotees, mums war rastees ne-

patihkamibas. Tapehz atklahtās masku ballēs kundses war danzot tikai ar tahdeem kungeem, kurus winas pasihst waj kuri windām no pasihstameem kungeem stahditi preefschā, un tapat kungeem jaſargas danzot ar kaut kuru masku.

Masku ballēs naw jadusmojas par jo keem, pat ja tee drusku parupji, un labaki, kad no teem atrausamees, nekā kad winu deht eefahkam strihdu. Sewischi mums jadanzo ar to kundi, kuru esam pawadijuschi us balli; ta muhsu apsardīsbā, un ja neweens zits pasihstams ar winu nedanzo, tad mehs winu nedrihstam atstaht weenu. Wispahrigi jaſaka, ka katram fungam ja-paleek pee tāhs kundses, ar kuru winsch danzojis, kamehr wina top uſnemita no zita us danzi.

Kā jaſturas kahrtis ſpehlejot.

Schē mums naw jarunā par paſchu ſpehlu nosazijumeem, bet tikai par teem nosazijumeem, kā peeklahjas iſturetees iſglibhotam zilwekam kahrtis ſpehlejot. Kahrschu ſpehles zehlons weesībās newar buht naudas kahriba, bet ir tikai ta wehleſhanās laiku patihkamā wihsē pakawet. Kad pee tam tomehr us kahdu maſumu naudas ſpehle, tad tas nedrihſt notift paſchas naudas deht (jo mums war weenalga buht, waj kahdas kapeikas winnam waj paſpehlejam), bet tom janoteek tikai tadeht, lai ſpehlejot buhtu leelaka intereſe un uſmaniba. Us augſtām ſumam, kā jau ſenak esam aſrahdijuſchi, neklahjas ſpehlet.

Ja kahda ſpehle top daſča d i ſpehleta, tad — pirms eefahk — janotaifa, kā ſpehlet. Tahdu ſpehli, kuru neprotam, nedrihſtam lihds ſpehlet, jo zaur to iſſauktum tikai ziteem ſpehletajeem preekus.

Kahrtis jaukt un iſdot japrof weikli; ihpaſchi jaſargas, kā nepahr-dodamees, jo zaur to iſnahk tikai nepatihkamibas. Kahrtis iſſpehlejot, uſ galda ſiſt mehdī ſikai krogos ſadſehrufſchees zilweki.

Jaſpehle uſmanig i, bet nekad, it kā to daritum tikai naudas deht. Japaleek arweenu meerigam; paſpehlejot nedrihſtam faihgt waj apmulſt; winnot, aſkal nellahjas preezatees. Dascheeni tas eeradums, kā wini paſpeh-letauſ iſſobo un iſſmej, bet tas naw nemas ſmuki.

Spehletajs nedrihſt darit pat ne to maſako blehdi b u ſpehlejot.

Jausmana, kā „djeħſhot” ne-noteek nepareiſiba; ja pretineeks djeħstu par mas waj par dauds, tad tas tam it laipni jaatgahdina, bet ja jau eefahkta jauna ſpehle, tad ir par wehlu atgahdinat, kā par dauds nodseħħis; kahrtis iſdodot, nedrihſtam apklatit apakħejo kahrti, ar otru ſpehletaju, kursch ar mums kopā ſpehle, nedrihſtam jaſflatitees, (t. i. ar ſewiſchi noluħku) un jaſrunatees, lihdi ſpehletajeem neklahjas kahrtis ſlatitees, bet ja kahds tura kahrtis til neweikli, kā mums wiñās jaſkatas, tad mums peenahkas, wiñu darit us to uſmanigu u. t. i.

Par notiħuſħam kluhdam nekad naw jaſtriħdas, un ja mums kahrtis laut kō pohrmet, tad labaki lai zeċċham kluſu.

Jaeeron a htri spehlet; ilgi apdomajotees, daram nepazeetigus lihds spehletajus waj atkal leekam manit, kahdas mums kahrtis.

Tahdam, kas pee spehles klahf stahw un skatas, naw nekad jarahda kahrtis un japrasha padoms; to wajaga ewehrot ari skatitajam, jo zaur tahdeem padomeem zitus spehletajus war tikai sadusmot. Ari neklahtas spehleschanu kawet zaur farunashanos. Zita leeta, ja kundses atrod par wajadfigu spehleschanu schahdā wijsē trauzet, par to nedrihftam it nemas piktotees. Lihds spehletajam kundsem jaisdara,zik eespehjams, pa prahtam, kaut pee tam notiku ari masas kluhdas. Skatitajs par spehleschanu nedrihft ne runat nedē ari kaut fa waigtotees.

Zotk nepatikami buhtu, ja winnetajs liktu preekschā, lai spehli beids; bet ja tas no kahda zita noteek, tad winam jair ar to meerā. Paspehletajs war gan no spehleajeem isshtatees, bet tad winam jagahdā par weetneku, lai partija netiku ijjauktta. Diweem spehlejot, paspehletajam ta teesiba no spehleschanas otroutees, ja eepreessch naw nosazits laiks waj partiju skaitis. Tomehr us reisu neklahtos nobeigt, bet buhtu galā janosaka, zik ilgi waj zik partijas wehl spehlet. Winuetajam nepeekecht usmahltees, lai spehleschana tiftu turpinata. No weenas partijas isshtatees un otrā pahreet — tas (fewishkus apstahklus isinemot) nesaetas ar peeklahjibu.

Visites (t. i. weesoschanas).

Visites taisot, mums jaeewehero bes wisbahrigem peeklahjibas likumeem ari wehl fewishki, kurus schē gribam pahrrunat.

Visites taisot, it ihpaschi diwas leetas jaeewehero: aif kahda eemesla mehs tais taisam, un pee ka mehs tais taisam. Mehs taisam visites aif tihras godpratibas, waj weikala deht u. z.; apmeklejam personas, kas par mums augstakas waj semakas, personas labi pasihftamas waj atkal gluschi sweschhas u. t. t. Katru reisu mums buhs sawadi jaisturas; bet ir ari wisbahrigi nosazijumi, kuri pas us wisam visitem.

Kā jagehrbjas, kā japeeteizas un jaapsweizinas, par to runajām jau senak.

Tahlat jaeewehero, ap kahdu laiku visites eet. Senak tureja par derigako laiku starp pulksten 11 un 1, bet tagad ari jau starp 4 un 6. Augstakam personam, it ihpaschi augsteem eerehbneem nosazitas runas stundas, kuras tod ari visadā wijsē jaeewehero, isinemot tikai loti wajadfigos gadijumos.

Visites naw japaalek ilgaki nekā wajadfigs. Tuhlin pehz apsweizi-naschanas weesim jasaka, kā lab mīsch nahzis, ihši un skaldri. Un ja wiash ar sawu leetu galā un netop usajinats, lai wehl par scho to parunajas, tad ilgaka palikshana nepeeklahjiga (saprotams, ka schē nerunajam no draugeem un labi pasihftaneem). Loti jasargas apkahrt rehgates, istabas leetas, grah-māngas, rakstus u. t. t. apskatit (zita leeta, ja topam usajinati to darit); us ir, u'em waj aprakstiteem papihreem nedrihftam pat ne azis usmest. Starp

dauds mas pasifstameem gan atlauts, ka weesis eesahf runat par dascham istabas leetam, eerotscheem, bildem, pukem ic., ja wiisch sin, ka wina fainmeeks tos un tos preefschmetus ar fewischku ruhpibu kopi un krahf; zaur to tas winam parahditu godu. — Ja topam usazinati apsehstees, tad-tas bes pretium-runas tublin jaisdara. Par peeklahjiqu sehdeschanu esam jau runajuschi.

Mehs nemas newaram launotees, ja muhsu wisite netop peenemta. Wisites kartu atdewušhi, ejam projam. No fulaina waj kahda zita mahjneeka dabusim sinat, kalab mehs nepeenemti: fainneeks warbuht naw mahjás jeb winam naw wałas.

Schē gribam peeminet kahdu koti nejauku netikumu. Daschreis mehs topam atraiditi ar to išruau, ka tafs personas, kuru gribam apmeklet, neesot mahjās, bet mehs, redsejuſči wiru pee loga waj dſirdejuſči to runajot, sinam, ka muhs apmelo, un tas. Kā ſaprotams, mums newar patikt. Schē wiſlabaki, kad iſturatees pehz angļu eeraduma; ja mums naw walas waj ari netihk apmekletaju wiſites peenemt, tad leekam ihſi atbildet: „Man naw walas.“ To mums neweens newar neint par launu, un pee tam mums naw jamelo; melojot, mums war zeltees nepatihičamibas no apmekletaja, kā ari ſliktas domas no ſulaina puſes.

Ar wiſitem nebuhs uſma h̄ttees, p. peem. tahs beeſchi atfahrtojot. Iſglihtots zilweks weegli noſkahrtis, waj wiſch top uſnemts labprah t waj ne. Ja tas zilweks, ko apmeklejam, nemeerigs, beeſchi uſ durwim waj uſ pulkſtu ſkatas, pee loga noeet u. t. t., aifbildinas, ka wiſam ſteidsami darbi, p. peem. jarafſtot ſmariga wehſtule waj jaiſejot uſ lauku, tad waran droſchi buht, ka muhsu wiſite nepatiſkama, un buhtu nepeelahjigi, ja mehs tad neeetum projam. Pee ihſti iſglihtoteem zilwekeem gan tahdas ſihmes neredſesim, jo tee mums itin ihſti teiks, ka wiſeem naw wakas. Waj tas ſihmejas tikai uſ to weenu wiſiti waj wiſpahrigi uſ apmekletaju perſonu, tas naw gruhti iſſinat. Ja mehs tikai nelaiſka nahtuſchi, bet muhsu perſona pate apmekletam patiſkama, tad wiſch muhs uſluhgſ, lai mehs to drihſumā apmekletum, waj ari pats apmeklēs muhs.

Ja mumis weesjotées mēhl kahds weesjís peeteizas, tad peeklahjas
ka mehs jo drihs atwadamees; palift waram tikai tad, ja muhs luhds, lai
wehl paleekam, bet ari tad newaram ilgi kawetees, jo mumis jaapzer, ka jaun-
peenahkufchais weesjís warbuht wehlas kaut fo runat starý diweem.

Ujaizinati, lai kahdu brihtiau p a g a i d a n, paleekam waj nu preeksch-namâ waj usgaidamâ istabâ. Usgaidamâ istabâ waram vebz patikas apfati-tees; ja gribam, tad apfehschamees, ja ne, tad nostahjamees pee loga, apluh-fojam bildes, grahmatas, albumus u. t. t., jo tahdas leetas usgaidamâ istabâ noliktas gaiditajeem par laika kaweli. Ja ziti apmelletaji jau vreekschâ, tad mums janogaida, kamehr muhsu rinda peenahk; zita leeta, ja topam aizinati, eekam rinda veenahku. Ar gaibitajeem preekschnamâ nellahjas farunatees; tomehr, ja topam usrunati, tad mums godpratigi jaatbild. Wifadâ wihsé ne-klahjas runat par pašchu nama faimneku, kuru gribam apmeklet; tapat ne-

peeklahjigi buhtu, kad runatum ūkā balsi, waj kad ūrunatumee ar apkalpo-tajeem, kureem waram likt preekschā tikai ūtī wajadfigus jautajumus. Nekad nedrihkfam aif nepazeetibas klepot waj kraukat, waj kā zitadi israhbit, ka mehs apnikuschi gaididāni.

Bet ja muhs tuhlin weesu istabā eewed un tāhs personas, kuru gribam apmeklet, tur naw, tad mums japealek meerigi ūtahwot, netahlu no durwim, nēka nedrihkfam aiftikt, tāhm durwim, pa ūkām gaiditais nahks eekschā, naw jagreesh mugura, un ari ūche mums jaſargas dot nepazeetibas ūhmes. Kad tad persona, kuru gribam apmeklet, eenahk, tad mums lehnām jaeet daschi ūtī pretim, jaſallanas un jaſala, kalab mehs nahkuschi.

Wijites kartes mehds atdot newakas dehī ūtikai tāhdos gadijumos, kur apmeklejumam buhtu janoteek aif godpratibas, kā p. peem. laimes wehlejot us jaunu gadu. Saprotaams, ka ūche newar wiſus paſhstamus apmeklet, ja to daudz. (Tagad eeweeſhas eeradums no jaungada wiſitem atpirktees). Ari apmekleto mahjās neatrodot, mehds atdot wiſites kartu, waj ari ūtikai par wees ūteetizotees. Tāhm kartam, ūkās pats nodod, mehds weenu ūtuhriti eelozit.

Ja kahds ūweschneeks pee mums atstahjis ūawu kartu, tad mums aif godpratibas wiſch jaapmeklē un pee tam jaeeluhdī; zaur ūlaimi ūellahjas ūweschneeku eeluhgt.

Ja neweena naw, kas muhs ūteetiz, tad mums paſcheem jaapeeteizas peeklauwejot un, eekam durvis atweram, janogaida, kamehr ūauz: „eekschā!“ Ja us pirmo reis nedabonam atbildes, tad waram peeklauwet otru reisi, bet bes leela trokschna, un ir tad bes atbildes palikuſcheem, mums jamehgina at-raft kaut kahdu, kas muhs ūteetiz. Atbildes nedabujusčam ūeflahjas eet eekschā, kā to jau ūenāk aifrahdijsām (sl. nod. „par godpratibu“).

Tagad apraudſiſim daschas wijites tuwati.

1. Wiſites pee augſtām personam un kā ar tāhm jaapeetas.

Ar augſtām personam apejotees, mums jaſrahda arweenu augſteeniba pret wiñām; bet pee tam nedrihkfam loschāt un iſſplauditas ūekalas ūaſit. Mums jaatſihſt ari paſchu wehrtiba. Godat mehs waram augſtmanus par to, ka wini ar mums ūpeetas, bet nekad nedrihkfam kā maſti behrni par to pree-zeetees waj pret ūzieem ūelitees. Nekad mums ūlelajeem ūebuhs ūsmahktees, bet janogaida, kamehr wini ar mums eelaſchias; un tad mums ūebuhs ūailigi atrautees, bet jaſaetees peeklahjigi un droſchſerbi. Augſtmanis mehds arweenu ūopeetni ūtureeſes un ūagaida ari to paſchu no teem, ar kureem wiſch ūa-teeſas. Pee tam wajaga godpratibas un ūweiziſas. Nekad p. peem. ūeflahjas augſtmanus kaut kā ūjokot u. t. t.; ūarp ūewlihdfigeem tāhdi joki gan warbuht deretu, bet pret augſtmaneem wini buhtu ūepeeklahjigi. Ūarunajotees nekad nedrihkfam ūtureeſes par daudz draudfigi pret augſtmaneem, jaatſauj, lai tee ūarunas waditu, un ja mums par kaut kō jaſſaka ūawas domas, tad tas jaſdara iſſi un ūaprotami. Tapat ūdarama ūretoſchandas, bet ja augſtmanis paleek pee ūkām domam, tad nedrihkfam ūaſt ūrihdeetees waj pat

augstmani pamahzit. Ilgati pretim runat atkauts tikai tad, ja mums jaattaifnojas pret kahdu pahmetumu. Augstmanim runajot, mums usmanigi ja-kaufas, jo tas waretu kaunotees, ka mehs winu neusmanibas deht nefaprota. Sarunajotees jadod augstmanim weenmehr winam peenahzigais tituls; zita leeta, ja tas to newehlas. Ja augstmanis noskumis, tad mums nellahjas prafit, aif kahda eemesla noskumis; ja winsch pats par to eefahk runat, tad mums japarahda lihdsjuhtiba, bet ja fargas dot nepagehretus padomus.

Augstmanus apmeklejam waj nu tikai aif godpratibas, waj atkal kahdas weikala leetas deht. Wisitei janoteek ihstâ laikâ, pawisam tad ne, ja sinam, ka tam, kuru gribam apmeklet, weesibas. Gemesli preefch wisites war buht: mehs gribam stahditees preefchâ (preefch ka, sinams, ari sawa eemesla wajaga), waj mums japatelizas par kaut ko (par peem. ja esam dabujuschi meetu waj kluwuschi paauugstinati), jawehlè laimes. Kà mums pee tam jauswedes, par to esam runajuschi jau agraki (st. nob. „par godpratibu“ un schahs nodatas eewadijumu). — Wisitem jair pehz eespehjas jo ihfam, it ihpaschi ja taht noteek runas stundâs, kur wehl ziti gaida. Tomehr eekam projam ejam, mums janogaida sihme, ka muhsu wisite beigta, jo newaram finat, waj no mums apmekletais newehlas wehl kaut ko finat. Scho sihmi dod apmekletais, roku pametot, galwu palokot, waj ari drusku atkahpotees. Ja kahdu luhgumu eesneedsam zaur rafstu, tad ihst japasaka, kahds tam fatus, un janogaida, waj mums kaut ko neprafis.

2. Kà jaapeetas ar faveem preefchneekem.

Par to, kà eerehdnam jaisturas sawâs amata darishanâs, sche nerunaßim, jo tas jasin katram pascham; sche eevehroßim ihsumâ tikai to, kà tam jaisturas ahrypus sawa amata. Preefchneeku un apakschneeku satifshânâs ahrypus amata atkarafees pa leelai datai no tam, waj wini weens ar otru eedraudsejusches waj ne. Ja starp wineem pastahw kaut kas kà draudsiâ, tad wini ahrypus amata faprotams draudsigi weens pret otru istureeves; zitadi apakschneekam jaisturas gluschi tâ, kà to aprakstijam, par satifshanos starp augsteem un semeem runadami. Preefchneekam turpretim weejbâs nelad nebuhs istureetes kà preefchneekam. Winam nelahjas istureetes lepni, augstprahigi, waj atkal par dauds laipni; it nebuht winam nepeenahkas sawu apakschneeku israht, waj winam kaut ko pawehlet u. t. t.

Aitlahtâ weetâ fateekotees apakschneekam jaeweizina preefchneeks arweenu papreetschu; farunu eefahkt war tikai preefchneeks. Ja apakschneeks sehd un preefchneeks peenahk winam flaht, tad virmajam japazelas, un apfehstees winsch war tikai tad, ja ari preefchneeks apfehshas. Smehket apakschneeks schahdâ gadijumâ briksit tikai tad, ja ari preefchneeks smehke. Ar wairakeem pasihstameem kopâ sehdot, nelahjas teem peenahkuschu preefchneeku stahdit preefchâ, ja winsch pats to newehlas. Ja preefchneeks farunu heidis, tad nedrihltam winu uslawet; pawadit klahjas mums winu tikai tad, ja winsch muhs usaizina.

3. Atgadijumu visites.

Sewiščkus atgadijumus, lai tee buhti preezigi waj behdigi, mehdsam sinamus darit ſaweeim radeem, draugeem un paſihſtameem waj nu zaur rafſtu waj ari personigi. Schahdi atgadijumi ir par peemehru ſaderinachanäs, ap-prezeſchanäs, peedſimſchana, nomirſchana u. z.; ta mehdsam draugus un paſihſtamus apmeklet uſ dſimſchanäs deenu, uſ jaunugadu, lai teem wehlelu laimes, mehdsam toſ apzeemot un ar wineem apſweizinatees, kād wiñi atgreeſuſchees no garaka zela, mehdsam apwaizatees, kā ar wiñu weſelibu ſtahw, ja wiñi faſlimuſchi u. t. t., ſwefchās weetās ilgaku laiku uſturotees, ejam eepaſihſchanäs dehſ wifitēs, un jaunā dſihwoſki apmetotees, apmeklejam ſawus lihds-eedſihwotajus, ja wiñi daudſ mas mums lihdsigi. Schahdu atgadijumu wehl daudſ un dashejadu; wiſos wiños jaeewehero peeklahjibas likumi, par kureem lihds ſhim eſam runajufchi.

Saderinachanäs waj apprezeſchanäs top iſſinota waj nu laikraſtos waj zaur ſewiſčkam kartam, tuwakos paſihſtamus mehds wehl ſewiſčki apmeklet. Pirmejā gadijumā peeteek, kād atbild zaur kartu, uſ kuras war uſraſtit parasti toſ burtus „w. l.“, t. i. wehlu laimes; otrajā gadijumā ſaderinatee waj ſalaulatee jaapmeklē personigi.

Peedſimſchana top iſſinota zaur kartam waj zaur laikraſteem un uſ to jaatbild zaur kartam; ari wehlaſ war appraſitees par ſlimneezes un jaunpeedſimusčha weſelibu. Uſ laukeem kaimineenes mehds eet „raugulos“. Laimes wehleju muſ uſ dſimſchanäs deenu paſneedsam tikai tuwakeem draugeem un paſihſtameem; uſ jaunugadu priwatdſihwē mehds laimi wehlet pirmo reiſu jaunā gadā ſateekotees, daschur wehl tas eeradums kartas peesuhtit. (Daudſi latweeſchi mehds no jaunagada wiſitem atpirktees — ſtudentu ſtipendijam par labu.)

Lihdsjuhtibu parahdot, p. peem. ja kahds nomiris, apmeklejam pakalpalizejus tikai tad, ja tee mums tumi paſihſtami; zitadi peeteek ar kartas peesuhtischanu. Ja mums paſinots, kād behru gahjeens waj baſnizā lihku runa, tad mums, ja mehs nelaika bijuſchi draugi waj tuwaki paſihſtami, peenahkas nosazitā weetā eerastees. Uſ behrem eeluhgtajeem jaeeronas pee laifa, un ja tas uaw eeprehjams, tad jau eepreekſh jaaibildinas. No uſkoſhamā, ja behru mahjā tahdu paſneegtu, neklahjas daudſ bandit; peeklahjigaki, kād to pawifam atraida. Saprotaſs, ka uſ behrem jagehrbjas, ja ween eeprehjams, melnās drehbēs un jaifturas nopeetni. Noſkumusčhos meerinat un preezinat gandriſh pawifam nemas neder, jo zaur to mas ko war panahkt.

Cepaſihſchanäs dehſ wifitēs jaeet personigi, un ja netopam peenemti, tad atdodam ſawu kartu; tapat uſ tahdām wiſitem jaatbild. Ja ar to, kas ar mums grib eepaſihtees, ſatiſchanäs mums patihkama, tad wiñu pirmo reiſu apmeklejot eeluhdsam.

Miſſelojot un atwadotees apmeklejam tikai tuwakos paſihſtamus, ziteem peesuhtam kartas.

4. Weikalneeku wiſites.

Weikalneekam naw tik ruhpigi, kā ziteem, jaewehro laiks un apgehrbs, wiſites taisot, tapehz ka ſche abām puſem pee wiſites intrefe. Kā arweenu, tā ari ſche, jaſagatawojas iſſazit ſawu leetu ihsos, ſkaidros wahrdos. Waj tas tuhlin eejot iſdarams, waj tikai pehz eewadijuma, par to ſche newar dot noſazijumus; tas atkaras no tam, kahda mums darifhana. Apmeklejamo mahjās neatrodot, waram mahjenekeem weenahrſhi mutes wahrdeem paſazit, ka mehs nodomajuschi tajā un tajā laikā atkal atnahkt; ſtarp tuweem paſihſtameem, kuru ſtahwoklis gandrihs weenads, war notift, ka apmekletaſjs paluhds, lai tas, kuru wiſch naw atradis mahjās, preeetū iſdewigā brihdī pee wiña. Saprotaṁs, ka noteiktā laikā jair mahjās, un ja newaram buht mahjās, tad tas jau eepreeksch japaſino.

Kā jauiwedas beedribās.

Beedribas lozekti ſuwā ſtarpa pa leelakai daikai paſihſtami, un tapehz tajās war iſturetees deesgan ſwabadi. Saprotaṁs, ka pee tam tomehr jaewehro wiſadi noſazijumi par peeklahjibu, kā peem. tahdi, kā ſihmejas uſ wezumu, kahrtu u. t. t. Spehlet, ſarunatees u. t. t. war pehz paſcha paſiſchanas; pee kopiqa meelaſta weetu un kaiminus kats war pats ſew iſmekletees, iſhemot augstaſas weetas, kuras warbuht noteiktas preeksch goda weſeem u. t. t.

Gandrihs arweenu mehds buht, ka katrai beedribai laſams galds, kurā kats beedribas apmekletaſjs war laſit par welti laikraftus un daschadas grahmatas. Schahdā iſtabā nellahjas ſkanā balsi ſarunatees, jo zaur to ziti klahtefoschi kluhtu laſiſchanā trauzeti, un tapat nellahjas loti ilgi laſit weenu paſchu awiſi, pawifam tahs jaunaiko numuru, jo warbuht ari ziti wehlas to laſit. Pawifam nepeeklahjigi, kād kahds, tikko laſamā iſtabā eegahjis, iſmeklē trihs, tſhetrus laikraftus un noleek tos ſew preekschā, kur tee labu brihdī ſtahw nelaſiti.

Tam, kā ſahdu weesi eewedis, jaruhpejas ſewiſchki, ka weesim laiks tilku patihkami paihſinats; bet ari ziteem beedreem, kuri eepaſinuſchees ar ſwefchneeku, jair pret wiñu uſmanigeem.

Pee kopiqa meelaſta mehds iſſault weſelibas un kahdus eewehrojamus wahrdus runat. Pirmās weſelibas top iſſaultas no beedribas preekschneeka, un teem ziteem jaiffauz pa kahrtai, kā preekschneeks to noſpreedis. Tahdus, kā ſewiſchki naw peeteikuschees, nemas newajadſetu veelaift pee runaſchanas.

Tikai tahdus weefus waram eewest, kā zaur ſawu ſtahwokli ſadſiſhwē daudſeem beedreem naw par peedauiſchanu; zitadi rastos neween eewestam weesim, bet ari mums paſcheem nepatihkamibas.

Ja pee meelaſta nem dalibu ari kundſes waj ja top notureta balle, tad jaewehro wiſi noſazijumi, kurus efam peeminejuſchi, runadami par iſtureſchanos pee galda un ballēs.

Kā jauswedas atklahtās weetās.

Daudsī domā, kā wineem atklahtās weetās esot brihw darit wišu, kas wineem tikai eegribas, tapehz kā wini tur par ūawu naudu džihwojot; bet pee tam wini stipri maldas. Atklahtās weetās mehs atrodamees starp dauds un daschadeem zilwekeem, pasihstameem un draugeem, augsteem un semeem, wairak un masak iſglichtoteem, un taisni tapehz mums jauswedas peeklahjigi, lai mehs netikum peeskaititi pee neisglichtoteem un rupjeem; zaur ūawu isturefchanos mehs waram iſrahdit, kas mehs par zilwekeem, pee kahdas schikras mehs peederam. Saprotams, kā nedrihbstam apmeklet tahdas weetas, kurās mehds ustureees tikai rupji, neisglichtoti zilwei; te jau muhſu klahbuhſchana ween muhſu godam waretu ſkahdet.

Atklahtā weetā wispahriga apsweizinaſchanās nemehds buht; draugus un pasihstamus ūwezina tā, it kā ar teem ūtiktos uſ eelas. Klajā zepuri patura galwā; iſtabās jarihkojas pehz klahboschū wairakuma preeſchſihmes. Pee tahda galda, pee kura jau daschi ſehd, newaram apſehsteeſ, pirms neefam paluhguſchi preeſch tam atlauju. Ja pee galda ſehdoschēe mums ūweſchi, tad mums neklahjas winu ūarunās maſtees; drihſak waram kahdu usrunat, ja tas weens vats ſehſch.

Atklahtās weetā jaſargas tā iſtureees, kā ziti uſ mums top usmanigi. Tā neklahjas par dauds ſkani runat waj ūmeetees; naw jarehgojas weenmehr uſ ziteem klahboschēem; ūlaihi jaſauz palkuſi, naw jaſokojas ar teem; peeklahjigi jaſehſch, jaſehſch tā, kā ziti, ihpaschi ūndses, war tiſt garam u. t. t. Ihsa ūkot: jauswedas tapat, kā kaut kurās weeſibās.

Ja kaut kas ko redset, tad naw jaſpeſchās ziteem preeſchā; ihpaschi jaatſahi preeſchroka ūndsem ui wezakeem ūngeem. — Ar nepasihstameem naw wajadſigs tuhlix eepasihtees, jo newaram ūnat, kas par zilwekeem ūraduſchēes atklahtās weetās. Klajā waram nekaweti ūmehket; iſtabās jarihkojas pehz wairakuma preeſchſihmes.

Kā jauswedas teatrī.

Kā wiſur, tā ari teatrī, mums jaſargas tā iſtureees, kā ziti uſ mums top usmanigi. Par wehlu nonahkuſchi, paleekam pee durwim ūhawot waj ari apſehſchamees weegli ūſneedsamā weetā, ja naw wiſai weegli ūtift ūawā weetā; nepeeklahjigi buhtu, ja mehs nolakejuſchēes trauzetum publikas usmanibu. Loschās pirmās weetas jaatſauj ūndsem; ja mehs tajās jau apſehduſchēes un wehlak ūenahk ūndses, tad peeklahjas paſeltees un ūawas weetas atdot wiāam. Nenumuretās weetās naw par dauds jaipleſchās, lai ari ziteem buhtu ko apſehsteeſ; ja mums ir weeta, ūr ſehdet, un kahdai ūndsei jaſtahw kahjās, tad mums aif peeklahjibas ūawa weeta jaatdod ūhawoschāi ūndsei.

Pa iſrahdes laiku jaſehd meerigi un ūluſi, lai ziti ūtatitaji ūtiktu ūrauzeti; paſifam nepeeklahjigi ūchurpu turpu groſitees un ūtaigat. Pa zehleenu ūtarpm

war gan is teatra iſeet, bet ja no ſawas weetas naw weegli tilt ahrā, tad bes ihpaſħas wajadſibas nekkahos kaiminxus fehdetajus apgruhtinat.

Ja topam luhgħti, lai parahditum teatra afiſħu, tad mums peenahħas luhgħanu iſpildit. — Klahtefoſħas kundses nekkahas uſluhlot zaur operas glahsi, un wehl nepeeklahjigali buhtu, ja meħs ari ſawu kaiminxu weħribu gree-stum uſ kahdu kundsi un par to taifstum kant kahdus pеeſħmejumus.

Geejot un iſejet jaſargas no wiſadas spaidiſħanàs, zaur ko tikai nelaime war notilt. Ja pee kaſes leela speeċħanàs, un meħs redsam, ka kahda kundse wehl bes biletes, tad mums peenahħas tai iſgħadat bileti waj masakais to pеe-laift pee kaſes.

Pa iſrahdes laiku nekkahas farunatees, pat ja luga buhtu pawiſam gar-laiziga; jo newaram fina, waj tas, ar ko gribam farunatees, newehlas labak fstatitees. Un pee tam farunafħanàs lawè ari zitus tuwejos kaiminxus, pat pawiſam kluſa farunafħanàs.

Nekkahas par dauds plaukſčkinat waj atkal iſrahdit, ka spehleſħħana mums nepatikuse. No leelajeem plaukſčkinatajeem jadomà, ka wiñi par to dabujiſchi briħwbileti. Iħpaſħi jaſargas weenam paſħam iſrahdit, plaukſčkinot waj „bravo“ fənżot, ka wiñam luga patikuse; par to ziteem tikai jaſmejjas.

Dsejħmas, kuras uſ fkatuwes top dseebatas, nekkahas kluſt lihdiſt dseebat, zaur to kawejam zitus klausitajus. Iſeet no teatra, eekam luga iſspehleta, ari nekkahas, jo zaur to trauzejam zitus klausitajus. Iſejet nedriħkstam durwiſ waj durwju tuwumà apstahtees, jo zaur to iſeħħana top apgruhtinata. Ja mums kahda kundse uſ mahjam pawadama, tad mums wiñi jaſagħida pеe-tahm durwim, pa kurām wiñi naħk iſ saħles ahrā, un newis pеe leelajàm iſ-ejas durwim.

Ka jauswedas konzertos.

Konzertos jaeeweħro tas pats, ka teatrî. Noseboſħanàs ſche wehl wairak trauež, nekk teatrî. Ar speeedumieem par konzertos doto muſiku jair apdomigam, it ħpaſħi nekkahas pahrleeziġi fmahdet tahdu muſiku, kuru mums dod jauni eejahzejj, ne mahkſleneeki. Atklaħtos dahrju waj salumu konzertos ġaprotams leelaka ġwabidiba.

Ka jauswedas paſtaigajotees.

Jau no ta, ko meħs fazzujiſchi par apsweizinaſħan, eesħanu u. t. t., nojehdsams, ka mums jaisturas paſtaigajotees, un ſche peetiks ar ihseem pеe-ſihmejumeem.

Skani runat waj dseebat nekkahas paſtaigajotees, ari laſit staigajot muhs tičċi taifa fmeeħligus. — Kunċem, augustakem un weżakeem fungeem jaatlaui pеe-labeem fahneem eet. Ar kundsi klopā ejot nekkahas fmekkhet; to waretu

tikai tad darit, ja mehs ar winu labi pasihstami. Jasargas tā smehket, ka garamgahjeji dabu duhmuš azis. Loti nepeeklahjigi buhtu, ja mehs ar kahdu kundsi kopā ejot apstahtos un kahdu garamgahjeju valuhgtu, lai mums dod uguni. — Jasargas zitus staigatajus kaut ka nodraškat, ja pastraigajama weeta ir dublaina, waj ar muhju aistift; tapehz pehdejo nekad nedrihstam turet padusē waj ar winu pa gaiju dausitees. Zelā tā apstahtees, ka ziti top kaweti, ari nekkahjas. — Loti lempigi isskatas, kad wairak nesa diwi fungi eet sakehruschees, daschreis pat wesela rinda, tā ka gandrihs neweens neteek garam. Diwas kundses war tikai tad pee rokas west, ja winas mums rada waj zitadi pee muhju familijas peeder. Ja kahda kundse apstahtjas, tad saprotams ari mums jaapstahtjas; bet nepeeklahjigi buhtu, ja mehs winu apstahdinatum.

Jahjot jaatlaui fundsem un augstakām personam pa labo puš jaht; zita leeta, ja tajā pušē wehjsch waj kas zits nepatihkams. Ar augstakām personam kopā jahjot mums jaturas drusku eepakat, bet arweenu tā, ka mehs saprotam winu jautajumus u. t. t. Garamgahjejus jasargas nodraškat. Kundsem garam jahjot, ja ari tahs jahj, nedrihstam par dauds ahtri jaht, jo zaur to winu sirgs waretu istruhktees.

Wisinotees fundses sehd ratu pakalgalā, pawaditajs kungs preekschā, un ja zitur naw weetas, tad blakus kutscheerim. Tikai ar weenu kundsi brauzot, tā jasehdina pa labo roku; zita leeta, ja brauz bes kutscheera, — tad jasehd fungam pa labo roku. Sawos ratos paſčham jasehshas arweenu tai flittačā weetā, ziteem jaatdod labakās. Ratatos eekahpjot un iſkahpjot, jair palihdsigam. Tapehz paſčham jaeekahpi pehdejam un jaiskahpj pirmajam. Pretimbrauzejam jaſgreesch pa labo roku.

Kā jaunswedas zelojot.

Zelojot jaeewehero peeklahjibas likumi tapat, ka mahjās waj weesībās. Lai zelojums mums buhtu patihkams, tad mums jaisturas jo laipni pret ūsawee mihdszelotajeem, it ihpaschi pret kundsem. Ōselsszela wagonos peem. weetas pee logeem tahs labakās, un ja mehs tajās sehscham, tad aiz godpratibas winas waram pefsolit wehlač peenahkuschām kundsem; jasargas wagonā tik dauds leetu līhds nemt, ka blakus sehdetaji zaur to tiktu apgruhtinati u. t. t.

Kundsem klaht esot drihstam smehket tikai ar winu atlauju, pat ja smehketaju wagonos sehdam. Jo ūsmanigam jair pret tahdam kundsem, kurām naw pawadona. Ja winas no kahda bejsaukas aiswainotas, tad mums winas jaaisstahw, un ja aiswainotajs mums negrib klausit, tad janem palihgā konduktors re.

Jasarunajas ar leelu apdomibū, jo daudskahrt nemas iħsti nefinam, ar ko mehs runajam; par nefreetnām leetam runā arweenu tikai neisglihtoti waj mař iħglihtoti. Bitu walodās eemaisitees nekkahjas u. t. t. Sche jaeewehero, ko mehs senak par ūrunaſchanos fajjuſchi, jo zelā naw nefas ūrischks attlauts.

Leelischandas, kā arweenu, tā ari zelojot nekam neder; zaur to katrs ūtai kaitēs, jo weenkahrt katrs prahiggs zilweks ūmeeſees par leelischanos, un otrkahrt weesnizneeki un ūlaiķi prot no tahdeem leelmaneem naudu išwilinat. Tad zaur leelischanos mehs daudseem iſjauzam zelojuma preekus, jo dascheem ta pawisam nepaneſama. Pee tam leelmutem paſcheem ronas beechi nepatihkamibas, kād winus apſauz, waj kād wineem peerahda, kā wini kaut ko ūmelojuschi.

Lotti wajadſigs, kā mehs zelojot ūnam wiſus preeſchraſtus, kas ūhmejas uſ muhſu ūlu, un kā mehs tos ewehrojam; zitadi mums waretu rastees wiſadas nepatihkamibas.

Zelojot wajaga, zik ūpehjanis, pawairot ūwas ūnibas; tapehz kahdā weetā ūsturotees, mums jaapmeklē wiſs, kas tur ewehrojams, kā: muſejas, bibliotekas, baſnizas, ūlaweni wihrī, ja wini ar to meerā u. t. t.

Tahdā weetā, kurā ilgaču laiku gribam palikt, bet ūura mums ūvescha, jaapwaizajas pehz wiſwairak apmekletās weesnizas un newis pehz wiſlehtakās. Wiſlehtakās weesnizas naw taħs labakās, jo par ūawu naudu newar neka laba dabut un otrkahrt tur eerodas ari wiſadi deenas ūagli; turpretim no wiſwairak apmekletām weesnizam jaſchkeet, kā winās ūzenas nebuhs wiſai augtas. Weesnizā naw jaisturas ne par dauds pawehloſchi, nedjs atkal par dauds baiſigi; nedrihkstam deefin ko pagehret, veem. Lai mums buhtu tahda pate ehriba kā mahjās, bet ko mehs pagehram, tam wajaga buht labam un ihfā laikā dabujamam. Bet ja ari newaram buht meerā ar apkalpoſchanu, tomehr neklahjās ūaihgt, buht nevazeetigam sc.; ar apkalpotajeem naw jarunā ūawehletaja balsi, nedjs ari ar wineem jaſokojoas. Ja par ko jaſuhdsas, tad jagreſchas pee ūaimneeka waj pee pirmā ūlaiķa, bet nekad nebuhs eesahkt ūildotees; labaki tad atſtahjam weesnizu. Ūeeki iſdemumi newajadſigi, bet ūkopotes ari naw labi. Ja mums naw preeſch ūela wajadſigās naudas, tad tai labak nemas nezelojam.

Pee ehdamā galda jaisturas, kā mehs to jau ūenak aprakſtijam. Ihpaschi jaſargas no ūchuhpoſchanas un kahrfchu ūpehleſchanas, jo tajā ūnā jau daudseem ūlahjees lotti ūlkti.

Ja mums ūveschā weetā wajaga kaut ko ūnat, tad wiſlabaki, kād par to apwaizajamees pee ūaimneeka; ūwas weesnizas labumā tas ūentisees mums wiſpilnigakās un wiſdroſchakās ūnas paſneegt.

Kā jaſaeetas ar kundsem.

Ihfumā gribam ūhe ūanemt to, ko lihds ūhim ūsam ūazjuſchi par kundsem. Wiſpahrigi jaſaka, kā mums pret kundsem jaisturas ūmalkaki, paſkalpigaki nekā pret ūungeem, un winas, kā wahjakās, mums arweenu jaaſtahw, ja winām wajaga muhſu paſhdsibas. Par to ūiaas mums buhs pateizigas un war dauds ko mums ūihdset; ja par ūeemehru mehs eeguwuſchi ūama mahtes lab-

patiſchānu, tad mehs tajā familijā labvraht tikšim uſnemti, — zitadi muhſu puhlīni buhtu weltigi.

Gruhti uſtahdami ſewiſchki nosazijumi, kā ar kundsem jaſaeetas, jo pee wiñām maſ paſtahwibas, un kās weenai patiht, tas otrai nebuht ne.

Atweeglota top ſaeſchanās ar kundsem zaur to, kā winas loti pateizigas, ja mehs pret wiñām uſmanigi. Katra kundse grib kluht eeweherota, lai gan wiñai atkal nepatiktu, kād kahds gribetu nobotees tikai ar wiñu ween; gandrihs katra kundse preejama ar glaimeem, un gandrihs katra wehlas patikt. Uſ ſchahdu wihiſi mehs wiñām waram tuwotees. Pee tam mums jaſargas zaur leeku laipnibu waj pat uſbahſchanos kundſi aifswainot, jo taħdu kluħdu gandrihs wairs nekad newar iſlabot. Aifswainot war kundses jo projam zaur to, kā noſmahdejam kaut ko, kās wiñām patiht, kā uſſlawejam par dauds un par welti zitas kundses u. t. t. — Kunds grīb allaſch uſwaret, bet tam ūngam, ko wiñas uſwar, jair pilnam wiħram un newis wehrgam.

Ar ko mums jaſaeetas.

„Saki man, ar ko tu ſaejeeſ, un es tew ſazifchu, kās tu eſi,” ir pateeſbas pilna paruna, jo ſaprotaṁs, kā mehs ſaejamees pa leelakai datai tikai ar taħdām personam, kurām weenadi zenteeni ar mums, weenadas eeraſčas un t. t.; mehs meklejam wiſmihlaki taħdas weetas, kur atrodam ſawus bee-drus waj zilwekus ar liħdigeem zenteeneem ic. No tam weegli war manit, kās mehs par zilwekeem, un tapehz mehs weegli waretu nahlit neſlawā, un wehlač godigi zilweki negribetu ar mums wairs ſaeetees.

Daſchadi likumi par ſadſihwi un ſmalku uſtweſchanos.

Zif ſmalki mehs pret ziteem, tik ſmalki wiñi buhs pret mums, jo reti kahds gribes iſturetees pret mums zitadi, kā mehs pret wiñu iſturejuſchees.

Muhſu godpratiba nekad nedriħkst pahrwehrſtees par uſmahlſchanos, jo tad wiñi nepanefama.

Pa trepem kahpjot, kundsem un augekām un wezakām personam jałauj eet pa to puſi, kur mergas; ja trepes par ſchaurām, lai waretu eet blaſus, tad pa trepem augſchā eet papreefchu fungi, ſemē — kundſes. Kundſi pa-wadot, jaeet ar wiñu weenos ſolos.

Nekad newajaga runat par taħdām leetam, kuras labi nepaħrſinam, un arveenu wajaga labi apdomat, ko mehs gribam ſazit. Jaufi runat naw wa-jadfigs; bet katra, kās grib, lai uſ wiñu klaufas, jarunā ſlaidri, weenkaħrſhi un ſaprotaṁi.

Ja kundſei kaut kās noſriht, tad kungeem peenahkas to weikli pazelt un paſneqt; kungeem flaht neefot, jaunakām kundsem taħds pats peenahkums pret wezakām.

Ehdamo nekad nebuhs paſneegt kailā rokā, bet arweenu uſ ſchēhwja; tilai auglus war ſatwert pee kahina un paſneegt ar roku, ja ſchēhwja naw.

Kundsem japalihs wirsdrehbes nowelkot un apwelkot, japaſneeds wiñam krehſls, ja tam naw kur fehdet; ihſ ſakot: mums wiñam japakalpo, kur ween waram. Tas pats peenahkums mums pret wezakeem kungeem.

Ar wairakeem weenā reisā kaut kur eeejot, mums naw jaſteidsas preeſchā, bet jaatkaus papreeſchu eet augſtakem un wezakeem. Uſ ſchaurām, pawifam ſtahwus rinki ejoschām trepem fateekotees, lejā nahzejam janostahjas tajā puſe, kur pakahpeeni ſchauri, un japaſlaich augſchā gahjeis garam.

Kundsem un augſtakem mihreem lai atweram durwiſ, toſ zauri palaisdami.

Starp augſti mahziteem atrodotees un par neikdeenischēgām leetam runajot, lai nogaidam wairak mahzito domas, eekam ſawas iſſakam. Pee tam lai nepuſchkojamees ar zitu gudribu, jo zaur to mums waretu rafees tilai nepatihklamibas.

Ar rakſtneekeem ſarunajotees, lai nerunajam par wiñu rakſteem, ja toſ neefam laſjuſchi. Wispahrigi jaſaka, ka weeſhbās neklahjas kaut kahda rakſtneekeem darbus par dauds kaiſligi uſſlawet waj noſmahdet. Tas pats jaeewehero pret mahkſleneekeem.

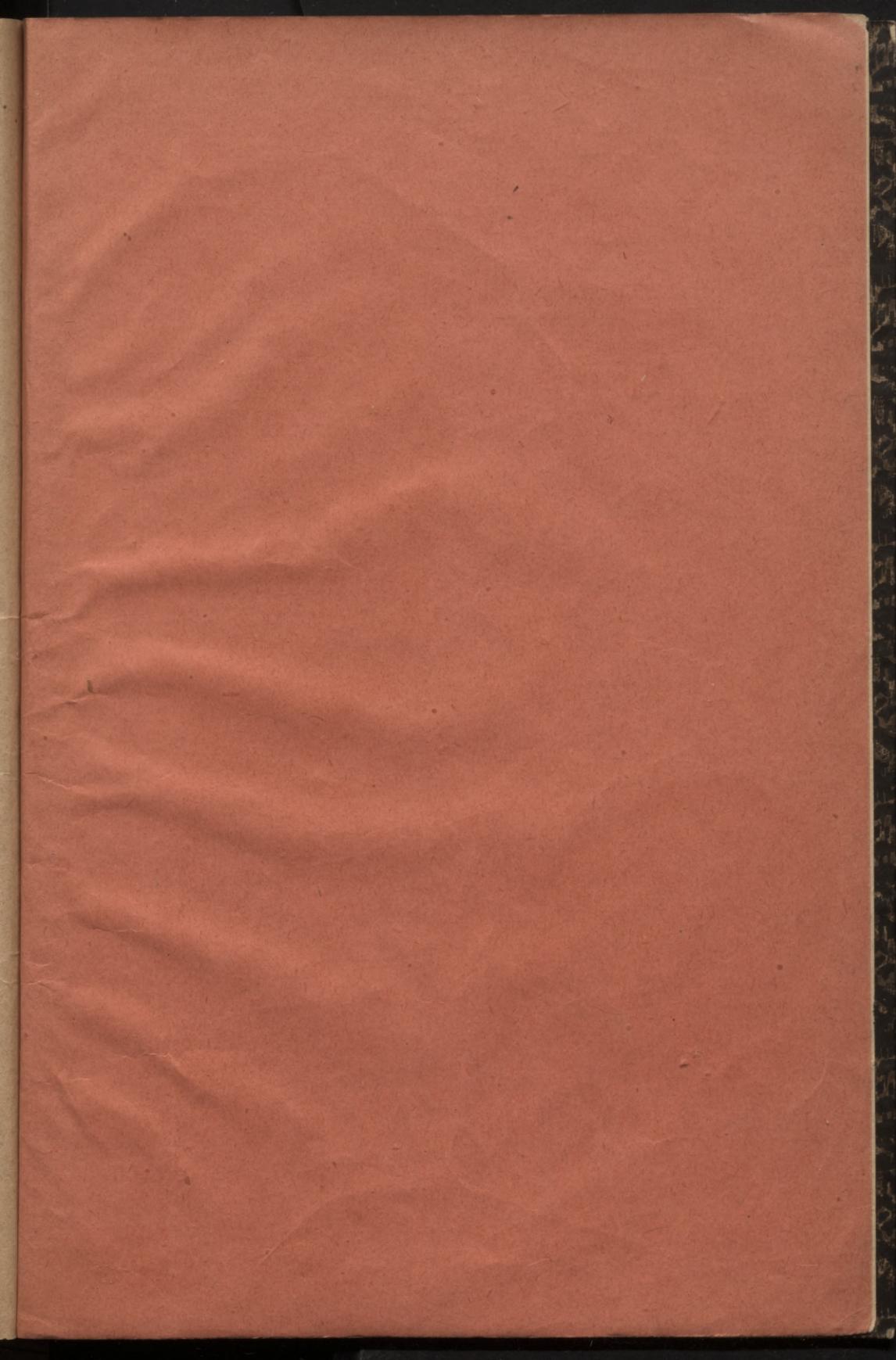
Saturs.

	q. p.
Gewadijums	3
Par apgehrbu	6
Par tihibu	10
Kà jaisturas	11
Kà jaet	13
Kà jaakkatas	14
Kà jaapsweizinas (kà jataisa komplimenti)	16
1. Kompliments ejot	16
2. Kompliments stahwot	19
3. Kompliments sehdet	20
4. Kompliments brauzot	20
5. Kompliments jahjot	20
Kà jarunà	21
Par godpratibu	22
Kà jaisturas un jauswedas fawâs pašcha mahjâs (familijas dñshwê)	25
Wispahrigi par usveschanos pašcha mahjâs	26
Kà jaisturas pret kalpotajeem	27
Kà jaisturas pret draugeem un labi paſhstameem	28
Kà jauswedas weefbâs	30
Saimneeks un saimneezei	30
1. Kà jaisturas saimneekam un saimneezei pret weeft, kas ilgaku laiku pee wineem usturas	31
2. Kà jaisturas saimneekam un saimneezei, kad kahdë pee wineem nonahjâs paſehrſtees	32
3. Kà jauswedas saimneekam un saimneezei pret eeluhgtream weefseem	32
4. Kà jaisturas saimneekam un saimneezei pee galda (pee meelafta)	36
5. Kà jaisturas saimneekam un saimneezei no paſcheem isrihkoitâ ballê	38
Kà jaisturas weeftim, ilgaku laiku pee kahda weefjojotees	40
Kà jaisturas weeftim eeluhgtâs weefbâs	41
Par farunaschanos weefbâs	44
Kà jaisturas eeluhgtam weeftim pee galda (pee meelafta)	49
Kà jaisturas ballës	53

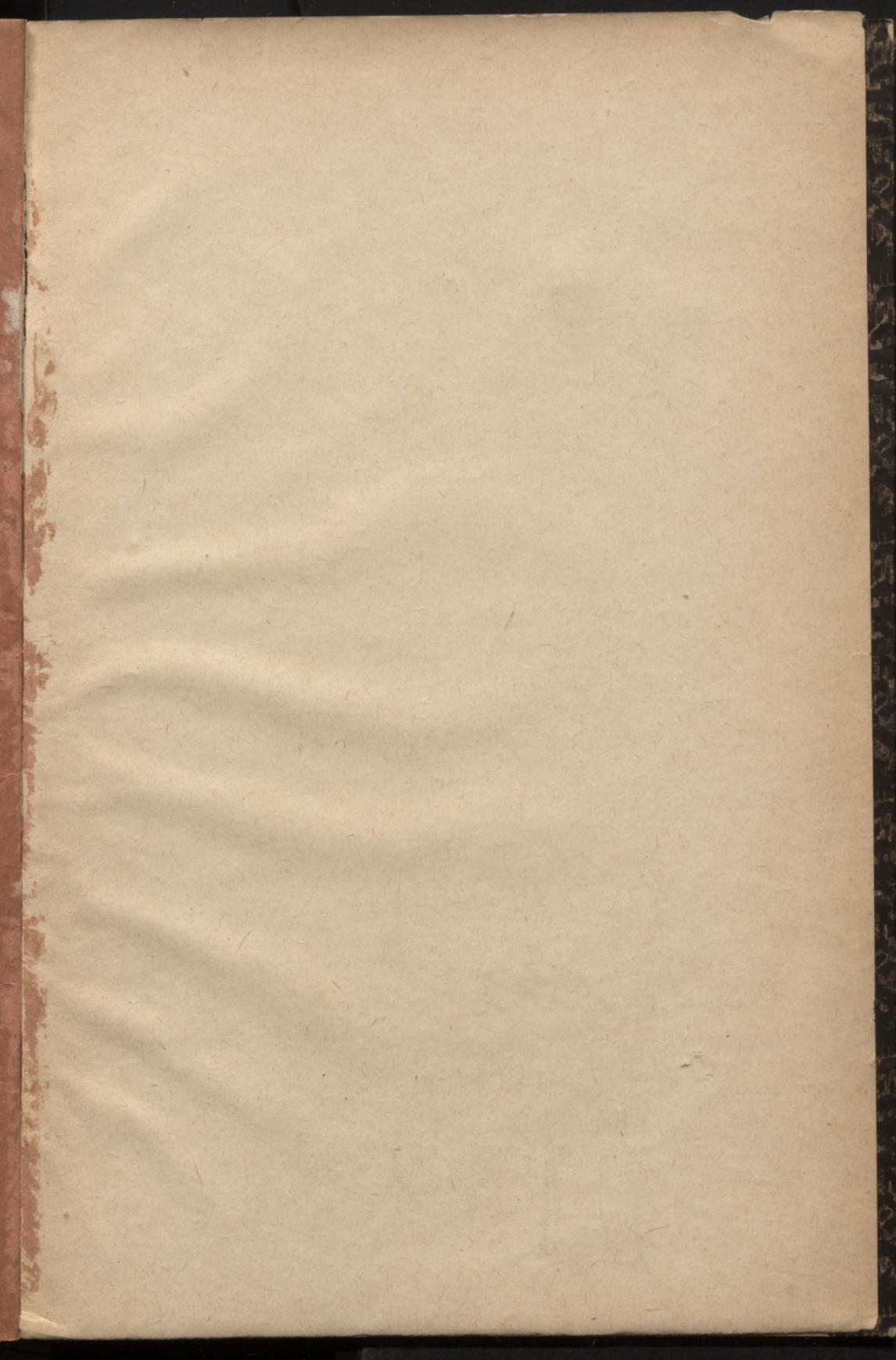
	l. p.
Kā jaisturas kahrtis īpehlejot	57
Wiſites (t. i. weefoschanas)	58
1. Wiſites pee augštām perſonam, un kā ar tām jaapeetas	60
2. Kā jaapeetas ar ūweem preeſchneekeem	61
3. Atgadījumu wiſites	62
4. Weīkalneeku wiſites	63
Kā jauswedas beedribās	63
Kā jauswedas atlahtās weetās	64
Kā jauswedas teatrī	64
Kā jauswedas konzertos	65
Kā jauswedas pastaigajotees	65
Kā jauswedas zelojot	66
Kā jaſaeetas ar fundsem	67
Ar ko jaſaeetas	68
Daſhadi likumi par ūdsihiwi un ūmasku uſwefchanas	68

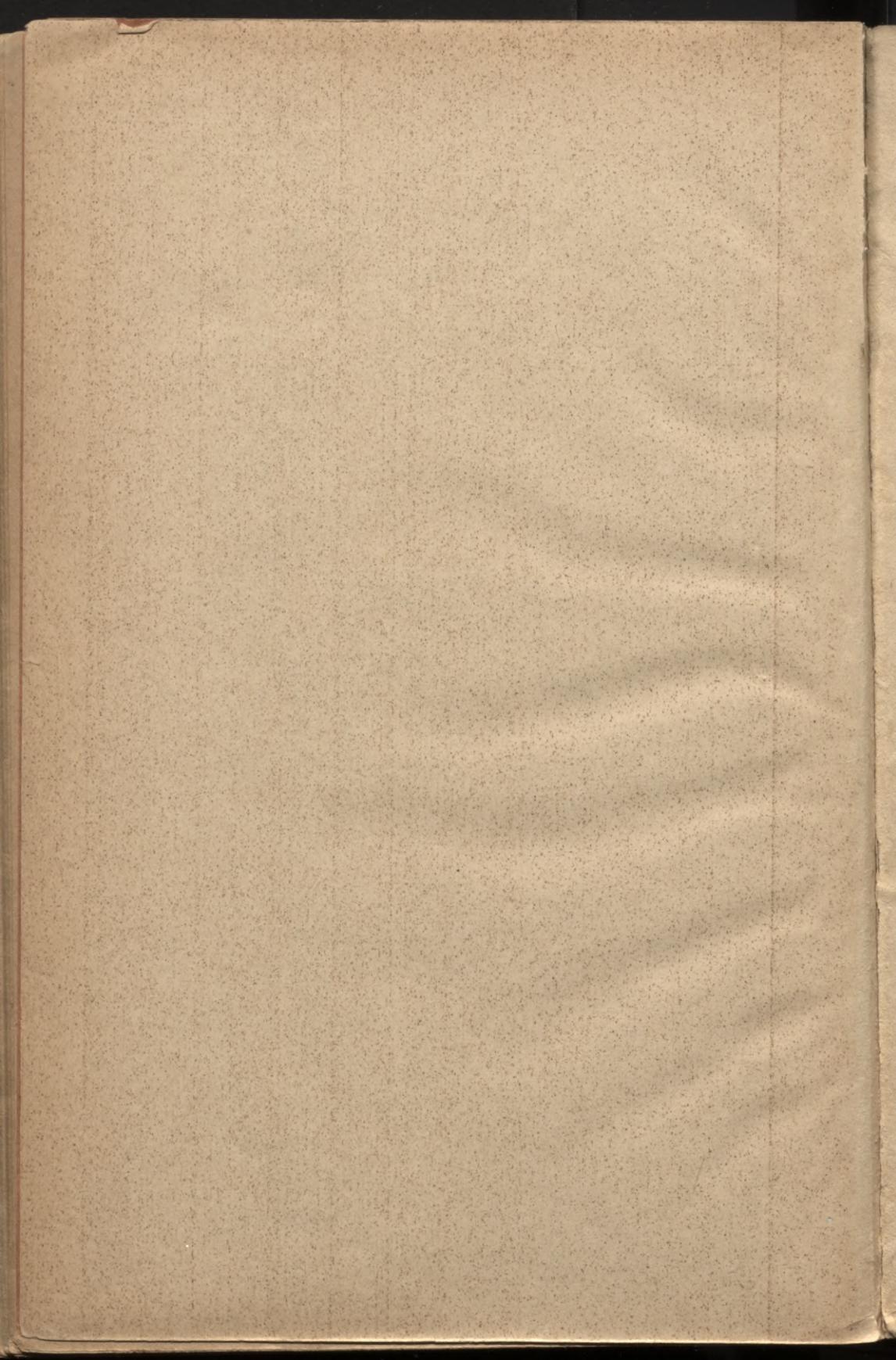

817282

S 17302

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309057125